

KOOSTÖÖTABEL

SEIS 25.08.2025

Harju maakonnaplaneeringu maavarade teemaplaneeringu eelnõu avaliku väljapaneku käigus laekunud ettepanekud ning planeeringu koostaja seisukoht ettepanekute kohta.

MINISTEERIUMID.....	3
Kliimaministeerium.....	3
Regionaal- ja Põllumajandusministeerium.....	4
AMETIASUTUSED.....	5
Riigi Metsamajandamise Keskus (RMK).....	5
Muinsuskaitseamet.....	6
Politsei- ja Piirivalveamet.....	6
Terviseamet.....	6
Transpordiamet.....	11
Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus.....	13
Keskkonnaamet.....	15
KOHALIKUD OMAVALITSUSED.....	23
Jõelähtme Vallavalitsus.....	23
Nõmme Linnaosa Valitsus.....	29
Harku Vallavalitsus.....	31
Anija Vallavalitsus.....	31
Rae Vallavalitsus.....	34
Lasnamäe Linnaosa Valitsus.....	38
Saku Vallavalitsus.....	38

Maardu Linnavalitsus.....	46
Lääne-Harju Vallavalitsus	46
Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalamet	47
Kuusalu Vallavalitsus	51
Saue Vallavalitsus	52
ETTEVÕTTED, ERAISIKUD	60
Mefab OÜ, Arlis Roosi.....	60
E. P.	61
Energiasalv, Markus Vihma	61
L. V.	62
M.-L. T. K.	64
K. K.	66
MTÜ Vahtra Aed, Stepan Romanov.....	67
Köögiviljaaiananduse Ühistu Kadakas, Stepan Romanov.....	68
AS Harku Karjäär	70
MTÜ Laiduscae	73
K. V.	81
Jõelähtme valla Kallavere, Võerdla ja Ülgase külade aiandusühistud.....	87
J. K.	88
J. L.	88
Laabi küla elanikud (Ü. L.).....	89

Osapool	Planeeringu etapp, kirja kp ja nr	Ettepanek (vajadusel on lühendatud)	Planeeringu koostaja seisukoht
MINISTEERIUMID			
Kliimaministeerium	PLANEERINGU JA KSH EELNÕU 05.06.2025 nr 13-2/1403-46	<p>1. KSH aruandes on ptk 7.13.1. „Õiguslik raamistik“ lk 122 kirjas: „Praktikas on müra allikale lähimad eluhooned tihti sellised, mille maa juhtotstarve on üldplaneeringu järgi maatulundusmaa või üldse määramata ning seega seaduse mõistes seal müranormtasemed ei kehti“. Selgitame, et atmosfääriõhu kaitse seaduse § 59 sätestab, et müraallika valdaja tagab, et tema müraallika territooriumilt ei levi normtasest ületavat müra. Seega ei tohi tootmisterritooriumil tekkiv müra tootmisalast väljapoole ületada vastavaid normtasemeid.</p> <p>Planeerimisseaduse § 75 lõike 1 punkti 22 alusel on müra normtasemete kategooriate määramine üldplaneeringu ülesanne. Normtasemed kehtivad olenemata sellest, kas tegemist on maatulundusmaaga või juhtotstarve on kohaliku omavalitsuse poolt määramata. Juhul kui on määramata, siis elamualade (sh maatulundusmaa õuealad) puhul tuleb juhinduda keskkonnaministri 16.12.2016 määruse nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ lisa 1 sätestatud II kategooriamüra normtasemetest.</p> <p>2. KSH aruande ptk 7.13.4. „Koosmõju arvestamine“ (lk 127) on kirjas: „Hetkel kehtiv seadusandlus ei arvesta kumulatiivse müraga ega kehtesta eraldi müra normtasemeid. Kehtiv õigus sätestab müra piirtasemed vaid liiklus- ja</p>	<p>Selgitame, et Ptk 7.13.1 tutvustab hetkel kehtivat müra alast seadusandlust ning sellest tulenevat praktikat müra mõju hindamisel. Kahjuks ei ole paljudes kehtivates ja koostamisel olevates üldplaneeringutes müra normtasemete kategooriaid määratud ja see tekitab raskusi müra mõju hindamisel. Enamasti juhitudakse käsitletud olukorras põhimõttest, et müra normtasest ei ole võimalik määrata ning seega ei teki ka normi ületamist. Lisame KSH ptk-i 7.13.1 Kliimaministeeriumi selgituse, kuid märgime, et müra alane seadusandlus vajab korrastamist.</p> <p>Selgitame, et ptk 7.13.4 juhhib tähelepanu kehtivale seadusandlusele ja sellest tulenevale praktikale. Teemaplaneeringu ellurakendamisest tekkivat mõju inimese tervisele, sh müra, on hinnatud KSH</p>

Harju maakonnaplaneeringu maavarade teemaplaneeringu ja sellega kaasnevate mõjude hindamise aruande eelnõu

		<p>tööstusmüra kohta. Selline lähenemine võib tekitada olukordi, kus justkui hinnatav müraliik on normidele vastav, kuid tegelikkuses on üldine mürafoon palju kõrgem ning pikas perspektiivis võib tekitada kohalikele elanikele kahju." Jääb ebaselgeks, kuidas on sellise hinnangu (st müra olukorra alahindamine) jõutud.</p> <p>Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 40 lõike 4 punkti 6 kohaselt peab KSH aruanne sisaldama hinnangut eeldatavalt olulise kumulatiivse mõju (sh müra) kohta inimese tervisele. Seega tuleb kumulatiivset müra arvesse võtta ja hinnata, kuigi kumulatiivsele mürale ei ole otseselt müranormi (liiklus- ja tööstusmüra koosmõju).</p>	<p>aruande ptk-s 7.15 ning meetmed tervise ja heaolu kaitseks on toodud ptk-s 8.1.</p>
		<p>3. Riigi huviga liiva ala Männiku 5 lõunapoolne osa kattub Männiku külas Saku vallas suures ulatuses ehituses oleva Rail Baltic raudtee lõiguga. Raudtee jaoks maavajaduste väljaselgitamiseks tuleb täiendavalt teha koostööd Rail Baltic Estonia OÜ-ga.</p>	<p>Selgitame, et raudtee kaitsevööndis kaevandamisvõimalused selgitatakse välja loataotluse menetluses. Teemaplaneeringu meetodika järgi ei välistatud raudtee kaitsevööndis kaevandamist, vaid see määrati kollasesse kategooriasse, kuna Ehitusseadustiku § 73 alusel tuleb igakordselt küsida kaevandamise võimaluste välja selgitamisel nõusolekut lisaks raudtee omanikule ka Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametilt.</p>
		<p>4. Männiku 1 ja Männiku 2 alade puhul tuleb arvestada, et raudtee läbilaskevõime suurendamiseks on kavas ehitada Liiva-Saku raudteelõik kaheteeliseks, mistõttu laieneb ka raudtee kaitsevöönd.</p>	<p>Selgitame, et võimaliku kaitsevööndi laiendamisega tuleb arvestada kaevandamisloa menetluse raames. Lisame vastavasisulise täpsustuse teemaplaneeringu seletuskirja.</p>
<p>Regionaal- ja Põllumajandusministeerium</p>	<p>PLANEERINGU JA KSH EELNÕU</p> <p>05.06.2025 nr 13-2/1403-48</p>	<p>Vaadatud nimetatud dokumendid läbi, nõustume nendes toodud põhimõtete ja seisukohtadega. Teemaplaneeringu eelnõus on väärtusliku põllumajandusmaa võimaliku hõivega seotud küsimused tähelepanu all, samas KSH aruande eelnõus ei ole hinnatud</p>	<p>Selgitame, et asjakohaste mõjude hindamisel (KSH aruande eelnõu ptk 7.19) on iga riigi huviga ala kohta välja toodud ka kattumine väärtusliku põllumajandusmaaga. Väärtusliku põllumajandusmaaga kattuvad teemaplaneeringu lahenduse kohaselt kaks ala: Jägala 3 ja Maardu III.</p>

		<p>maavarade kaevandamisest tingitud mõjusid põllumajandusmaadele, eriti väärtuslikele põllumajandusmaadele ning ei ole toodud välja nende vältimiseks ja leevendamiseks kavandatavaid meetmeid. Põllumajandusmaade kaitse ja sellega otseselt seonduvad küsimused on käesoleval ajal kõrgendatud tähelepanu all – nende maade hõive muul otstarbel kui põllumajanduslik kasutus on eelkõige mullakaitse ning toidujulgeoleku tagamise seisukohast kriitilise tähendusega, mida tuleb minimeerida.</p>	<p>Seda on arvesse võetud sotsiaalmajanduslikus prioriteetide seadmise ettepanekus (kus kattumine väärtusliku põllumajandusmaaga annab alale miinuspunkti). Teised alad väärtusliku põllumajandusmaaga ei kattu. Lisaks on alade puhul välja toodud praegune maakasutus ning muu hulgas ka märgitud kui maa kattub maatulundusmaaga. Oleme nõus, et toidujulgeolek on oluline riigi huvi ning peab riigi vaates olema tagatud. Kui alal kattuvad vastandlikud riigi huvid, on vajalik otsustada, kumb riigi huvi konkreetsetes asukohas prevaleerib. Lisame, et oleme avatud koostööks selgitamiseks välja parim võimalik lahendus, mis arvestab optimaalselt nii väärtusliku põllumajandusmaa ressursiga kui ka varustuskindluse tagamiseks vajaliku kaevandamiseks sobiliku maa ressursiga.</p>
<h2 style="color: blue;">AMETIASUTUSED</h2>			
<p>Riigi Metsamajandamise Keskus (RMK)</p>	<p>PLANEERINGU JA KSH EELNÕU 08.04.2025 e-kiri</p>	<p>Kodulehel: https://www.riigiplaneering.ee/maakonnaplaneeringud/harju-maakonna-maavarade-teemaplaneering/huvitavad-faktid on välja toodud, et umbes 100-meetrine metsariba aitab kaitsta elamuid müra, tolmu aga ka tuule eest. Kahtlemata on puittaimestikul helilaineid peegeldav mõju, samuti vähendab see tuule kiirust ja tolmu levikut, hinnanguliselt siiski mitte nii tõhusalt kui pinnasevall. Kas on olemas ka täpsemaid võrdlevaid uuringuid puittaimestiku ja pinnasevalli efektiivsuse kohta müra ja tolmu barjäärina?</p>	<p>Täname pöördumast ja vastame, et teostatud täpsemaid võrdlevaid uuringuid puittaimestiku ja pinnasevalli efektiivsuse kohta müra ja tolmu barjäärina. Selgitame, et sellise detailsusega mõjusid ja võimalikke leevendusmeetmeid sh puhvrite kavandamist hinnatakse loamenetluse raames.</p>

Harju maakonnaplaneeringu maavarade teemaplaneeringu ja sellega kaasnevate mõjude hindamise aruande eelnõu

<p>Muinsuskaitseamet</p>	<p>PLANEERINGU JA KSH EELNÕU 6.05.2025 e-kiri</p>	<p>Muinsuskaitseameti seisukoht:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lisada Harjumaa maavarade teemaplaneeringu eelnõule täiendus Arheoloogiatundlikud alad määratakse kollasesse kategooriasse, kus on vajalikud täiendavad kooskõlastused, uuringud ja keskkonnakaitsealised ning sotsiaalsed kokkulepped. 2. Lisada teemaplaneeringu kaardikihile arheoloogiatundlike alade info, mis on lisatud manustena. Hetkel puudub vastav kaardikiht Lääne-Harju vallas. Puuduva kaardikihi saadame juurde edaspidi. 	<p>Selgitame, et lisame arheoloogiatundlikud alad teemaplaneeringu kaardirakendusse infokihi alla. Kollaste alade hulka ei saa teemaplaneeringu koostamise praeguses etapis enam täiendavalt uusi kihte lisada, kuna teemaplaneeringu meetodika alusel kategoriseerimine viidi läbi eelmises etapis. Eelnõus avalikustatud riigi huviga alade osas on kattuvus arheoloogiatundlike aladega kahe ala puhul: Jägala 3 (elupaik – ajaloolised ja arheoloogilised allikad, Ruu esmamainimine 1241 a.) ja Vao (kiviaja leiud). Nende alade osas täiendame teemaplaneeringu seletuskirja ja lisame tingimuse, et järgnevates etappides (loamenetlustes) tuleb teha Muinsuskaitseametiga koostööd.</p>
<p>Politsei- ja Piirivalveamet</p>	<p>PLANEERINGU JA KSH EELNÕU 11.05.2025 nr 2.1-3/14051-2</p>	<p>Politsei- ja Piirivalveamet (PPA) on tutvunud Harju maakonnaplaneeringu maavarade teemaplaneeringu ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruande eelnõuga Arvamusi ja ettepanekuid ei ole.</p>	<p>Seisukoha vajadus puudub</p>
<p>Terviseamet</p>	<p>PLANEERINGU JA KSH EELNÕU 12.05.2025 nr 9.3- 2/25/2776-2</p>	<p>Amet on tutvunud esitatud materjalidega ning märgib järgmist:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Esitatud materjalides on välja toodud järgnev: „Müra andmeanalüüsi käigust tuvastati ülenormatiivse müra levik karjäärist väljaspoole 17 karjääri korral ning ülenormatiivse müra levik väljaveoteest kaugemale 4 karjääri korral. Andmeanalüüsi tulemustest selgus, et peamiseks ülenormatiivset müra põhjustavateks allikateks karjääris on seal töötavad masinad (purustid, ekskavaatorid, laadurid, sõelumisseadmed jne) ning väljaveo teedel väljaveoks kasutatavad veokid. Kuna andmeanalüüsi tulemustest nähtub, et maksimaalsed ülenormatiivse müra ja õhusaaste leviku ulatused on maksimaalses olukorras mitmetel juhtudel suuremad keskmistest mõjualadest, siis on planeeringu 	<p>Vastusena selgitame, et kaevandamistegevusega kaasnevate müra, õhusaaste ja maavõngete häiringute võimalike mõjualade leidmiseks viidi planeeringu KSH raames läbi olemasolevate keskkonnalubade KMH-de analüüs. Planeeringu koostamise korraldaja otsuse kohaselt arvestatakse planeeringus maksimaalsete müra ja õhusaaste võimalike mõjualade ulatustega, mis lubja- ja dolokivi kaevandamisel on 360 meetrit ning liiva ja kruusa kaevandamisel 250 meetrit (vt seletuskirja ptk 2.1.2.1.). Otsuse lähtuda maksimaalselt mõjualast tegi planeeringu koostamise töögrupp põhjusel, et see on mõjualasse jäävatele inimestele müra ja vibratsiooni seisukohalt soodsam. Ameti selgituses välja toodud õigusaktid ja neist tulenevad nõuded on toodud KSH aruande ptk-s 7.13.1.</p>

		<p>koostamise korraldajal vaja otsustada kas lähtuda keskmistest või maksimaalsetest väärtustest." Ameti hinnangul on oluline lähtuda nii keskmistest kui ka maksimaalsetest müratasemetest. Amet selgitab, et välisõhus levivat müra reguleerib atmosfääriõhu kaitse seadus (edaspidi AÕKS) ja müra normtasemeid sama seaduse § 56 lõike 4 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.12.2016 määrus nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ (edaspidi KeM määrus nr 71). Seega planeeritavatelt kaevandusaladelt lähtuvad müratasemed ei tohi müratundlike hoonetega aladel ületada KeM määruses nr 71 lisas 1 toodud normtasemeid. Maksimaalsed helirõhutasemed müratundlike hoonetega aladel ei tohi ületada KeM määrus nr 71 § 6 lg 2 ja lg 3 välja toodud normtasemeid. Amet juhib tähelepanu, et impulsmüra piirväärtusena rakendatakse asjakohase mürakategooria tööstusmüra normtasest. Impulsmüra põhjustavat tööd, näiteks lõhkamine, rammimine jne, võib teha tööpäevadel kella 7.00–19.00. Lisaks juhib amet tähelepanu, et KeM määrus nr 71 kohaselt on impulsmüra alla 1 sekundi kestev heli.</p>	
		<p>2) Esitatud materjalides on välja toodud järgnev: „Mõjusid hinnatakse maakonnaplaneeringule omaselt üldisemas täpsusastmes. See tähendab, et ei modelleerita kaevandamise tegevuste müra, õhusaastet, põhja- ja pinnaveetasemeid vms, kuna planeeringu koostamise ajal pole täpselt teada, millal konkreetsed karjäärid avatakse, kui kaua ja millise tehnoloogiaga kaevandatakse jms. Sellekohased mõjud hinnatakse ja leevendusmeetmed määratakse konkreetse kaevandamise loa menetluses.“ Amet nõustub, et kaevandamisest tekkivaid müra ja vibratsiooni mõjusid tuleb enne hinnata ning</p>	<p>Teadmiseks võetud</p>

		<p>vajadusel kavandada leevendavaid meetmeid.</p>	
		<p>3) Esitatud materjalides tuuakse kavandatava Harku 1 karjääri puhul välja, et 500 m raadiuses ei ole tundlikke objekte (elamuid ja sotsiaalselt taristut) ning kavandatava Harku 2 karjääri puhul lähim tihedama asustusega elurajoon jääb vähemalt 750 m kaugusele. Ametile teadaolevalt asuvad müratundlikud alad planeeritavast Harku 1 alast ca 400 m kaugusel Põldmäe tee 9 kinnistul, Harku 3 alast ca 210 m kaugusel Põldmäe tee 3b kinnistul. Nende kahe müratundliku hoonetega ala vahele jääb veel müratundlike hoonetega alasid-Põldmäe tee 7, Põldmäe tee 5, Põldmäe tee 3 kinnistud. Planeeritava Vão karjääri sotsiaalmajanduslik hinnangus toodi samuti välja, et 500 m raadiuses ei ole tundlikke objekte (elamuid ja sotsiaalselt taristut). Ametile teadaolevalt asub planeeritava Vão kaevanduse alal Uus-Tammiku kinnistu, mis on müratundlik ala; Suur-Sõjamäe tn 66 on samuti müratundlik ala ning jääb planeeritavast kaevandusest ca 270 m kaugusele. Eeltoodud näidete põhjal palub amet veenduda, et kaevandusalade läheduses olevaid üksikuid kinnistuid märgatakse ning nendega arvestatakse samamoodi kui tihedama asutusega aladega.</p>	<p>Vastusena selgitame, et Põldmäe teel asuvad tundlikud objektid asuvad aladest üle 500 m kaugusel. Põldmäe tee 3 ja 5 osas ulatuvad 500 m puhvrid küll Harku 3 alale, kuid sellega on ka Harku 3 hinnangus arvestatud (vt KSH aruande eelnõu ptk 7.19.3). Ka Vão ala puhul on välja toodud, et kuue elu- või ühiskondliku hoone 500 m puhvrid ulatuvad kaevandamise alale. Uus-Tammiku kinnistu omanik on osaühing Eesti Killustik, kes on üksiti kaevandaja, kes seda piirkonda arendab. Kinnitame, et kõik müratundlikud objektid, mis jäävad planeeritavast alast 500 m raadiusesse, on arvesse võetud ning mõjuhinnangus välja toodud.</p>
		<p>4) Esitatud materjalides on välja on toodud, et müra ja vibratsiooni normide hindamisel pöörata tähelepanu eluhoonetele, mille 500 m puhver ulatub kaevandamisalale. Ametini on jõudnud kaebusi häiringute osas, mis on kaugemalt kui 500m. Seega on mõistlik arvestada planeerimisel ka kaugemale jäävate müratundlike aladeni jõudva mõjuga, isegi kui see jääb normide piiresse. Lisaks eelnevale, tuleks hinnata võimalikke koosmõjusid nendele asulatele, milleni ulatuvad mitme kaevanduse mõjud ja häiringud. Ameti hinnangul tuleks tähelepanu pöörata näiteks Vatsla külale,</p>	<p>Vastusena selgitame, et häiringute vähendamiseks soovitatud meetmed on toodud KSH aruande ptk-des 8.1 ja 8.13. Müra koosmõju on hinnatud KSH aruande ptk-s 7.13.4. Koosmõju, sh müra häiringute koosmõju on hinnatud ka KSH ptk-s 7.20. Jõutud on järeldusele, et peamine koosmõju müra valdkonnas on häirivus. Meetmed häirivuse vähendamiseks ja ettepanekud selle alase seadusandluse korrastamiseks on toodud KSH aruande ptk-s 8.1. Koosmõju arvestatakse järgmistes etappides, sest planeeringulahendusega ei määrata konkreetseid karjääririd asukohti, suurusi, maavara kaevandamise mahtu,</p>

Harju maakonnaplaneeringu maavarade teemaplaneeringu ja sellega kaasnevate mõjude hindamise aruande eelnõu

		<p>millest juba hetkel tuleb elanike kaebusi, mis on ajendatud karjääri tegevusest.</p>	<p>kasutatavaid tehnoloogiaid, kaevise väljaveoteid ega kaevandamise aega. Täpsem koosmõju (eel)hindamine peab toimuma keskkonnanaloo taotluse menetlemise käigus (vajadusel KMH käigus), arvestades kavandatava tegevuse konkreetset asukohta, mõjuala ja ajalist mõõdet.</p>
		<p>5) Arvestades, et ka normtasemetele vastav müra- ja vibratsiooni tase võib läheduses elavatele inimestele põhjustada häiringuid tuleks müra- ja vibratsioonihäiringute ennetamiseks planeerida müraallikate ja müratundlike objektide vahele võimalikult suur puhverala, mis leevendaks võimalikke negatiivseid mõjusid</p>	<p>Vastusena selgitame, et häiringute vähendamiseks soovitatud meetmed on toodud KSH aruande ptk-des 8.1 ja 8.13. Rõhutame, et teemaplaneeringu koostamisel on proovitud minna asulatest ja elamutest võimalikult kaugemale.</p>
		<p>6)Enne müra- ja vibratsiooni leevendavate meetmete kavandamist tuleks ameti hinnangul enne nende efektiivsust hinnata. Lisaks juhime tähelepanu, et kõrghaljastus ei ole müraleevendav meede. Amet soovitab ühe meetmena mürarikkamatest töödest (näiteks lõhkamistest) teavitada kaevanduste lähedal asuvaid elanikke, et nad oskaksid arvestada valjema müraga.</p>	<p>Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ei nõustu Terviseameti seisukohaga ja toob välja, et mitmed teadusuuringud on näidanud, et kõrghaljastus aitab müra mõju leevendada. Samuti käsitleb seda standard ISO 9613-2:1996. Vastav käsitus koos viidetega on toodud KSH aruande ptk-s 8.13.4. Nõustume Terviseameti soovitusel ühe meetmena mürarikkamatest töödest (näiteks lõhkamistest) teavitada kaevanduste lähedal asuvaid elanikke, et nad oskaksid arvestada valjema müraga. Vastav meede on toodud KSH aruande ptk-s 8.13.5.</p>
		<p>7) Maavarade uurimise ja kaevandamise alade kokkuleppimisel palub amet arvestada ka kavandatavate ja juba kehtestatud detailplaneeringutega, milles planeeritakse müratundlikke alasid ja hooneid, nt elamud, hoolekande-, tervishoiu-, laste- ja õppeasutused.</p>	<p>Vastusena selgitame, et planeeringulahenduse koostamisel on läbi vaadatud kõik kehtivad kui ka menetluses olevad detailplaneeringud - nendest on alade kaupa ülevaade antud KSH aruande eelnõu ptk-s 7.19.</p>
		<p>8)Vibratsioonitasemed ei tohi ületada sotsiaalministri 17.05.2002 määruses nr 78 „Vibratsiooni piirväärtused elamutes ja</p>	<p>Vastusena selgitame, et vastav info on toodud KSH aruande ptk-s 7.14.</p>

		<p>ühiskasutusega hoonetes ning vibratsiooni mõõtmise meetodid" § 3 toodud piirväärtuseid</p>	
		<p>9) Siseruumide müratasemed ei tohi ületada sotsiaalministri 04.03.2002 määruses nr 42 „Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid“ kehtestatud normtasemeid.</p>	<p>Vastusena selgitame, et vastav info on toodud KSH aruande ptk-s 7.14.</p>
		<p>10) Esitatud materjalides on välja toodud järgnev: „Mõju hindamisel veekeskkonnale võetakse arvesse kavandatava tegevuse mõju pinnaveele ja põhjaveele. Maavarade kaevandamise peamine mõju põhjavee kvaliteedile ja looduslikule ressursile ning piirkonna puur- ja salvkaevudele lähtub kaevandamise tehnoloogiast ja piirkonna geoloogilisest ehitusest jne. Kaevandamise käigus süvendist vee väljapumpamisega kaasneb heljumi teke ja põhjavee taseme alanemine mõjualas, mõju veerežiimile ja veekvaliteedi näitajatele (pH, hapnik, lämmastikuühendid). Sellega võib kaasneda mõju inimese tervisele, heaolule ja varale. Mõju hindamise tulemustest lähtuvalt tehakse vajadusel ettepanekud leevendus- ja seiremeetmete rakendamiseks, arvestades teemaplaneeringu eesmärki ja täpsusastet. Mõju hinnang põhja- ja pinnaveele on sisendiks teiste mõjuvaldkondade hinnangutele, nt tervisemõjude hindamisele. Joogivee kvaliteedile avalduva mõju hindamisel on sisendiks hinnang põhjavee kvaliteedile. Mõju hinnatakse eksperthinnanguna.“ Kvaliteetse joogivee tagamiseks tuleks kaardistada võimalikud abinõud juhuks kui veekvaliteedi halvenemine peaks realiseeruma, sealhulgas võimalikud mõjutatud kvaliteedinäitajad, ühisveevärgi laiendamise võimalused, ühisveevärgi veetöötlustehnoloogia täiendamise võimekus ning isiklikele veevärkidele täiendava</p>	<p>Vastusena selgitame, et oma arvamuses on Terviseamet tsiteerinud KSH VTK-d, st mõjude hindamise eelmist etappi. Praeguseks on valminud mõjude hindamise aruanne, kus vastavad käsitlused on juba toodud. Joogivett puudutav on KSH aruande ptk-des 7.9 ja 8.8.</p>

		töötluste rajamiseks ettenähtud toetused.	
		<p>11)Esitatud materjalides on välja toodud järgnev: „MaaPS § 55 lg 13 sätestab, et maavara kaevandamist võib lubada elamule lähemale kui 100 meetrit vaid maaomaniku nõusolekul. Maakonna teemaplaneering on maaomandi ülene strateegiline dokument ja selle raames maaomaniku nõusoleku garantiid ei saa. Kaevandamisloa menetluse raames lepitakse kokku täpne kaugus elamust. Seetõttu on planeeringu koostamisel võetud lähenemine, et selleks, et omada kindlust planeeringu realiseeritavuse osas, alustati riigihuviga alade otsimist 100 m kauguselt tundlikkust objektist. Kui maaomanik on nõus, saab planeeringu lahendusest erinevalt kaevandamisloa taotlemisel kokku leppida karjääri piiri paiknemise elamule lähemale kui 100 m.“ Amet ei soovita elamutele nii lähedale müra ja vibratsioonirikkaid tegevusi planeerida. Kuna AÕKS § 59 tulenevalt peab müraallika valdaja tagama, et tema territooriumilt ei leviks normtaseme ületavat müra, ei pea amet tõenäoliseks, et kaevandustegevusel suudetakse müra normtasemeid nii lähedal mõistlikul viisil tagada. Isegi kui normtasemed suudetakse leevendavate meetmetega tagada on elukeskkond siiski oluliselt ja pikaajaliselt häiritud. Juhime tähelepanu, et keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 10 kohaselt tuleb keskkonnaohtu vältida. Keskkonnaohtu või olulist keskkonnahäiringut võib taluda ainult siis, kui tegevus on vajalik ülekaaluka huvi tõttu; puudub mõistlik alternatiiv; keskkonnaohtu või olulise keskkonnahäiringu vähendamiseks on rakendatud vajalikud meetmed.</p>	<p>Selgitame, et kaevandamistegevusega kaasnevate müra, õhusaaste ja maavõngete häiringute võimalike mõjualade leidmiseks viidi planeeringu KSH raames läbi olemasolevate keskkonnalubade KMH-de analüüs. Planeeringu koostamise korraldaja otsuse kohaselt arvestatakse planeeringus maksimaalsete müra ja õhusaaste võimalike mõjualade ulatustega, mis lubja- ja dolokivi kaevandamisel on 360 meetrit ning liiva ja kruusa kaevandamisel 250 meetrit (vt seletuskirja ptk 2.1.2.1.).</p>
Transpordiamet	PLANEERINGU JA KSH	1. Tunnustame planeeringu koostamise korraldajat ja töörühma selgelt sõnastatud ja struktureeritud teemaplaneeringu eest. Meil oli	Teadmiseks võetud

Harju maakonnaplaneeringu maavarade teemaplaneeringu ja sellega kaasnevate mõjude hindamise aruande eelnõu

<p>EELNÕU 13.05.2025 nr 7.2- 2/25/5283-2</p>	<p>suhteliselt lihtne tuvastada Transpordiameti puutumust alade, mõjude ja tingimustega.</p>	
	<p>2. Kaardirakenduse alusinfo nimekirjas on planeeritav Juuliku – Tabasalu ühendustee koridor olemas, aga koridori ruumikuju ei ole nähtav. Tegemist on olulise teabega eriti Harku piirkonna ruumiliste seoste kohta, kus mitu kõrge prioriteetsusega riigi huviga lubjakivi ala osaliselt kattuvad või külgnevad selle koridoriga. Kõnealune koridor on määratud riigi huvi koridorina nii kehtivas kui koostatavates üldplaneeringutes, millest tulenevalt on vajalik seda käsitleda vähemalt kattuvate riiklike huvide kontekstis.</p>	<p>Selgitame, et Juuliku – Tabasalu ühendustee koridor on kaardirakenduses nähtav kui märkida nähtavaks alusinfo kiht, seejärel riigiteede kiht ning viimaks planeeritava Juuliku – Tabasalu ühendustee koridor.</p>
	<p>3. Peame vajalikuks riigitee nr 1 Maardu – Jägala lõigu eelprojekti ulukipääsude alternatiivide käsitlemist orienteeruvalt riigitee nr 1 km 27,29 ja 28,66 lõigus, kus eeldatavalt võib ilmneda maakasutuse konflikt keskmise (Jägala 4) ja kõrge (Jägala 3) prioriteetsusega riigi huviga lubjakivi alaga. Teadupärast on ulukipääsu suudmealadel puistu metsalise sidususe katkestamine ja veekogude rajamine ulukite liikumist oluliselt takistavateks teguriteks.</p>	<p>Selgitame, et planeeringu lahenduses on arvestatud perspektiivsete suurulukite läbipääsudega. Planeeringu seletuskirjas ptk 3.1 on Jägala 2,3,4 alade juures antud temaatikat tingimusena käsitletud. Teemaplaneeringu kaardil võimalike ökoduktide asukohtade kajastamine ei ole vajalik, kuna antud planeeringuga ei kavandata riigihuviga aladele täpseid kaevandamistingimusi. Ökoduktide täpsete asukohtadega tuleb arvestada kaevandamise loataotluse menetluses.</p>
	<p>4. Meie hinnangul on väljaveoteid käsitletud minimaalselt vajalikus mahus. Saame tuua värske näite selle kohta, kuidas seoses riigitee nr 2 ümberehitusega kaotas Punamäe karjäär otstarbeka juurdepääsu avalikule teele ning karjääri operaator ei pea enam perspektiivikaks 3 km väljaveotee kasutamise läbirääkimisi (sh osaliselt uue tee rajamist) ühenduse loomiseks riigiteega nr 11720. Soovitame kaaluda, kas väljavedu väärrib põhjalikumalt käsitlust. Oleme valmis näiteks koosoleku vormis andma üldise hinnangu alade ühendamisele riigiteega (nt skaalal palju võimalusi – piiratud võimalused – reaalsed võimalused puuduvad). Koosoleku</p>	<p>Märgite, et Teie hinnangul on väljaveoteid käsitletud minimaalselt vajalikus mahus. Soovitame kaaluda, kas väljavedu väärrib põhjalikumalt käsitlust. Olete valmis koosoleku vormis andma üldise hinnangu alade ühendamisele riigiteega (nt skaalal palju võimalusi – piiratud võimalused – reaalsed võimalused puuduvad). Koosoleku protokollist või koosoleku põhjal koostatavast tabelist võiks saada teemaplaneeringu lisa, mida ei kehtestata, kuid mis annaks eeldatavalt väärtuslikku teavet otsustajale, arendajale või asjaomastele asutustele edasisteks otsusteks. Arvestame ettepanekuga. Oleme nõus kohtuma ja Teiega koostöös koostama nimetatud tabeli planeeringu juurde.</p>

		<p>protokollist või koosoleku põhjal koostatavast tabelist 2 (2) võiks saada teemaplaneeringu lisa, mida ei kehtestata, kuid mis annaks eeldatavalt väärtuslikku teavet otsustajale, arendajale või asjaomastele asutustele edasisteks otsusteks.</p>	
<p>Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus</p>	<p>PLANEERINGU JA KSH EELNÕU</p> <p>16.05.2025 nr 4-4/25/1807-3</p>	<p>Planeeringuala hõlmab Harju maakonda, sealhulgas riigikaitse ehitiste maa-alasid, nende piiranguvööndeid ning Kaitseministeeriumi valitsemisel olevaid riigimaid, mille volitatud asutuseks on RKIK. Teemaplaneeringu eelnõu seletuskirjast ja kaardirakenduselt nähtub, et riigi huviga alade määramisel on RKIK 17.07.2024 kirjaga nr 4-3/24/3204-1 antud sisenditega valdavalt arvestatud.</p> <p>Lisaks varem antud sisenditele esitame mõned täpsustavad ettepanekud eelnõu korrigeerimiseks.</p> <p>1. Teemaplaneeringu eelnõus on riigi huviga liiva alaks kavandatud Männiku 2 ala (eelnõu tekstiosas välja toodud lk 91, peatükk 3.2.1 „Männiku“), mis asub riigikaitse ehitise Männiku harjutusvälja maa-alal. Palume Männiku 2 riigi huviga liiva ala piiride määramisel arvesse võtta RKIK 24.04.2025 e-kirjaga</p> <p>esitatud sisendit, mille kohaselt on Männiku järve idakaldal kaevandamine võimalik vaid nimetatud e-kirjaga saadetud skeemil markeeritud ulatuses (e-kirjas esitatud skeem lisatud käesolevale kirjale). Ka sellel alal tuleb arvestada Männiku harjutusvälja tööviime tagamiseks vajalike täiendavate nõuete ja tingimustega, mille RKIK esitab vastavas loamenetluses. Ülejäänud osa praegu eelnõus näidatud Männiku 2 alast on Kaitseväge taktikalise väljaõppe ala, kus ei saa lubada kaevandamist. RKIK hinnangul on praegu eelnõus näidatud Männiku 2 riigi huviga ala piir</p>	<p>Arvestame ettepanekuga ja korrigeerime vastavalt joonist.</p>

		<p>eksitav, sest ala lõunaosas ei saa kaevandamistegevust lubada ka täiendavate tingimustega.</p>	
		<p>2. Soovitame eelnõu tekstiosa peatükist 2.1.2.6 „Riigikaitse“ välja jätta riigikaitse ehitiste arvulised andmed, kuna teemaplaneeringu kontekstis ei oma erinevate riigikaitse ehitiste arv olulist tähendust. Kaardirakendusel ja tekstiosa joonisel nr 17 on praegu kehtivate piiranguvöönditega riigikaitse ehitiste asukohad õigesti markeeritud, kuid problemaatiline on tekstis nende ehitiste arvuline liigitamine. Näiteks ei ole tekstis täpne nii harjutusväljade kui ka linnakute arv. Tulepositsioonide loendamine ei ole asjakohane, kuna osad kunagistest asukohtadest ei ole enam kasutuses ning nende arv ja asukohad võivad muutuda. Lisaks on maakonna territooriumil ka muid piiranguvööndiga riigikaitse ehitisi, nagu lennuväli, sadam, Kaitseliidu ehitised. Samuti võib edaspidi lisanduda uusi piiranguvööndiga riigikaitse ehitisi või kaotatakse mõni senine piiranguvöönd.</p>	<p>Arvestame ettepanekuga ja võtame seletuskirjast välja riigikaitse ehitiste arvulised andmed.</p>
		<p>3. Palume korrigeerida eelnõu tekstiosa peatüki 2.1.2.6 „Riigikaitse“ viimast lauset, sest vastavalt maapõueseadusele annab üldgeoloogilise uurimistöo loa, uuringuloa ja kaevandamisloa menetlustes arvamusi ja kooskõlastusi ainult RKIK, kui uuringuruum või selle teenindusala ning mäeeraldis või selle teenindusmaa asub riigikaitse ehitise maa-alal või selle piiranguvööndis. Ühtlasi juhime tähelepanu, et KSH aruande peatüki 5 alalõigus „Riigikaitse“ (lk 27) on märgitud planeeringu Kaitseministeeriumiga kooskõlastamise nõue, kuid vastavalt Vabariigi Valitsuse 17.12.2015 määruse nr 133 „Planeeringute koostamisele koostöö tegemise kord ja planeeringute kooskõlastamise alused“ § 3 punktidele 1 ja 101 tuleb planeering kooskõlastada</p>	<p>Täname tähelepanu juhtimast ja korrigeerime teemaplaneeringu seletuskirja ja KSH aruande eelnõud vastavalt esitatud märkusele.</p>

		<p>Kaitseministeeriumiga siis, kui planeeringu elluviimine võib kaasa tuua riigikaitse ehitise töövõime vähenemise ning RKIK-ga siis, kui planeeringuala asub riigikaitse ehitise piiranguvööndis.</p> <p>Täname, et arvestate teemaplaneeringu koostamisel riigikaitse vajaduste ja huvidega.</p>	
Keskkonnaamet	PLANEERINGU JA KSH EELNÕU 30.05.2025 nr 6-5/25/6462-4	1. Teemaplaneeringu alaptk-s 1.2 (lk 18) on märgitud: „MaaPS kohast riigi huvi ei hinnata maavara kaevandamise loa taotluse menetluses kõrgemargilisele lubjakivile, kui teemaplaneeringuga määratud aladel on lubjakivi kaevandamisega tagatud vajalik varustuskindlus. Teiste ehitusmaavarade, sh liiva, kaevandamise loa taotluste menetlustes hinnatakse riigi huvi erandkorras üksikjuhtumitena vastavalt kehtivale õigusruumile ning praktikale.“ Maapõueseadus (MaaPS) ei anna riigi huvi hindamise kohta erisust maavaraliikide kaupa. Kas vastav muudatus on seaduse andja poolt plaanis sisse viia	Selgitame, et vastavat muudatust seaduse andja poolt lähiajal plaanis sisse viia ei ole. Küll on kogu riigi huvi temaatika õigusruumis ülevaatamisel. Riigi huvi hindamine maavara kaevandamise loa taotluse menetluses toimub jätkuvalt vastavalt kehtivale õigusruumile. Küll saab kehtestatud planeering olema igakordsel riigi huvi hindamisel oluliseks aluseks. Teemaplaneeringu seletuskirja sõnastust korrigeeritakse riigi huvi osas vastavalt.
		2. Teemaplaneeringu alaptk-s 3.1.1.3 (lk 76) joonise (ja ka edaspidistel jooniste) legendis kujutatud taotletav mäeeraldis peaks olema olemasolev mäeeraldis.	Selgitame, et aktiivne mäeeraldis on kuvatud taotletava mäeeraldisega kattuv alal. Oleme kasutanud Maa-ameti maardlate registri andmeid seisuga detsember 2024.
		3. Teemaplaneeringus kajastatud kaardipiltidel on puudu nii Keskkonnaametis menetluses olevaid kaevandamisloa kui ka uuringuloa taotluseid (nt Harku III ja Harku VII lubjakivikarjääri, Maardu III lubjakivikarjääri, Jägala lubjakivikarjääri kaevandamisloa taotlused, Jägala 4 ja Jägala VII geoloogilise uuringuloa taotlused). Palume täpsustada, kas need alad on jäänud välja ekslikult või tegemist ei ole riigi huviga aladega, mistõttu oleks	Selgitame, et oleme tuginenud kõikidel joonistel Maa-ameti maardlate registri andmetele seisuga detsember 2024.

		<p>olemas alus nende menetluste lõpetamiseks.</p>	
		<p>4. Teemaplaneeringus ei ole arvesse võetud nt Harku VI lubjakivikarjääri korrastamisel üles kerkinud probleemi seoses kattumisega kavandatava riigitee trassikoridoriga (sinna piirkonda taotletakse ka uusi lube ja olemasolevate laiendusi). Kuidas peab riigi huvi selles olukorras sisustama või ei ole see teemaplaneeringuga lahendatav?</p>	<p>Selgitame, et teemaplaneeringus on arvestatud planeeritud Juuliku-Tabasalu teekoridoriga. Kaardirakenduses on vastav info kuvatav Riigiteede all. Transpordiametiga on planeeritud riigiteede ja TP riigi huviga alade kattuvust arutatud ja jõutud koostöös seisukohale, et maakonnaplaneeringu tasandil ei ole võimalik ära lahendada kaevandamisloa täpsuses kattuvaid riigihuviseid. TP seletuskirjas tuuakse tingimustena välja kattuvused ja vajadus tulevikus kaevandamisloa taotluse menetluses nende piirangutega arvestada ning teha koostööd Transpordiametiga. Kui riigitee trassi asukoht on täpselt paika pandud, siis antud asukohas kaevandamine ei ole võimalik.</p>
		<p>5. Teemaplaneeringu alaptk-s 3.2.1 (lk 91) Männiku 2 ala kohta on märgitud: „Kehtivad ja taotletavad load: aktiivne mäeeraldis.“ Samas alaptk-s teiste alade kohta on välja toodud ka mäeeraldiste nimetused. Palume ka Männiku 2 ala puhul nimeliselt mäeeraldis välja tuua.</p>	<p>Arvestame märkusega ja täiendame seletuskirja vastavalt.</p>
		<p>6. Teemaplaneeringu alaptk-s 3.4 (lk 94) on märgitud: „Kaevandamisloa taotlemisel peab arvestama väljaveoteede, sh riigiteede ümberehitamise vajadusega juhul, kui väljaveotee ei ole vastav raskeveokite liiklemiseks.“ Kuidas on see planeeritud tagada? Maavara kaevandamisloaga saab reguleerida tegevusi mäeeraldisel ja selle teenindusmaal.</p>	<p>Selgitame, et teemaplaneeringu seletuskirjas on toodud soovitusel ja suunised väljaveoteede osas. Oluline on, et järgmises etapis teeksid tee omanik, kohalik omavalitsus ja kaevandaja omavahel koostööd leppimaks kokku tingimustes, mis aitaksid neid suuniseid tagada.</p>
		<p>7. KSH aruande ptk-s 3 (lk 10) on sama lõiku 2 korda: „Teemaplaneeringuga täpsustatakse kehtivat Harju maakonnaplaneeringut kogu Harju maakonna ulatuses. Lahenduse koostamisel ei lähtuta kohaliku omavalitsuse piiridest, vaid geoloogilistest eeldustest ehk maavarade paiknemisest. Teemaplaneering ei käsitle mereala ja merel olevaid maardlaid kajastatakse teemaplaneeringu</p>	<p>Arvestame märkusega ja korrigeerime KSH aruannet vastavalt</p>

Harju maakonnaplaneeringu maavarade teemaplaneeringu ja sellega kaasnevate mõjude hindamise aruande eelnõu

		kaardirakenduses informatiivselt. Vastavalt planeerimisseadusele ei ole maakonnaplaneeringu ja selle teemaplaneeringuga võimalik merealale siduvaid tingimusi määrata ehk mereala planeerimiseks on teised planeerimise liigid (nt üleriigilise planeeringu teemaplaneering)."	
		8. KSH aruandes on läbivalt kasutatud mõistet „kaevandus“, mille asemel on korrektne kasutada mõistet „karjäär“. Palume aruannet korrigeerida.	Selgitame, et KSH aruannet on korrigeeritud selliselt, et läbivalt oleks kasutatud maapõueseadusest tulenevat mõistet "kaevandamistegevus" ja mõistet "kaevandamisala".
		9. Ei saa olla kindel, kas teemaplaneeringus on kõiki vääriselupaikasad arvestatud, kuna nende seis registris võib tänaseks olla muutunud (KSH aruandes on andmed 2024. aasta seisuga ja teemaplaneeringus on andmeallikana viidatud isegi EELIS / seisuga oktoober 2023).	Selgitame, et teemaplaneeringus (kaardirakenduses) on arvestatud vääriselupaikadega samuti 2024. aasta augusti seisuga, sest sellel ajaperioodil viidi läbi piirangute alusel kaevandamisvõimaluste kategoriseerimine. Teemaplaneeringus ei saa enam kollaste ja punaste piirangute andmeallikatest tulenevat infot uuendada, kuna kategoriseerimine on juba läbi viidud. Teemaplaneering ei anna kaevandamiseks luba ja seetõttu on arvestatud, et järgmises etapis kaevandamisloa taotlusel tuleb igakordselt hinnata kõiki mõjusid, sh arvestada ajakohaste registri andmetega.
		10. Teemaplaneeringu alaptk-s 3.2.1 (lk 91 ja 92) on märgitud, et Männiku alade puhul on edaspidi vajalikud hüdrogeoloogilised uuringud selgitamiseks välja kaevandamise mõju põhjaveele ja vee alt kaevandamise võimalikkus. See on väga tervitatav tingimus, kuna Saku Vallavalitsus on vedamas uue uuringu korraldamist, mis peaks andma ülevaate Tallinna-Saku liivamaardla veebilansist enne kui lubatakse liiva altpoolt veetaset kaevandada.	Teadmiseks võetud.
		11. KSH aruande osas märgime, et Harju maakonna põhjaveelarud põhjaveemaardlate	Arvestame ettepanekuga ja täiendame KSH aruande

		<p>ning valdade/piirkondade kaupa on kinnitatud keskkonnaministri erinevate käskkirjadega.</p> <p>Teeme ettepaneku lisada allviide, kuskohast need leitavad on.</p>	<p>ptk 5 vastavalt.</p>
		<p>12. Keskkonnaameti 24.03.2023 kirja nr 6-5/23/2841-2 (edaspidi 24.03.2023 kiri) punktides 10 ja 11 on täpsustatud Harju maavarade lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuses (edaspidi LS ja KSH VTK) Harjumaa kinnitatud põhjaveevarude temaatikat (alaptk 4.10). 26.04.2023 Rahandusministeeriumi vastuskirjas nr 15-8/994 on viidatud, et ettepanekuga arvestatakse ja täiendatakse LS ja KSH VTK alaptk-i 4.10. Keskkonnaametile 31.03.2025 esitatud materjalides (LS ja KSH VTK) varasemalt meie poolt tehtud märkust ei kajasta.</p> <p>13. KSH aruande alaptk-s 7.2 (lk 34) on kirjas: „Natura hindamise, sh eelhindamise, juures on oluline, et hinnatakse tõenäoliselt avalduvat negatiivset mõju lähtudes üksnes ala kaitseesmärkidest ja tegevuse muid aspekte (nt majanduslikke sotsiaalseid jms) arvesse ei võeta.“ Palume seda lauset korrigeerida, kuna Natura hindamisel hinnatakse ebasoodsat mõju mitte negatiivset mõju</p> <p>14. KSH aruande alaptk-s 7.2 „Natura eelhindamine“ (lk 34) on nimetatud juhendmaterjalid, millega on eelhindamisel arvestatud, nt „Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis“ (edaspidi Natura hindamise juhend või juhend). Keskkonnaameti hinnangul ei vasta KSH käigus läbiviidud Natura hindamine nõuetele. Aruandes on toodud Natura eelhindamine, kus on väga paljude</p>	<p>Selgitame, et Riigiplaneering.ee kodulehelt leitavas LS ja KSH VTK viimases versioonis on nimetatud täiendused ptk-s 4.10 olemas.</p> <p>Arvestame märkusega ja täiendame KSH aruannet vastavalt.</p> <p>Selgitame, et teemaplaneeringu koostamise käigus viidi läbi Natura eelhindamine, mis tuvastas, et välistatud ei ole ebasoodsad mõjud Lahemaa loodus- ja linnualale, Türisalu looduslale ja Pakri looduslale. Seetõttu on võetud planeeringulahendusest välja Kuusalu 1, Kuusalu 2 ja Naage riigi huviga lubjakivi kaevandamise alad. Sellest lähtuvalt puudub vajadus minna teemaplaneeringu lahenduse hindamisel Natura asjakohase hindamise etappi.</p>

		<p>Natura 2000 võrgustikku kuuluvate loodus- ja linnualade kaitse-eesmärkide puhul välja toodud järeldused, et ebasoodsat mõju ei saa välistada või et esineb ebasoodne mõju. Natura hindamise juhendi kohaselt, kui Natura eelhindamisel selgub ebasoodsa mõju esinemine või olukord, kus ebasoodsat mõju välistada ei saa, tuleb edasi liikuda Natura asjakohase hindamise juurde. KSH aruandest aga Natura asjakohast hindamist leida ei ole. Samuti on Natura eelhindamisel mitmetel juhtudel toodud välja ebasoodsate mõjudeleevendavad meetmed, mida aga juhendi kohaselt saab välja pakkuda alles asjakohases hindamises. Natura eelhindamise eesmärgiks on eelkõige kontrollida, millised tegevused nõuavad asjakohase hindamise läbiviimist. Ka dokumendi „Harjumaa maavarade teemaplaneering Lähteseisukohad ja mõjude hindamise, sh keskkonnamõjude strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus“ (edaspidi KSH VTK) alaptk-s 5.1 (lk 48) on toodud välja: „Kui sageli viiakse juba KSH VTK etapis läbi Natura eelhindamine võimalike ebasoodsate mõjude tuvastamiseks ning selgitamiseks välja, kas ja milliste Natura alade osas on KSH raames vajalik läbi viia asjakohane hindamine, siis käesolevalt ei ole see otstarbekas põhjusel, et puudub info karjäärade ja nendega seonduvate taristuobjektide võimalike asukohtade kohta ning nendega seotud mõjusid ei ole võimalik prognoosida. Teemaplaneeringu KSH raames tehakse Natura eelhindamine ning hinnatakse Natura asjakohase mõju hindamise vajalikkust. Kui osutub vajalikuks, viiakse KSH raames läbi asjakohane hindamine.“ Seega nähti juba KSH VTK-s ette, et KSH käigus viiakse esmalt läbi Natura eelhindamine ja kui ebasoodsad mõjud pole välistatud, siis ka asjakohane hindamine. Seda aga hetkel tehtud ei ole. Tuletame siinkohal ka meelde, et KeHJS § 45 lg 2 kohaselt</p>	
--	--	--	--

		<p>võib strateegilise planeerimisdokumendi kehtestada juhul, kui seda lubab Natura 2000 võrgustiku ala kaitsekord ning strateegilise planeerimisdokumendi kehtestaja on veendunud, et kavandatav tegevus ei mõjuta ebasoodsalt selle Natura 2000 võrgustiku ala terviklikkust ega kaitse eesmärki. Palume Natura hindamine nõuetega (Natura juhend) vastavusse viia. Sealjuures palume nii Natura eelhindamises kui ka asjakohases hindamises lähtuda juhendis toodud sisukorrast.</p>	
		<p>15. KSH aruande ptk-s 8 tuuakse välja olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimise ja leevendamise meetmed. Enamus meetmetest on sisse kirjutatud ka teemaplaneeringusse ja muutuvad seega peale planeeringu kehtestamist kohustuslikuks järgmistes etappides arvestamiseks. Aruande ptk-s 8 ei ole aga meetmeid välja toodud Natura 2000 alade kohta. Alaptk-s 8.3 on üldiselt meetmed kaitstavatele aladele ja liikide kaitse. Keskkonnaameti hinnangul on oluline kirja panna ka eraldi ptk nii aruandesse kui ka teemaplaneeringusse Natura 2000 alade meetmete kohta.</p>	<p>Selgitame, et vastavalt meetodikale ei saa Natura eelhindamise käigus arvestada leevendusmeetmetega. Kuna KSH käigus puudus vajadus Natura asjakohase hindamise läbiviimiseks (vt eelmine vastus), siis ei saa KSH aruandesse koostada ka Natura alade kohta leevendusmeetmete peatükki.</p>
		<p>16. KSH aruande kokkuvõttes olevas tabelis 34 on välja toodud riigi huviga aladel kaevandamisega avalduvad mõjud. Olemas on mõjud kaitstavatele loodusobjektidele.</p> <p>Mõjude osas Natura aladele on märgitud – mõjud puuduvad. Juhime aga tähelepanu, et Vääna-Posti loodusala jääb riigi huviga Hüüru lubjakiviala juurde. Tabelis 34 ei ole Hüüru ala puhul välja toodud mõjusid kaitsealadele ega Natura aladele. Samuti Vao ala puhul pole mõjude osas midagi märgitud. Männiku 4 ja 5 alade puhul pole midagi märgitud mõjude kohta kaitstavatele loodusobjektidele. Palume tabelit 34 täiendada</p>	<p>Arvestame märkusega ja täiendame KSH aruannet vastavalt.</p>

		<p>17. Natura aladele avaldavad KSH aruande tabeli 4 põhjal mõju peamiselt alad, mis ei ole märgitud riigi huviga aladeks (nt. Mustu kruusamaardla (kollane ala), Nurme raba turbakaevandus, Valkla lubjakivi maardla (kollane), Voose kruusamaardla (kollane), Vahelaane liivamaardla (kollane)). Teemaplaneeringu kohaselt on kollane kaalutlemist võimaldav piirang kaevandamisaladele. Kuna kaevandamisalade rajamine on kaalutusotsusena nendel aladel võimalik, siis tuleb kokkuvõttes ka nende alade mõjud konkreetselt välja tuua, eriti kuna need avaldavad mõju Natura aladele. Ebasoodsat mõju Natura aladele lubada ei ole võimalik.</p>	<p>Selgitame, et teemaplaneeringu koostamise meetodikat on kirjeldatud seletuskirja peatükis 2 ja KSH meetodikat aruande peatükis 6.1. Meetodika kohaselt hinnati lahenduse kujunemise mõju kogu planeerimisprotsessi vältel, ning alad, mille puhul Natura mõju ei olnud välistatud, arvati planeeringulahendusest välja (vt ka vastus punktile 14). Seetõttu ei avalda planeeringulahendus - leitud riigi huviga alad, Natura aladele ebasoodsat mõju. Kollased alad ei ole osa planeeringulahendusest. Kaevandamine meetodikas kasutatud kollastel aladel on tulevikus võimalik planeeringust sõltumatult, vastavalt kehtivale seadusandlusele.</p>
		<p>18. MKM-i kaaskirjas on öeldud: „KSH eelnõu kohaselt planeeringu elluviimisega olulisi negatiivseid mõjusid ei kaasne.“ Palume selgitada, kust selline järeldus tuleneb, kui kogu KSH aruanne toob välja negatiivsed mõjud, kaasa arvatud aruande kokkuvõttes olev tabel 34.</p>	<p>Selgitame, et MKM-i kaaskirjas öeldu põhineb eeldusel, et planeeringu elluviimine toimub koos leevendusmeetmetega. Selguse huvides lisatakse KSH aruande Natura peatükki eelhindamise kokkuvõtte, mis toob välja, et alad, millel oli mõju Naturale, on lahendusest välja võetud tulenevalt Natura eelhindamise tulemustest.</p>
		<p>19. Palume KSH aruande alaptk-s 7.3.1.2. välja tuua ka projekteeritav metsaalade looduskaitseala ja projekteeritav loodusmetsade looduskaitseala, mis kattuvad osaliselt teemaplaneeringu aladega</p>	<p>Arvestame märkusega ja täiendame KSH aruannet vastavalt</p>
		<p>20. KSH aruandes on väga palju kaitsealuste liikidega seonduvas tekstiosas järeldatud, et negatiivsed mõjud kas on või neid ei saa välistada (ka aruande kokkuvõttes tabelis 34). Negatiivsed mõjud kaitsealustele liikidele peavad olema välistatud nii kaitstavatel aladel, kui ka väljaspool. Igati mõistlik on kaasata liigiekspertid (nt Kotkaklubi jne). Hetkel puudub veendumus, et negatiivseid mõjusid on võimalik väljapakutud leevendusmeetmetega vähendada. Samuti pole kumulatiivseid mõjusid</p>	<p>Selgitame, et teemaplaneeringu koostamise eesmärk on olnud selgitada välja riigi huviga kaevandamise alad. Ei ole otsustatud kas ja millal hakatakse nendel aladel maavara kaevandama, kui suures ulatuses ja millist tehnoloogiat kasutades. Igasugune liike puudutav teadmine on ajas muutuv ning täienev. Seega puudub detailseks koosmõjude hindamiseks teemaplaneeringu etapis ühelt poolt vajalik info ja teiselt poolt võib see kaevandamisloa taotluse esitamise ajaks olla juba muutunud ning seetõttu ei ole selles etapis võimalik koosmõju</p>

Harju maakonnaplaneeringu maavarade teemaplaneeringu ja sellega kaasnevate mõjude hindamise aruande eelnõu

		<p>hinnatud. Ära on mainitud, et KMH raames seda tehakse, kui on selge, kus täpsemalt kaevandama hakatakse. Aruande alaptk-s 7.20 (lk 201) on öeldud, et Keskkonnaamet peaks analüüsima kaevandamise keskkonnaloa menetlemise protsessis eelhinnangu käigus, kas kavandatav tegevus võib põhjustada kaitstava liigi või elupaigatüübi üleriigilise soodsa seisundi tagamist või saavutamist. Kui riigi huviga alad on teemaplaneeringuga valitud, siis miks ei ole võimalik juba praegu võimalikku koosmõju hinnata? Palume selgitada.</p>	<p>keskkonnaloa menetlemiseks vajalikus detailsuses hinnata. Seda tuleb teha järgmises etapis kaevandamisloa taotluse menetlemise käigus ning vajadusel alatatada selleks KMH ja kaasata liigiekspertid.</p>
		<p>21. Võõrliike ei ole KSH aruandes üldse käsitletud. See teema peab Keskkonnaameti hinnangul sees olema, sest võõrliikide levitamine peab olema välistatud. Vastava märkuse tõime välja ka 24.03.2023 kirja p-s 17.</p>	<p>Selgitame, et võõrliikide tõrje toimub olenemata majandustegevusest vajaduspõhiselt. Seetõttu puudub teemaplaneeringu lahendusel seos võõrliikide tõrje ja leviku piiramisega. Lisame KSH aruandesse (ptk 7.7.3) teemaplaneeringu täpsusastmes vastava sisulise alapeatüki.</p>
		<p>22. Soovitame teemaplaneeringu alaptk-s 3.4 alapunktis „Meetmed müratasemete vähendamiseks ja leevendamiseks“ tuua välja ka viited (nii nagu on tehtud kliimamõjude leevendamise- ja kompenseerimismeetmete puhul) KSH aruande alaptk-le 8.17, kus on käsitletud rohkem meetmeid ja selgitatud neid põhjalikumalt kui teemaplaneeringus.</p>	<p>Arvestame ettepanekuga ja täiendame planeeringu seletuskirja vastavalt.</p>

KOHALIKUD OMAVALITSUSED			
Jõelähtme Vallavalitsus	PLANEERINGU JA KSH EELNÕU 15.05.2025 nr 7-9/1725-3	1. Jägala 3 ala välja arvamistest kõrge prioriteediga lubjakivi alade hulgast	Esmalt selgitame, et prioriteetide määramisel on lisaks hinnatud ajalist potentsiaali alade kasutusele võtmiseks, sh on arvestatud ajakulu nii keskkonnalubade taotlemisele, geoloogiliste ja keskkonna uuringute läbiviimisele kui ka kaevandamise ettevalmistustöödele (sh maakorralduslikud tööd, ligipääsuteede rajamine, veekõrvalduse tagamine, kaevandamise leevendustingimuste täitmine ja ajakulu katenditöödele). Harju maakonnas on seisuga 31.05.2025 kõrgemargilise ehituslubjakivi varustuskindlus tagatud ainult kaheksaks aastaks. Lubja- ja dolokivi osas loetakse varustuskindluse tagatust piisavaks kui varu on tagatud vähemalt 15-ks aastaks. Jägala 3 ala võimaldaks tagada lähiaja varustuskindlust, kuna seal on teada leviva lubjakivi kogus ja kvaliteet (Jägala 3 alal on lubjakivi maardlana arvele võetud kõrgemargiline ehituslubjakivi)
		1.1. Jõelähtme Vallavolikogu mõistab olukorda selliselt, et Jägala 3 ala jääb Ojaveere maaüksuse (katastritunnus: 24505:002:0251) territooriumile. Ojaveere maaüksus moodustab ühe osa Ruu küla lähiümbruse territooriumist, mille kohaliku omavalitsuse tasandil kaitse alla võtmise	Vastame, et oleme teinud teemaplaneeringu koostamise raames koostööd kohaliku omavalitsusega ning selle tulemusena vähendanud Jägala 3 ala, et säilitada maksimaalselt alal paiknev väärtuslik luitestik. Koostöö tulemusel on omavalitsusega arutelu all olnud kompromiss, et Jägala 3 alast välja arvata matkarada ja vallseljakud. Omavalitsuse ettepanek on olnud

		<p>menetluse Jõelähtme Vallavolikogu 11.08.2016 otsusega nr 361 algatas.</p> <p>Ruu küla lähiümbruse näol on tegemist kaitsmist vääriva looduskooslusega, mille eelkõige muudavad väärtuslikuks metsastunud luited.</p>	<p>tagada matkaraja kaugus 100 m ja luitestiku kaugus 50 m karjäärast. Lisame, et oleme teadlikud nimetatud ekspertarvamustest. Kohaliku kaitseala loomiseks on vaja Kliimaministeeriumi nõusolekut ja tänaseks ei ole seda antud. Kompromissi otsimine riigi, kohaliku omavalitsuse ja kohaliku kogukonna vahel käib, et leida lahendus, mis mõjutaks luiteid võimalikku vähe.</p>
		<p>1.2. Seondvalt Ruu küla lähiümbruse loodusväärtustega on valminud mitmeid arvamusi.</p> <p>1.2.1. Nii on keskkonnaekspert A.Tõnisson koostanud 2016 arvamuse „Kohaliku tähtsusega Ruu maastikukaitseala. Vajadus ja põhjendus“ (edaspidi: A.Tõnissoni 2016 arvamus; Lisa nr 1). 1.2.2. Samuti on Tallinna Ülikooli ökoloogiakeskuse vanemteadur A.Kont koostanud 2017 arvamus Ruu maastikukaitseala vajaduse ja tähtsuse kohta (edaspidi: A.Kondi 2017 arvamus; Lisa nr 2). 1.2.3. Ka tuleks pöörata tähelepanu keskkonnaekspert A.Tõnissoni 2020 valminud tööle „Ruu luitestiku väärtus ja puhkemajanduslik perspektiiv“ (edaspidi: A.Tõnissoni 2020 arvamus; Lisa nr 3).</p>	<p>Vastusena selgitame, et planeeringulahendusega kavandatud Jägala 3 ala moodustab väga väikese osa Jõelähtme valla uue koostatava üldplaneeringu eskiislahenduses kavandatud väärtmaastikust (vt Lisa 1). Seega ei välista alal kaevandamine Ruu väärtmaastiku kasutamist puhke- ja virgestustegevuseks. Seda on leitud ka Ruu uuringualal (1. plokk) läbi viidud keskkonnamõjude hindamises¹, mille tulemuste järgi ei välista kaevandamine alal rekreatiivse tegevuse läbiviimist. Lisaks on oluline tähele panna, et Jägala 3 ala paikneb Tallinn-Narva maantee ääres, mis on maantee läheduse tõttu puhkajatele ja sportijatele tõenäoliselt vähem atraktiivne kui maanteest kaugemal asuv, looduslähedasem ala. Seda, et suure põhimaantee lähedus on Ruu ala miinus, on oma 2020. aasta arvamuses välja toonud ka Andres Tõnisson. Seega arvestades, et kaevandamine on ette nähtud väikesel alal, mis asub Tallinn-Narva maantee ääres, ei ole põhjust arvata, et alal kaevandamine välistab ala kasutamise puhke- ja virgestuseesmärkidel või vähendab seda oluliselt.</p>
		<p>1.3. Ruu küla lähiümbrus ja sealhulgas Ojaveere maaüksus ehk Jägala 3 alal Teemaplaneeringu eelnõu tähenduses on laialdaselt kasutuses looduses viibimise ning sportimise otstarvetel. Siinjuures on oluline, et Ruu küla lähiümbrus paikneb Tallinna lähedal, mis omakorda tähendab, et ka pealinna inimestel on head võimalused tulla Ruu küla lähiümbruse metsastunud luidetele puhkama ning liikuma.</p>	<p>Selgitame, et KSH nimetatud leheküljel on toodud ülevaade asjakohaste mõjude st sotsiaalsete, majanduslike ja kultuuriliste mõjude hindamise tulemuste alusel tehtud prioriteetide seadmise ettepanekust. Asjakohaste mõjude hindamine ei võtnud arvesse alade kasutusele võtmise ajalast potentsiaali, mis on oluline asjaolu tagamaks varustuskindlust terve planeeringu eluea jooksul.</p>

		<p>1.4. Seonduvalt Ojaveere maaüksusel ehk Jägala 3 alal lubjakivi kaevandamisega on oluline pöörata tähelepanu KSH eelnõu leheküljel 224 toodule, kust nähtub: „Osaline kattumine kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstava Ruu loodusobjektiga, mis toob kaasa olulise mõju metsakoosluste kao näol, samuti võivad kaasnedada mõjud ala veerežiimile. III kat loomaliigi (öösorr) elupaiga kadu.“</p>	
		<p>1.5. Teemaplaneeringu eelnõu lehekülje 67 kohaselt on kõrgemargilise lubjakivi varustuskindluse tagamiseks planeeringu eesmärgiks leida Harju maakonna idaosas vähemalt 100ha ulatuses alasid, kust oleks võimalik kaevandada 9 miljonit m³ kõrgemargilist ehituslubjakivi.</p> <p>Teemaplaneeringu eelnõuga on Harju maakonna idaosas nähtud lisaks Jägala 3 ja Maardu III aladele ette veel ka mitmeid teisi alasid, kus riigi huvides on kõrgemargilise ehituslubjakivi kaevandamine. Sellisteks aladeks on Vão ala pindalaga 82ha ning kõrgemargilise lubjakivi hinnangulise mahuga 7,4 miljonit m³ (vt Teemaplaneeringu eelnõu lk 76), Rae raba ala pindalaga 166,8ha ning kõrgemargilise lubjakivi hinnangulise mahuga 14 miljonit m³ (vt Teemaplaneeringu eelnõu lk 81), Jägala 2 ala pindalaga 92ha ning kõrgemargilise lubjakivi hinnangulise mahuga 7,3 miljonit m³ (vt Teemaplaneeringu eelnõu lk 84), Jägala 4 ala pindalaga 142,8ha ning kõrgemargilise lubjakivi hinnangulise mahuga 11,3 miljonit m³ (vt Teemaplaneeringu eelnõu lk 85). Liites Vão ala, Rae raba ala, Jägala 2 ala ja Jägala 4 ala pindalad kokku, on tulemuseks 483,6 ha, seda on ligi viis korda rohkem kui Teemaplaneeringu eelnõu leheküljel 67 märgitud 100ha suurune ala ning ka siis, kui kasutada Teemaplaneeringu eelnõu leheküljel 69 märgitud pindala koefitsienti 2,0, on 483,6ha puhul riigi huvi igal juhul tagatud. Liites kokku</p>	<p>Tõesti, eskiislahendus hõlmab viidatud mahus alasid. Selgitame, et planeeringu eskiislahendus on koostatud parimas võimalikus teadmises, samas arvestades planeerimisprotsessi ajalist kestvust, on vahepealsel perioodil kasutatud andmestikku täiendatud, selle tõttu on meil võimalik juba täna hinnata täpsemalt erinevate alade potentsiaali täita planeeringu eesmärk. Peame vajalikuks põhjalikumalt selgitada, et Vão 82 ha suurune planeeringuala hõlmab ~ 16 ha ulatuses juba kaevandamisõigusega mäeeraldist, mille saadaolev varu on arvestatud ka tehtud varustuskindluse analüüsis. Samuti hõlmab 82 ha suurune Vão ala hoonestatud tööstusalasid ~ 15 ha ulatuses. Selle tõttu on tegelik laiendamispotentsiaal ~ 50 ha. Sellest omakorda, arvestades maaomandeid, potentsiaalseid kaevandamismõjusid, on realistlik kasutusele võtta esimeses prioriteedis ~35 ha. Arvestades, et tegemist on maakonna taseme planeeringuga, ei ole neid väiksemaid alasid eraldiseisvalt prioriteetide seadmisel määratud. Toote välja, et Rae raba on planeeringu eskiislahenduses määratud 166,8 ha ulatuses. Selgitame, et planeeringulahenduses on lähtutud antud ala kohta kehtivas geoloogilises uuringuloas L.MU/516335 määratud uuringuala piiridest. Selle aasta kevadel on keskkonnaregistrisse kantud Rae uuringualas aktiivse tarbevaru tasemel kõrgemargilist lubjakivi 56 ha suurusel maa-alal. On tõenäoline, et Rae turbatootmisala lamamisse jääv kõrgemargiline lubjakivi levibki vaid ~ 56 ha suurusel alal, muus osas on tegemist madalama</p>

	<p>Väo ala, Rae raba ala, Jägala 2 ala ja Jägala 4 ala kõrgemargilise lubjakivi hinnangulised mahud, on tulemuseks 40 miljonit m³, mida rohkem kui neli korda, kui on Teemaplaneeringu eelnõu leheküljel 67 märgitud 9 miljonit m³. Eraldi tuleb toonitada, et Jõelähtme vallas ei ole vastuväiteid karjäärade avamisele Jägala 2 ja Jägala 4 aladel ning Jõelähtme vallale teadaolevalt ei ole ka Rae vallas vastuväiteid karjäärade avamisele Väo ja Rae raba aladel. Sellises olukorras puudub vajadus Jägala 3 alal, kus kõrgemargilise ehituslubjakivi hinnanguliseks mahuks on 2,1 miljonit m³, karjääri avamiseks, sest Väo ala, Rae raba ala, Jägala 2 ala ja Jägala 4 ala läbi on kõrgemargilise ehituslubjakivi varustuskindlus tagatud.</p> <p>1.6. Pidades silmas Ruu küla lähiümbruse koosseisu kuuluva Ojaveere maaüksuse suurt loodusväärtust, millele on juhitud tähelepanu A.Tõnissoni 2016 arvamuses (vt käesoleva kirja lisa 1) ja A.Kondi 2017 arvamuses (vt käesoleva kirja lisa 2), olulisust puhke- ja virgestusvõimaluste loomisel, millele on juhitud tähelepanu A.Tõnissoni 2020 arvamuses (vt käesoleva kirja lisa 3), tähtsust Eesti Orienteerumislidu ja Orienteerumisklubi TON 2021 kirjas (vt käesoleva kirja lisa 4) ning MTÜ Ökokratt 2021 kirjas (vt käesoleva kirja lisa 5) ning asjaolu, et Väo ala, Rae raba ala, Jägala 2 ala ja Jägala 4 ala läbi on kõrgemargilise ehituslubjakivi varustuskindlus tagatud, tuleks Jägala 3 ala igal juhul kõrge prioriteediga lubjakivi kaevandamise alade hulgast välja arvata.</p> <p>Jõelähtme vald on seisukohal, et Jägala 3 ala tuleks lugeda punase kategooriaga piirangu alaks Teemaplaneeringu leheküljel 23 toodud määratluse tähenduses ehk alaks, kus leevendamata oluliste mõjude avaldumise tõttu ei ole kaevandamine võimalik. Jägala 3 ala puhul ei ole võimalik korvata metsastunud</p>	<p>kvaliteediga paekiviga. Planeeringu põhilahenduse koostamisel peame kaaluma, millistes piirides on asjakohane Rae raba ala kujutada. Lisame, et Rae raba ala korral on oluline mõista uuritud lubjakivi võimalikku kasutusele võtmise ajalist perspektiivi. Kuna lubjakivi asub kehtiva kaevandamisõigusega turbatootmisalal, sealjuures esineb ka kogu alal turba jääkkiht, on väiksemate maa-alade kaupa parimal võimalikul juhul uuritud lubjakivi varu kasutusele võetav 7-10 aasta pärast. Selle tõttu on ka see ala määratud keskmisesse prioriteeti, kuna sellega ei saa rahuldada piirkonna lähiperioodi varustuskindlust. Eelnevast selgub, et juba täna teadaoleva info põhjal on tõendatud kõrgemargilise lubjakivi kasutusele võtmise potentsiaal nii Väo kui ka Rae aladel ~ 90 ha ulatuses. Märkime, et teemaplaneeringu seletuskirjas on toodud, et planeeringualad võiksid katta riskide maandamiseks kahekordse pindalalise vajaduse (so 200 ha) ja lisaks arvestades vajadusega, et 15 aastane varustuskindlus oleks tagatud ka aastal 2050, siis peab olema planeeringuga määratud alade kogupindala võimalusel 300 ha. Teete ettepaneku keskenduda Jõelähtme vallas Jägala 2 ja Jägala 4 aladele. Selgitame, et oleme planeerimisprotsessis antud alad hinnanud keskmisesse prioriteeti, kuivõrd nendega ei ole võimalik lahendada piirkonna lühiajalist varustuskindluse probleemi, samuti on äärmiselt oluline silmas pidada, et tegemist on aladega, mille osas ei ole tõendatud kõrgemargilise lubjakivi levik läbi katseproovide võtmise, vaid antud ala potentsiaal on hinnatud läbi lubjakivi leviku mudelanalüüsi. Seega on võimalik, et sarnaselt Rae raba maa-alaga, hinnatakse sobiliku materjali levikualaks vaid väiksem osa kogu uuringualast.</p>
--	--	---

		<p>luidetele kaevandamise tagajärjel tekkivad kahju, kuivõrd karjääri rajamine toob kaasa Ruu küla lähiümbruse metsastunud luidete kõige ilmekama osa hävimise. Nagu ilmneb Teemaplaneeringu eelnõu lehekülgedelt 59-66, on mitmed eelduslikult kõrgemargilise lubjakiviga alad arvatud punase kategooriaga piirangu aladeks. Leiame, et ka Jägala 3 ala peaks selliste alade hulka kuuluma.</p>	
		<p>2. Maardu III ala välja arvamise kõrge prioriteediga lubjakivi alade hulgast</p> <p>2.1. Teemaplaneeringu eelnõu leheküljel 77 toodu kohaselt on Maardu III ala suureks 174ha ning kõrgemargilise ehituslubjakivi eeldatavaks mahuks on 15,6 miljonit m³.</p> <p>Samas nähtub Teemaplaneeringu eelnõu leheküljelt 67, et kõrgemargilise lubjakivi varustuskindluse tagamiseks on planeeringu eesmärgiks leida Harju maakonna idaosas vähemalt 100ha ulatuses alasid, kust oleks võimalik kaevandada 9 miljonit m³ kõrgemargilist ehituslubjakivi.</p> <p>Seega ületavad ainuüksi Maardu III ala pindala ning kõrgemargilise ehituslubjakivi maht märkimisväärselt Teemaplaneeringu leheküljel 67 esile toodud eesmärgid. Siinjuures on oluline, et Teemaplaneeringu eelnõuga on Harju maakonna idaosas nähtud lisaks Maardu III alale ette veel ka mitmeid teisi alasid, kus riigi huvides on kõrgemargilise ehituslubjakivi kaevandamine. Sellisteks aladeks on Vao ala pindalaga 82ha ning kõrgemargilise lubjakivi hinnangulise mahuga 7,4 miljonit m³ (vt Teemaplaneeringu eelnõu lk 76), Rae raba ala pindalaga 166,8ha ning kõrgemargilise lubjakivi hinnangulise mahuga 14 miljonit m³ (vt Teemaplaneeringu eelnõu lk 81),</p>	<p>Peame vajalikuks selgitada, miks kogu Maardu III ala määrati teemaplaneeringus kõrge prioriteedi alla:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Teada on leviva lubjakivi kogus ja kvaliteet (Maardu III alal on lubjakivi maardlana arvele võetud kõrgemargiline ehituslubjakivi (plokk 22: pindala 20,13 ha, varud 2305 tuh m³ plokk 23: pindala 21,95 ha, varud 2660 tuh m³; plokk 24: pindala 110,92 ha, varud 12319 tuh m³) ning sellele on tagatud maavara kättesaadavus maaomandist lähtuvalt (ala jääb riigimaale). - Maardu III alal on läbi viidud keskkonnamõju hindamine (KMH; „Maardu III uuringuruumis lubjakivikarjääri rajamise ja lubjakivi kaevandamisega kaasneva keskkonnamõju hindamine“, Inseneribüroo Steiger 2024, töö nr 21/3450; edaspidi ka Maardu III KMH). Suures osas kattub Maardu III uuringuruum, millele KMH läbi viidi, planeeringus määratud Maardu III alaga. Oleme nõus lahendust korrigeerima ja jagama Maardu III ala kaheks selliselt, et põhjapoolne ala jääb kõrgemasse prioriteeti ja lõunapoolne ala keskmisse prioriteeti. Selgitame põhjalikumalt, miks Maardu III põhjapoolne ala jääb kõrgemasse prioriteeti: - Tagaks lähiaja varustuskindluse ehk ala on võimalik võtta kasutusse enne keskmise või madala prioriteediga alasid. Ala on geoloogiliselt uuritud ja lubjakivi kvaliteet on teada.

		<p>Jägala 2 ala pindalaga 92ha ning kõrgemargilise lubjakivi hinnangulise mahuga 7,3 miljonit m³ (vt Teemaplaneeringu eelnõu lk 84),</p> <p>Jägala 4 ala pindalaga 142,8ha ning kõrgemargilise lubjakivi hinnangulise mahuga 11,3 miljonit m³ (vt Teemaplaneeringu eelnõu lk 85).</p> <p>Liites Vão ala, Rae raba ala, Jägala 2 ala ja Jägala 4 ala pindalad kokku, on tulemuseks 483,6 ha, seda on ligi viis korda rohkem kui Teemaplaneeringu eelnõu leheküljel 67 märgitud 100ha suurune ala ning ka siis, kui kasutada Teemaplaneeringu eelnõu leheküljel 69 märgitud pindala koefitsienti 2,0, on 483,6ha puhul riigi huvi igal juhul tagatud. Liites kokku Vão ala, Rae raba ala, Jägala 2 ala ja Jägala 4 ala kõrgemargilise lubjakivi hinnangulised mahud, on tulemuseks 40 miljonit m³, mida rohkem kui neli korda, kui on Teemaplaneeringu eelnõu leheküljel 67 märgitud 9 miljonit m³. Eraldi tuleb toonitada, et Jõelähtme vallal ei ole vastuväiteid karjääride avamisele Jägala 2 ja Jägala 4 aladel ning Jõelähtme vallale teadaolevalt ei ole ka Rae vallal vastuväiteid karjääride avamisele Vão ja Rae raba aladel. Seega on tagatud kõrgemargilise ehituslubjakivi varustuskindlus Harju maakonna idaosas ka Vão alal, Rae raba alal, Jägala 2 alal ja Jägala 4 alal. Sellest johtuvalt puudub vajadus näha Teemaplaneeringu eelnõus kõrge prioriteedina alana ka Maardu III ala.</p> <p>2.2. KSH eelnõu leheküljel 157 avaldatu kohaselt moodustab 174ha suurusest Maardu III alast 46,5 ha väärtuslik põllumaa. Jõelähtme vald on seisukohal, et kõrgemargilise ehituslubjakivi kaevandamist ei tuleks eelistada põllumajandusele. Leiame, et toidujulgeolek omab prioriteeti ehitusmaavarade varustuskindluse ees.</p>	<p>- Maardu III uuringuruumi ulatuses on läbi viidud KMH: „Maardu III uuringuruumis lubjakivikarjääri rajamise ja lubjakivi kaevandamisega kaasneva keskkonnamõju hindamine“, Inseneribüroo Steiger 2024, töö nr 21/3450. KMH-s on välja toodud kõik võimalikult kaasnevad mõjud ning ette nähtud vajalikud meetmed mõjude leevendamiseks.</p> <p>- Ala paikneb riigimaal – tagatud on maaomandist tulenev kättesaadavus maavaravaru ligipääsule. Nõustume, et Maardu III lõunaosa ei ole võimalik nii kiiresti kasutusele võtta ja oleme nõus määrama Kostivere turbamaardlaga kattuva osa keskmisesse prioriteeti. Lõunaosas on ligipääs lubjakivile peal oleva turbakihi tõttu ajaliselt ja tehniliselt raskendatud, seega ei ole antud ala osas võimalik tagada lubjakivi lähiaja varustuskindlust. Lubjakivi kaevandamiseks on eelnevalt vaja ammendada lubjakivi peal asuv turvas. Turba kaevandamine freesimise teel võtaks hinnanguliselt aega 20 - 30 aastat. Lisaks puudub sellel alal turba kaevandamiseks kaevandamisõigus. Lõunapoolsel alal on registreeritud kaitsealuste taime- ja loomaliikide elu- ja kasvukohad, millega tuleb samuti arvestada. Olete oma kirjas välja toonud ka asjaolu, et Maardu põhjapoolne osa kattub väärtusliku põllumajandusmaaga. Selgitame siinkohal, et tegemist on kahe kattuva riigi huviga ning otsus, Lähtudes eeltoodust leiame, et ilma Jägala 3 või Maardu III alata ei ole võimalik piirkonnas lühiajalist varustuskindlust tagada või suurendab nende kahe ala välja jätmise märgatavalt tõenäosust, et planeeringulahendusse kaasatud maa-aladel ei ole võimalik vajalikus koguses kõrgemargilist lubjakivi kasutusele võtta, kuivõrd teiste alade korral ei ole teada piisava usaldustõenäosusega sobilik lubjakivi levik.</p>
--	--	--	--

		<p>2.3. KSH eelnõu leheküljelt 172 nähtub, et ulatuses, kus Maardu III alal väärtuslikku põllumaad ei asu, on tegemist rohevõrgustiku tugialaga. Seega paikneb Maardu III alal 127,5ha ulatuses rohevõrgustik.</p> <p>KSH eelnõu leheküljel 223 on märgitud, et Maardu III alal ehituslubjakivi kaevandamisega kaasnevad mõningased häiringud merikotka püsielupaigale ning kaevandusalal kaovad kas täielikult või osaliselt III katekoorida liigid sookurg, teder, öösorr, hiireviu, hoburästas, laialehine neiuvaip, karukold. Jõelähtme vald on seisukohal, et Maardu III alal 127,5ha ulatuses rohevõrgustiku hävitamine kaevandamisest tulenevalt seab ohtu piirkonna rohevõrgustiku toimimise. Samuti muutub Maardu III ala loodusrikkus kaevandamise tagajärjel väga palju vaesemaks. Olukorras, kus niigi on tagatud riigi huvi kõrgemargilise ehituslubjakivi varustuskindlustuse osas (vt käesoleva kirja punkt 2.1.), puudub igasugune mõistlik põhjus Maardu III ala arvamiseks kõrge prioriteediga ala hulka.</p> <p>2.4. Võttes kokku käesoleva kirja punktis 2 toodut, leiab Jõelähtme vald, et Maardu III ala tuleks välja arvata kõrge prioriteediga lubjakivi alade hulgast, kuna Vao alal, Rae raba alal, Jägala 2 alal ja Jägala 4 alal ning Jõelähtme valla poolt täiendavalt välja pakutud maaüksustel (vt lisa nr 6) karjäärade avamise läbi on igal juhul tagatud Teemaplaneeringu eesmärkide saavutamise puutuvalt kõrgemargilise ehituslubjakiviga, ebamõistlik on Maardu III alal lubjakivi kaevandamise tõttu hävitada 46,5 ha väärtuslikku põllumaad, toidujulgeolek on prioriteetsem valdkond ehitusmaavarade kaevandamisega võrreldes, 127,5 ha ulatus</p>	
<p>Nõmme Linnaosa Valitsus</p>	<p>PLANEERINGU JA KSH</p>	<p>Maavarad ja nende olemasolu on meie riigrikkus kui ka kindlustunne, tagades nii erinevaid sotsiaalmajanduslikke huve ning</p>	<p>Nõustume Teie arvamusega ning selgitame täiendavalt, et asustatud alade läheduses on oluline kaaluda ala korrastamisel ka puhkeväärtuse</p>

	<p>EELNÕU 02.05.2025 nr 2.-1.3/101-2</p>	<p>hüvesid. Kõige selle taustal rakendades parimaid võimalikke lahendusi, et tagada keskkonnasääst ning materjalide ratsionaalne kasutamine. KSH on oma olemuselt strateegiline dokument, mis on alustalaks edasisteks sammudeks ning toob välja, millised mõjuhinnangud on konkreetse tegevuse teostamiseks vajalikud. Maavarade kaevandamisest Harju maakonnad eeldab tugevasti vastavasisulis keskkonnamõju hinnanguid (edaspidi KMH). Seetõttu palub Nõmme Linnaosa Valitsus tagada kõikide mõjuhinnangute koostamist ning parimate võimalikke alternatiivide rakendamist. Seda kõike eesmärgiga, et tagada maavarade kaevandamis piirkonnas kui ka mõjuulatuses olevate loodusvarade maksimaalne sääst ning hoid. Oluline on tagada nii taime- kui ka loomaliikide kaitse ning hoid. Veerežiimi tagamine - kaevandamine mõjutab tugevasti loodusväärtuste üksikobjekte – allikaid. Teadagi on allikad meie põhjavee tagavaraks ning Nõmmele on iseloomulik tarbida puhast põhjavett. Palume tagada, et kaevandamisala rohevõrgustiku tugialal või koridoris loomadele ja taimedele vajalikud leviku- ja liikumisteed, taastades kaevandamisalad korrastamise käigus maksimaalselt. Taastamisel tuleb arvestada liikide vajadusi (nt karjäärade nõlvad kujundada lauged, et loomade liikumist mitte takistada. Asustatud alade läheduses, on oluline kaaluda ala korrastamisel ka võimalusi selle ümberkujundamiseks viisil, et suurendada piirkonna puhkeväärtust. See aitab parandada kohaliku elukeskkonna kvaliteeti ja pakub elanikele täiendavaid võimalusi looduses aja veetmiseks</p>	<p>suurendamist. Kaevandamisloa taotluses peab kaevandaja esitama teabe, kuidas on kavas kaevandamisega rikutav maa korrastada (edasise kasutamise otstarve, tehniline ja bioloogiline korrastamine, korrastamistöde eeldatav maksumus). Täpsem korrastamise plaan määratakse maa korrastamise projektis, mille koostab kaevandaja korrastamistingimuste alusel (korrastamistingimused annab kaevandajale Keskkonnaamet). See, mis peab projektis sisalduma, on määratud maapõueseaduse § 81 lg 9 alusel kehtestatud määruses. Seega on võimalik kaevandamisloa menetluses panna konkreetsetes asukohas paika, kuidas peab maa korrastatama, võttes muu hulgas arvesse soovi tõsta maa puhkeväärtust. Seda lahendatakse asukohapõhiselt ning kaevandamisloa menetluses (sest igas asukohas ei pruugi olla peamiseks eesmärgiks puhkeväärtuse suurendamine, vaid näiteks loodusväärtuste taastamine (nimetatud kaks eesmärki ei ole üksteist välistavad, kuid üht eesmärki kõigi alade kohta ei ole võimalik ühtmoodi määrata)).</p>
--	--	---	---

<p>Harku Vallavalitsus</p>	<p>PLANEERINGU JA KSH EELNÕU 14.05.2025 nr 12-3/1730-1</p>	<p>Harku Vallavalistus juhib tähelepanu, et Harku 4 planeeritav kaevandusala asub Harku alevikus 2005. aastal kehtestatud Betooni, Betooni 1, Betooni 2, Betooni 3, Betooni 5, Betooni 7 kinnistute detailplaneeringule (kuhu on planeeritud elamud) lähemal kui lubatud 500m puhveralal. Palume antud tähelepanekuga edaspidises menetluses arvestada.</p>	<p>Selgitame, et nimetatud detailplaneeringut on käsitletud KSH aruande eelnõu ptk-s 7.19.3.4., kus on välja toodud Harku 4 ala mõju olemasolevale ja planeeritud maakasutusele.</p>
<p>Anija Vallavalitsus</p>	<p>PLANEERINGU JA KSH EELNÕU 14.05.2025 nr 8-5/440-1</p>	<p>2024. aastal toimus ka kokkusaamine Anija valla esindajatega, kus rääkisime läbi kuhu suunata kaevandamistegevust ning kus me kaevandamistegevust kindlasti ette ei näe. Anija vallas määrati planeeringuga kaks riigi huviga liiva piirkonda – Soodla ja Vikipalu ning väiksemad kohaliku tähtsusega alad. Teemaplaneeringu seletuskirjas on samuti välja toodud, et kohalike omavalitsustega koostöö tulemusel märgiti kaardirakendusse KOV seisukohad perspektiivsete alade osas – märgiti eraldi ala sobivus, kaasnevad tingimused, konfliktid olemasoleva või planeeritava maakasutusega, alad, kus KOV kaevandamist toetab, ei toeta või kaalub edaspidi täiendava koostöö tulemusel.</p> <p>Saadud tulemused võeti aluseks ja edasiseks kaalumiseks lahenduse välja töötamisel. Kokkusaamise tulemusel arvestati Anija valla esindajate ettepanekut arvata Vikipalu riigi huviga liiva piirkonnast välja sealne põhjapoolne osa, kuna see ulatub liialt elamute lähedusse. Samas tegid Anija valla esindajad ettepanekuid arvata ka kohaliku tähtsusega liiva piirkondadest välja mõned alad, kuna nendele aladele on juba kas keeldunud geoloogilisteks uuringuteks luba andmast, on arutatud keeldumist või pole ala kaevandamiseks perspektiivne (puhkeala läheduses, hoonestatud vms). Anija</p>	<p>Vastusena selgitame, et nimetatud alad ei ole teemaplaneeringu lahenduses sees. Kategoriseerimise tulemused (kollased ja rohelised alad) kujutasid metoodika alusel väljajoonistunud alasid, mille põhjal hakati planeeringulahendust koostama. Lõplikus planeeringulahenduses on Teie piirkonnas sees ainult Soodla ja Vikipalu liiva-alad. Kategoriseerimise tulemusi ei kehtestata.</p>

		<p>Vallavalitsus, olles tutvunud praeguse teemaplaneeringu lahendusega, leiab, siiski et nimetatud ettepanekuid ei ole arvesse võetud, kuid teatud aladel tuleks neid kindlasti arvesse võtta.</p> <p>Teemaplaneeringus on küll välja toodud, et väiksemad alad väljapool riigi huviga piirkondi on mõeldud peamiselt kohaliku nõudluse rahuldamiseks ning võivad olla seotud konkreetsete ehitusobjektidega. Vajalik on siinkohal kohalike omavalitsuste, ettevõtjate ja Keskkonnaameti koostöö, et tagada jätkusuutlik ja tõhus maavarade kaevandamine. Saame aru, et teemaplaneeringus on määratud Anija valla territooriumil liivale ka II kategooria (kollased alad) alad, kus</p> <p>teemaplaneeringu kohaselt on kaevandamine võimalik, aga eelnevalt on vajalikud täiendavad kooskõlastused, uuringud (maavara kvaliteet ja levik), keskkonnakaitselised (olulise mõju vähendamiseks või leevendamiseks) ja/või sotsiaalsed kokkulepped. Sotsiaalsed kokkulepped on vajalikud, et välistada kaevandamiseks ebasobivad alad. Peale täiendavaid uuringuid võib ala liikuda</p> <p>ka esimesse või kolmandasse kategooriasse. Samas kui teemaplaneeringusse jäävad sisse sellised alad, kus Anija vald kindlasti kaevandamistegevust ette ei näe, võib tekkida olukord, kus ettevõtjatele on loodud petlik arusaam/õiguspärane ootus justkui need alad sobiksid kaevandamiseks. Selline olukord võib tekitada tuliseid vaidluseid sh kohtuvaidlusi. Sellest tulenevalt tekib ka asjatu lisatöö omavalitsusele, kui ka Keskkonnaametile, kes peavad loataotlusi menetlema ning halvematel juhtudel ka korduvalt põhjendama, miks nende aladele kaevandamist ei soosita. Tulenevalt eelpool toodust palume siiski teemaplaneeringust välja võtta või tähistada teistsuguse tingmargiga (nt võimalik liiva</p>	
--	--	--	--

		<p>leiukoht, kuid hetkel kaevandamist ei soosita vms) järgmised alad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Olemasolevast Poolvahe karjäärist ida poole Jägala-Käravete tee äärde jääv perspektiivne liiva ala, kuna varasemalt on keeldutud loa andmisest 2. Olemasolevast Poolvahe liivakarjäärist lääne poole jääv perspektiivne liiva ala kuni Puraviku kinnistuni (katastritunnus 14001:002:0099), kuna varasemalt on keeldutud loa andmisest. 3. Vikipalu küla Puraviku kinnistust (katastritunnus 14001:002:0099) lääne poole jääv perspektiivne liiva ala Jägala-Käravete tee äärs (või vähemasti ala kuni esimese metsateeni ca 450 m Puraviku kinnistul asuvast elamust), kuna varasemalt on keeldutud loa andmisest. 4. Soodla harjutusvälja poolses osas Jägala-Käravete tee äärde jääv perspektiivne liiva ala, kuna alale peab jääma kasvama mets müra tõkestamiseks. 5. Vikipalu riigi huviga liiva piirkonnast põhja poole jääv osa, kuna varasemalt on keeldutud loa andmisest. 6. Pillapalu küla Oja kinnistu (katastriüksus 14001:003:0860) lähedusse jäävad perspektiivsed liiva alad, kuna seal asub Sportland Kõrvemaa Keskus. Sealhulgas on alale rajatud ka ehitisi, erinevad rajad ning ala on igapäevaselt puhkeotstarbeliselt kasutusel. 7. Pillapalu külas Änni põik ja Änni tee vahelisele alale jääv perspektiivne liiva ala, kuna ala on puhkeotstarbeliselt kasutusel ning lähedusesse on planeeris rajada elamud (väljastatud ka ehituslube). <p>Ülejäänud teemaplaneeringus kategoriseerimise tulemusena välja toodud perspektiivsete liiva ja kruusaalde kohta hetkel</p>	
--	--	---	--

		<p>vastuväiteid ei esita, kuna nende alade kohta puudub hetkel info kogukonna vastuseisu kohta. Nende alade puhul saab tõesti kaaluda kaevandamise võimalikkust lähtudes edasistest uuringutest, kooskõlastustest ja sotsiaalsetest kokkulepetest lähtuvalt.</p>	
<p>Rae Vallavalitsus</p>	<p>PLANEERINGU JA KSH EELNÕU 16.05.2025 nr 15-6/2238-1</p>	<p>Täname, et olete kaasanud Rae valda arvamuse avaldamiseks teemaplaneeringu läbiviimisel. Analüüsisime teemaplaneeringu eelnõu dokumente ja eskiislahenduse kaardirakendust ning leidsime järgmiseid asjaolusid, mis on meie hinnangul edasiste tegevuste planeerimisel olulised.</p> <p>Perspektiivsed kaevandusalad ja mahud</p> <p>Rae valla osas on teemaplaneeringu eelnõus käsitletud peamiselt punktis 3.1.1.3. Vao - Soodevahe küla - lubjakivi ja punktis 3.1.2.1. Rae raba - Soodevahe küla - lubjakivi kaevandamist.</p> <p>Kui analüüsida Eesti Geoloogiateenistuse WMS_WFS teenuse (https://teenus.maaamet.ee/ows/wms-geoloogia) andmeid, on võimalik tuvastada, et Rae valla haldusterritooriumile jäävad ehitusmaavarade osas lisaks eelpool nimetatule ka:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kruusa leviala - Rae valla lõunaosas Vaida, Vaidasoo, Salu, Aruvalla, Urvaste, Suursoo piirkondades; • Kruusa leiukohad - Rae valla kesk- ja lõunaosas Seli, Veskitaguse-Suuresta, Urvaste, Aruvalla piirkondades. <p>Sealhulgas on planeeringu Lisa 5.1 Mõjuallikad kaevanduslubade kaupa välja toodud</p>	<p>Vastusena selgitame, et Kliimaministeerium peab täpset arvestust, selles osas kui kauaks on olemasolevate kaevandamislubadega olemasolevates karjäärides tagatud ehitusmaavarade varustuskindlus. Teemaplaneering ei käsitle kruusa riigi strateegilise ruumilise planeerimise vaatest, kuna kruusa osas ei joonistunud meetodika alusel välja suuremaid alasid ja piirkondi, mida, riigi tasandil suunata. Välja joonistused peamiselt olemasolevate karjääride laiendused ja väiksemad alad, mis on ennekõike lokaalse tähtsusega ja kaevandatav kruus tarbitakse valdavalt karjääri lähiümbruse objektide tarbeks. Teemaplaneering annab üldised tingimused ja soovitusel, mida tuleks arvestada ka laiemalt kaevandamistegevuse kavandamisel, sh väiksematel kruusaaladel olemasolevate karjääride laiendamiseks või uute kavandamisel.</p>

		<p>olemasolevad kruusakarjäärid Selli II ja Suuresöödi 2 osas Suuresta külas, Rae vallas.</p> <p>Meie hinnangul esineb puudujääk, kus teemaplaneering ei võta arvesse kogu maavarade konteksti. Kui on seatud maavarade kaevandamise kategooriad riikliku olulisust arvestades, kuid on välja jäetud juba olemasolevad kasutuses maavarad, siis ei ole võimalik terviklikult hinnata, kas uute kaevanduste avamine kui ka laiendamine on põhjendatud. Sisuliselt KSH ja teemaplaneeringu põhiteksti analüüsides jääb vajaka 0-alternatiivi kontekst ja olemasoleva juba kaevandatavate maavarade tootlikkuse perspektiiv, et katta riigi vajadusi. Kui planeeringu põhitekstis on välja toodud, et Harjumaa ehitusmaavarade kaevandamise maht kogu Eesti kontekstis on 37%, st Harju maakonnale langeb arvestatav osa keskkonnamõjust (sh kahjust), siis ainult Harjumaale sedavõrd suure kaevanduskoormuse seadmine ei ole mõistlik. Vajalik on juba olemasolevate kaevanduste alusel vähendada tulevaste kaevanduste ulatust ja keskkonnamõju.</p>	
--	--	--	--

		<p>Mõju rohevõrgustikule</p> <p>Planeeringu punktis 3.1.2.1. Rae raba - Soodevahe küla on käsitletud olemasoleva turbakaevanduse edasiarendamist lubjakivi kaevanduseks. Samas on KSH aruandes lk 92 ja Lisa 3 Rohevõrgustiku analüüsis Rae valla lõikes välja toodud, et mis tahes edasine kaevandamine lubjakivi karjääriks muutmisel omab olulist negatiivset mõju rohevõrgustikule. Samuti on välja toodud, et mõju on sedavõrd suur, kus leevendusmeetmed ka ei korva ökoloogilist kahju. Kui sedastada konteksti, siis Rae valla rohevõrgustikku mõjutab Rail Baltica, mis sisuliselt poolitab valda, planeeritavad on Tallinn-Väike ringtee rajatised, võimalik tuleviku mõju seoses Estlink 3 rajamisega ja võrgutugevustöödega Eleringi poolt (vt Eleringi elektriülekandevõrgu arengukava 2025-2034 https://www.elering.ee/elektriulekandevorgu-arengukava), siis tähendab täiendava koormuse lisamine kaevandusmõju suurendamisega juba ilmselgelt lisanduvat koormust nii looduskeskkonnale, kui ka Rae vallale tervikuna. Sealjuures on kahjulik mõju kõikide projektide koosmõjus rohevõrgustikule sedavõrd suur, mis muudab rohevõrgustiku kui sellise olemasolu perspektiivituks.</p>	<p>Selgitame, et Harju maakonnaplaneeringu maavarade teemaplaneeringu koostamise raames viidi läbi "Rohevõrgustiku uuring" et hinnata maakonnaplaneeringu lahenduse (võimalike kaevandamisalade) mõju rohevõrgustiku toimivusele. Rae raba osas tõi uuring välja, et lubjakivi kaevandamisel on tugialale oluliselt suurem mõju kui turba kaevandamisel. Lubjakivikarjäär oleks omakorda tõkkeks loomade liikumisele ning karjääriga kaasnev kuivendus mõjutaks valdavalt osa tugialast. Samas on tugiala kvaliteet juba oluliselt mõjutatud kõikidest kavandatavatest arendustest, seega lubjakivi kaevandamine alal seda olulisel määral enam ei halvenda. Rail Baltica projektidega on piirkonda kavandatud loomaläbipääsud, kuid kompenseerimaks kavandatava tegevuse olulist mõju rohevõrgustikule tuleks koostada laiemat piirkonda (Ülemiste järvest Jägala jõeni ja merest Jüri-Kehra jooneni) kattev terviklik rohevõrgustiku planeering ning vaadata, et omavalitsuste rohevõrgustikud oleks loogiliselt ühendatud nii omavahel kui ka juba olemasolevate ja kavandatavate loomapääsudega. Sellest tulenevalt ei olnud rohevõrgustiku vaatest alust Rae raba riigihuviga alade hulgast välja arvata, kuivõrd rohevõrgustik vajab antud piirkonnas laiemal alal täpsustamist ja võimalikke leevendavaid meetmeid. Teemaplaneeringuga määratavatel riigihuviga aladel täpsem kaevandamistegevus sh konkreetsed leevendavad meetmed selgitatakse välja ja määratakse kaevandamisloa menetluses.</p>
--	--	---	--

		<p>Samuti on dokumendis märgitud Rae Raba osas, et "500 m raadiuses ei ole tundlikke objekte (elamuid ja sotsiaalselt taristut). Kõik tihedama asustusega alad üle 1 km kaugusel;". Palume selles osas anda uus hinnang, kuna ca 250m kaugusel on Soodevahe küla Raba tee 8 ja 6 elamud. Kui dokumendis on leitud, et minimaalne mõistlik puhvertsoon kogukondade soovil kaevandusalade ja elamute vahel on 500m (kui ka andmeanalüüsi tulemuste põhjal määratud lubjakivi kaevandamise mõjuala puhver, mille suurus on 360 meetrit), siis antud juhul pole see tingimus täidetud. Täiendavalt võib välja tuua, et KSH aruande eelnõu Tabel 34 osas on sisustamata mõjude käsitlemine Vao osas, nimelt on andmed/mõjude puudumine terviklikult sisse kandmata.</p>	<p>Selgitame, et Raba tee 6 ja 8 jäävad teemaplaneeringus kavandatud Rae raba alast 500 m kaugusele, ala on välja lõigatud hoonetele tekitatud puhvrite järgi. Lisaks selgitame, et riigi huviga Vao lubjakivi ala mõjualas ei ole Natura 2000 võrgustiku alasid ega siseriiklikult kaitstavaid loodusobjekte. Seetõttu puudus vajadus Natura eelhindamise läbiviimiseks ja mõjude hindamiseks kaitstavatele loodusobjektidele. Seega ei ole asjakohast infot, mida tabelisse nr 34 Vao ala kohta kanda ning seetõttu ei ole tabel puudulikult täidetud</p>
--	--	--	---

<p>Lasnamäe Linnaosa Valitsus</p>	<p>PLANEERINGU JA KSH EELNÕU</p> <p>13.05.2025 nr 1-11/62 - 2</p>	<p>Tutvunud Harju maavarade teemaplaneeringu kaardiga teatame, et ei saa nõustuda Betooni tn 32; 32a; 32b; Betooni tn 34, 36 ja 57 kinnistutele lubjakivikarjääri kavandamisega, kuna see on vastuolus Lasnamäe tööstusalade üldplaneeringuga. Lisaks juhime tähelepanu, et Tallinna linn ei kooskõlastanud Vabariigi Valitsuse korralduse eelnõu „Harju maakonna maavarade maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu algatamist“, kuna ei toeta täiendavate kaevandamismahtude planeerimist Tallinna linna territooriumile.</p> <p>Lasnamäel tegutsev lubjakivikarjäär juba täna mõjutab negatiivselt liikluskoormust, tänavavõrku ning välisõhu kvaliteeti, mis otseselt mõjutab inimeste tervist.</p>	<p>Oleme nõus, et Lasnamäe tööstusalade üldplaneeringus ei ole nimetatud maaüksustele määratud mäetööstusmaad, vaid tootmis- ja ettevõtlusala. Samas on tegemist alaga, mis asub vahetult mäetööstusmaa kõrval, kahe kaevandamisala vahel ning on selgelt tööstusliku iseloomuga. Võrreldes mitmegi teise alaga, mõjutab kaevandamine piirkonnas ruumi iseloomu tunduvalt vähem ning sobib maakasutuse poolest piirkonda paremini. Pärast maavara kaevandamise lõppu on võimalik maa korrastada nii, et maa-ala saab kasutada tootmis- ja ettevõtlustegevuseks.</p>
<p>Saku Vallavalitsus</p>	<p>PLANEERINGU JA KSH EELNÕU</p> <p>13.05.2025 nr 7-7/743-2</p>	<p>Toome välja järgmised omapoolsed küsimused, ettepanekud ja arvamus, millele soovime vastuseid ja kommentaare. Osad neist on juba teemaplaneeringu alguses (Saku Vallavalitsuse 22.03.2022. a kiri nr 7-1/7-2) esitatud, kuid meie hinnangul ei leidnud me neile teemaplaneeringust selgeid vastuseid.</p> <p>1. Maves OÜ koostas Saku Vallavalitsuse ning Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalameti tellimusel töö „Tallinn-Saku liivamaardla kaevandamise suundumuste uuring“, millega palusime juba alguses teemaplaneeringut koostades arvestada. Nimelt viidi järvede veetasemete säilimise hindamiseks läbi eelpool nimetatud töö käigus läbi hüdrogeoloogiline mudeldamine. Mudeldamisel selgus, et puuduvad piisavalt head sisendandmed kindlate järveduste tegemiseks. Ei ole garanteeritud uute lubade väljastamisega kaevandusalade laiendamisel selline veebilanss, mis tagaks järvede säilimise. Vastavalt nimetatud tööle ei saa lubada uut veealust kaevandamist vähemalt seni, kuni seire ja mudeldamise tulemused on valmis. Mudeldamiseks tuleb teostada kogu</p>	<p>Vastusena selgitame, et hüdrogeoloogilist uuringut teemaplaneeringu koostamise raames ei tellita, seega tänasest lahendusest oluliselt detailsemaks minna ei ole võimalik. Selliseid täpseid hinnanguid ei ole võimalik maakonnaplaneeringu tasemel anda ja seda tuleb teha eraldiseisvalt.</p>

		<p>kaevandamisalal veebilansi mõõtmisi minimaalselt kolme, soovitavalt aga viie aasta jooksul. Mõõtmisandmete põhjal on võimalik arvutada ala usaldusväärsem veebilanss ja otsustada uute lubade väljastamise üle. Seire eesmärgiks on veevarude säilitamine ja väljapoole järvede valgala filtratsiooni vältimine. Nimetatud seire läbiviimise tingimusega tuleb Tallinna-Saku maardla laiendamissoovide osas kindlasti arvestada. Hetkel on moodustatud töögrupp, kes selle küsimusega tegeleb. Esimene hange seire lähteülesande koostamiseks kukkus läbi, sest kuuldavasti on tegu väga spetsiifilise ja keerulise teemaga, millega mitmed keskkonnavalaseid uuringuid ja KMHsid tegevad ettevõtted lihtsalt ei tegele. Peale seda saime teemaplaneeringu koosoleku kohtumiselt Kliimaministeeriumist mõtte, et ootaksime teemaplaneeringu ja KSH lahenduse avalikustamise enne uue hanke läbiviimist ära. Lootus oli saada täpsemaid juhiseid, et ehk saab uue hanke läbiviimiseks mingi kasuliku sisendi. Kahjuks ei näe teemaplaneeringus kõnealuse hüdrogeoloogilise teema osas muud lauset, kui vaid see, et Tallinna-Saku liivamaardla alal on hüdrogeoloogilised uuringud edaspidi vajalikud, et välja selgitada kaevandamise mõju põhjaveele ja vee alt kaevandamise võimalikkus. KSH aruandes ei ole Maves OÜ uuringut üldse mainitud. Palume teemaplaneeringusse ja KSH aruandesse Tallinna- Saku liivamaardla osas välja tuua täpsemad juhised, kuidas kaevandamislubade menetlus (eriti veealusena) siin edasi peaks minema. Kas selle ühtse seire teeb riik ise või jääbki see Saku valla ja Tallinna linna kanda? Igal juhul tuleb selgelt sõnastada, et tegemist peab olema kogu maardla ala hõlmava ühtse seirega (st taolist kumulatiivset mõju ei saa hinnata üksikute mäeeraldiste ja neid hõlmava</p>	
--	--	---	--

		<p>eksperthinnangu/uuringu/KMH kaudu ja enne seda veealuseid varusid hõlmavad lubade väljastamised/muutmised pole võimalikud. See ei välista edasised veealused kaevandamisid Tallinna-Saku maardla piirkonnas, kuid läheb aega, enne kui tulemused teada ja ohutus tagatud. See on kaevandamise mõistes suhteliselt lühike aeg ja ei tohiks probleeme tekitada, sest teemaplaneeringu seletuskirja punktis 2.5 on öeldud, et ehitusliiva varustuskindlus on tagatud 31 aastaks.</p>	
		<p>2. Väikejärve läänepoolne ala (nn Männiku 1) ja Raku järve põhjaosa (nn Männiku 4) on liigitatud nn rohelistesse kategooriasse ehk siis tegemist on kaevandamiseks sobiliku alaga. Piirangud puuduvad või on väheolulise mõjuga võrdluses maavara levikuga või selle kasutusele võtmise vajaduse kaaluga varustuskindluse tagamiseks ja kaevandamisega kaasnevate mõjudega. Tegemist oleks siinkohal ilmselgelt veealuse kaevandamisega. Seega pole arvesse võetud, et ka siin kehtib eelmises punktis välja toodud hüdrogeoloogilise seire vajadus. Seda ei saa lahendada üksikute mäeeraldiste kaupa ja neid hõlmava eksperthinnangu/uuringu/KMH kaudu. Palume muuta eelpoolnimetatud alad kollasesse kategooriasse kuuluvaks.</p>	<p>Vastusena selgitame, et kategoriseerimise tulemused (kollased ja rohelised alad) kujutavad meetoodika alusel väljajoonistunud alasid, mille põhjal hakati planeeringulahendust koostama.</p> <p>Kategoriseerimine oli planeeringu koostamise eelmine etapp ja selle tulemusi enam ei muudeta.</p>
		<p>3. Teemaplaneeringu punktis 3.4. on rohevõrgustiku kaitseks toodud muuhulgas välja järgmised meetmed:</p> <p>- Kui kaevandamisala on rohevõrgustiku tugialal või koridoris, siis tuleb tagada loomadele ja taimedele vajalikud leviku- ja liikumisteed, taastades kaevandamisalad korrastamise käigus maksimaalselt. Vajaliku koridori laius varieerub liigiti – suurulukite ja inimpegliliku metsaelustiku levikukoridori laius min 500 m ja väikeulukite ja tolerantsemate liikide puhul min 100 m;</p>	<p>Vastusena selgitame, et maakonnaplaneeringu tasandil ei ole võimalik määrata täpseid asukohapõhiseid meetmeid, kuna planeeringu lahenduses ei ole teada täpset kaevandamise asukohta, ala suurust, kaevandamise tehnoloogiat või viisi ega valitud korrastamissuunda. Teemaplaneeringu mõju rohevõrgustikule on maakonnaplaneeringu lahenduse täpsusastmes analüüsinud teemaplaneeringu alusuuring "Rohevõrgustiku uuring" ja selle tulemusel seatud tingimusi on arvestatud planeeringu lahenduse koostamisel.</p>

		<ul style="list-style-type: none"> - Kaevandamisloa taotlemise menetlemisel rohevõrgustikus on vajalik kohapõhiselt läbi viia täpsemad ulukite ja elustiku uuringud; - Võimalusel vältima uute ulatuslike veekogude tekkimist, sest elupaiga muutused on sellisel juhul pöördumatud; - Kaevandusalade kiire ja sihipärane korrastamine arvestades loomastiku elupaikade taaskujundamise ning rohevõrgustiku sidususe tagamise eesmärkidega. Korrastamissuuna valikul lähtutakse lokaalsetest vajadustest, mis põhinevad loomastiku elupaikade ja rohevõrgustiku funktsionaalsuse taastamise eesmärgil; <p>Palume selgitust, kuidas neid meetmeid realselt ellu viiakse. Tallinna-Saku liivamaarda ala kuulub enamuses roheline võrgustiku tuumalasse ja töötavad ning taotletavad mäeeraldised asuvad seal tihedalt ühteise kõrval ja enamuses toimub veealune kaevandamine</p>	
		<p>4. Tallinna-Saku liivamaardla puhul on oluline seada tingimuseks, et uute karjääride avamise eelduseks on olemasolevate mäeeraldiste reaalne korrastamine. Siinkohal on tegemist lisaks ka roheline võrgustikuga. Looduslike alade osakaal on siin juba praegu aktiivseid mäeeraldisi arvesse võttes äärmiselt suur, kuigi nii maakonnaplaneering kui ka Saku valla ÜP seab tegelikult piiriks, et see ei tohi langeda alla 90%. Palume hinnata, kuidas on jagunenud Tallinna-Saku liivamaardlas hetkel looduslike alade ja kaevandamisalade osakaal. Eelnevalt tulenevalt on eelkõige roheline võrgustiku toimise ja ka elanike puhkevõimaluste loomise tõttu vaja seada väga konkreetseid tingimused, et tööstuslik ja sisuliselt sisenemiskiirangutega ala ajas üha ei suureneks vaid vanad mäeeraldised korrastatakse ja antakse tagasi</p>	<p>Vastusena selgitame taaskord, et maakonnaplaneeringu tasandil ei ole võimalik määrata täpseid asukohapõhiseid meetmeid, kuna planeeringu lahenduses ei ole teada täpset kaevandamise asukohta, ala suurust, kaevandamise tehnoloogiat või viisi ega valitud korrastamissuunda. Teemaplaneeringu mõju rohevõrgustikule on maakonnaplaneeringu lahenduse täpsusastmes analüüsinud teemaplaneeringu alusuuring "Rohevõrgustiku uuring" ja selle tulemusel seatud tingimusi on arvestatud planeeringu lahenduse koostamisel.</p>

		<p>ning alles seejärel hõivatakse uusi. Palume seda teemat teemaplaneeringus konkreetsemalt käsitleda</p>	
		<p>5. Üldiste tingimuste osas soovime, et analüüsitakse kaevandamislubade pikendamise mõjusid ja leitakse lahendus, et praegune lubade pikendamise ja kaevandamise venitamise praktika ei jätkuks. Teemaplaneeringus tuua välja, et kaevandamine peab lõppema kaevandamisloa kehtivuse jooksul ja vajadusel näha ette maapõueseaduse muudatus. Maapõueseaduse alusel on praegu loodud olukord, kus kaevandamisluba on lihtne pikendada ja nii saabki toimuda kaevandajate tahtlik venitustaktika. See omakorda loob naabruses elavatele elanikele täiendavaid negatiivseid mõjusid, sest kaevandamisele kuluv aeg pikeneb. Kaevandamine ja korrastamine peaks olema kiire, et vältida aastakümnete pikkuseid mõjusid naabruskonnale. Pikendamine peaks olema äärmuslik erandviis.</p>	<p>Vastusena selgitame, et teemaplaneeringu seletuskirja ptk-s 3.4 on toodud tingimus, et inimese heaolu nimel tuleb mäeeraldisel kinnitatud varud ammendada võimalikult kiiresti etapiviisiliselt ja ammendunud karjääri osa korrastada kokkulepitud kujul, kui see on tehnoloogiliselt võimalik.</p>
		<p>6. Analüüsida ja leida lahendusi mõjudele (eelkõige tolmu tekitamine avalikel teedel), mis tekivad otseselt kaevandamise tulemusena, kuid mille tekkekoht on just mäeeraldisest väljapool. Keskkonnaamet on mitmetes menetlustes selgitanud, et MaaPS § 56 lõige 2 punkt 5 alusel märgitakse keskkonnaloa lahtrisse „Kõrvaltingimused“ nõuded, mis seatakse maapõue kaitse ja maavaravarude ratsionaalse kasutamise tagamiseks ning inimese tervisele, varale ja keskkonnale kaevandamisest ja kaevandamisjätmete käitlemisest tuleneva kahjuliku mõju vähendamiseks. Keskkonnalooga reguleeritakse vaid mäeeraldises ja mäeeraldises teenindusmaal läbiviidavaid tegevusi ning nähakse ette leevendusmeetmeid otseselt kaevandamisest tulenevatele</p>	<p>Vastusena selgitame, et veokite rattapesu on mõjusid leevendava meetmena välja toodud KSH aruande ptk-s 8.9. Lisaks anname teada, et Kliimaministeerium on algatanud maapõueseaduse väljatöötamiskavatsuse koostamise, mille raames väljatoodud probleemi võimalikku lahendamist käsitletakse.</p>

		<p>keskkonnamõjudele. Kui negatiivsed mõjud tekivad väljapool mäeeraldist, kuid nende mõjude allikas on otseselt kaevandamistegevus, siis tuleb kaevandajal siiski leevendusmeetmed ka väljapoole mäeeraldise piire ette näha (nt asfalteerida mahasõit avalikule teele vms) ja need peaksid kajastuma keskkonnaloas. Praegune keskkonnaloa menetluse praktika seda ei võimalda. Sellest tulenevalt on kaevandamisel mõjud, mille osas peab kohalik omavalitsus eraviisiliselt kaevandajaga kokku leppima ja lootma kaevandaja heale tahtele. Seadusandlik pool selles küsimuses on hetkel nõrk. Vajadusel näha ette maapõueseaduse muudatus, et kaevandamislubades saaks kõrvaltingimuseks seada ka leevendustegevused, mis jäävad mäeeraldisest väljapoole. Lisaks teeme ettepaneku, et enne avalikele teedele sõitmist peab toimuma liivaveokite rattapesu.</p>	
		<p>7. Pakkuda lahendusi, kuidas tuleks hinnata võimalikku kumulatiivset keskkonnamõju, kui keskkonnaluba taotletakse napilt alla KMH läbiviimise kohustuse jäävale mäeeraldisele. Praktikas on Tallinna-Saku liivamaardlas loodud olukord, kus pidevalt toimub väikeste alla 25 ha suuruste mäeeraldiste loomine ja kumulatiivset mõju keegi ei hinda.</p>	<p>Vastusena selgitame, et vastav lahendus on välja pakutud KSH aruande ptk-s 7.20 ja 8.1. Mõjude hindamise ptk 8.1 toob välja, et samal kaevandamisalal lähestikku asuvate või kavandatavate karjääride korral tuleb kaevandamise keskkonnalubade menetlemise käigus hinnata nende tegevuste koosmõju. Otsustajal tuleb seejuures kaaluda, kas olukorras, kus lähestikku kavandatavate ja üheaegselt töötavate mäeeraldiste kogupindala ületab olulise keskkonnamõjuga tegevuse kriteeriumi (KeHJS § 6 lg 1 p 28: pealmaakaevandamine suuremal kui 25 hektari suurusel alal), rakendada kohustusliku KMH algatamist või mitte.</p>
		<p>8. Riigi huviga alaks on Saku vallas määratud ka Tallinna-Saku maanteest ehk nn Männiku maanteest läänesuunas asuv ala nimetusega Männiku 3. Palume see ala riigi huviga alade hulgast välja arvata, sest Saku vald ei ole sellega nõus. Saku Vallavolikogu on oma</p>	<p>Mõistame, et kaevandamine Männiku 3 alal võib tekitada piirkonnas täiendava mürahäiringu ning see võib mõjutada ka üldplaneeringus kavandatud puhke- ja virgestusala kasutamist. Siiski on siin oluline arvestada, et Männiku 3 ala ei kattu üldplaneeringus määratud puhke ja virgestuse</p>

	<p>20.06.2024.a otsusega nr 22 varasemalt antud alal kaevandamisest juba keeldunud. Kõnealune ala asub rohevõrgustikus, mille puhul on tegemist ka väga olulise kohaliku elu küsimusega. Rohevõrgustiku alade säilitamine seondub otseselt Saku valla elanike tervise ja heaoluga. Rohevõrgustiku looduslikke alasid kasutatakse valla elanike poolt nii sportimiseks kui ka puhkamiseks vms rekreatiivsetel eesmärkidel. Konkreetne ala on nii Saku aleviku kui ka Männiku küla elanike hulgas populaarne puhkekoht ja aktiivses kasutuses olev mets. Senikaua kuni olemasolevad karjäärid pole enamuses elanikele kasutamiseks avatud ja rekreatsioonivõimalusi pakutud, ei saa uute alade hõivamist kaevandajate poolt lubada. Juhime tähelepanu, et senini on kaevandamine siiski toimunud maanteest idapool ja läänepool tulek on sisuliselt uue kaevandamisala loomine. Kohalike Saku valla ja eelkõige Männiku küla elanike jaoks ei ole see talutav ja selle kohta on kohalikud elanikud ka kirjaliku vastuseisu esitanud, mis on Männiku XXI keskkonnala menetluse alt leitav. Kui nn Männiku 3 jääb riigi huviga alaks, siis peale teemaplaneeringu kehtestamist on kaevandaja kindlasti huvitatud koheselt ala kasutusele võtmisest. See aga läheb omakorda vastuollu Saku valla kindla sooviga, et enne uute alade kasutusevõttu oleks suur osa olemasolevatest praegustest kaevandamisaladest korrastatud. Lisaks on riigi huviga ala puhul kohalikul omavalitsusel väga raske kohalikule elanikkonnale kasulikke tingimusi kaevandajaga kokku leppida, sest riigi huviga ala puhul ei ole kaevandajal enam huvi kohalikule omavalitsusele vastu tulla ja mõistlikke kokkuleppeid saavutada. Ehk siis põhimõtteks on, et riigi huviga alal saab ngunii kaevandada ja ettevõttel pole motivatsiooni kohalikele elanike vastu tulla. Sellise olukorra vältimiseks ei ole Saku vald nõus, et Männiku 3 on määratud riigi huviga alaks. Siin piirkonnas</p>	<p>maaalaga. Samuti jääb enamus alast välja liiva kaevandamise eelduslikust mõjualast (250 m). Lisaks toimub piirkonnas juba praegu kaevandamine ning vahetus läheduses asub ka Kaitseväe harjutusväli, nii et tegemist on piirkonnaga, kus juba praegu võib külastaja arvestada teatava mürahäiringuga. Tegemist ei ole täielikult inimtegevusest puutumata keskkonnaga, vaid linnalähedase puhkealaga, kus on läheduses ka kaevandamine ning harjutusvälja tegevus, millega oskavad ala kasutajad juba praegu arvestada. Teemaplaneeringus on olnud oluline määratleda Tallinn-Saku liivamaardla puhul alad, kuhu on võimalik tulevikus maavara uurimist ja kaevandamist suunata. Kaevandamistegevust ja selle intensiivsust hakatakse reguleerima varustuskindluse tagatusega ning kaevandamisloa taotluse menetluses.</p>
--	--	---

		<p>on piisavalt riigi huviga alasid määratud ja ka praegu toimub aktiivne kaevandamine. Igasugune uue alahõivamine peab olema koostöös kohalikega läbi räägitud ja mõlemale osapoolele aktsepteeritav. Saku vald peab seisma kohalike elanike huvide eest ja seda on riigi huviga määratud ala puhul peale teemaplaneeringu kehtestamist sisuliselt võimatu teha. Mõistame, et kaevandamine on vajalik, kuid see ei pea toimuma suurel alal üheaegselt ja kohe. Kuna Männiku 3 ala on avalikusele vägagi nähtavas ja kasutatavas kohas ja tegemist on peamise sissesõiduga Sakku, siis soovime, et sinne kaevandamine toimuks mõistlikult ning kohalikega kokkulepitud ajal ja tingimustel.</p>	
		<p>9. Juhime tähelepanu, et Männiku ala nr 3 läbib perspektiivne Tallinna ringraudtee trassikoridor.</p>	<p>Vastusena selgitame, et teemaplaneering arvestab perspektiivse ringraudtee trassi võimaliku koridoriga. Kuna trassi täpne asukoht ei ole paigas, siis ei ole planeeringus täna trassiga kattuv alal kaevandamise võimalust välistatud. Küll aga tuleb edasiste kaevandamislubade menetluste raames sellega arvestada, kui trassi asukoht on täpsustunud.</p>
		<p>10. Palume vastust järgmistele küsimustele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kuidas hakkab täpselt olema riigi huviga määratud aladel kaevandamislubade taotluskord? - Kas plaanitakse muuta ka maapõueseadust? - Kui teemaplaneering saab kehtestatud, siis kas riigi huvidega alade osas pole enam kohalikul omavalitsusel õigust keeldumiseks? - Kuidas on plaan saavutada kokkulepe, kui kohalik omavalitsus ei kooskõlasta teemaplaneeringut just mõne ala tõttu, mis on riigi huviga alaks määratud? 	<p>Vastusena selgitame, et Kliimaministerium on algatanud maapõueseaduse väljatöötamiskavatsuse koostamise, mille eesmärk on aja- ja asjakohastada maapõue õigusruumi tervikuna. Seniks jääb kehtima kehtiv õigusruum ja kaevandamisloa taotluste menetluskord jääb samaks. Kehtiva seaduse kohaselt küsitakse iga loa menetluse raames arvamust kohalikul omavalitsuselt ning kohalikul omavalitsusel on õigus mitte nõustuda kaevandamisloa andmisega. Teemaplaneeringu eesmärk on määratud alade osas leida kokkulepped, et nendel aladel oleks võimalik maavara uurida ja kaevandada. Täiendavalt juhime tähelepanu planeerimisseaduse § 65 lõikele 3, mis sätestab, et kui kooskõlastamisel ei viidata vastuolule õigusaktiga, üleriigilise planeeringuga või</p>

Harju maakonnaplaneeringu maavarade teemaplaneeringu ja sellega kaasnevate mõjude hindamise aruande eelnõu

		Anname teada, et soovime kindlasti veel kohtuda, et Tallinna-Saku liivamaardla osas täpsemaid tingimusi arutada. See kohtumine võiks toimuda kolmepoolselt, kaasates ühtlasi ka Tallinna linna, sest maardla jääb meie mõlema haldusterritooriumile.	riigi eriplaneeringuga, loetakse maakonnaplaneering kooskõlastatuks.
Maardu Linnavalitsus	PLANEERINGU JA KSH EELNÕU 14.05.2025 nr 7-1.2/200-1	Maardu Linnavalitsus on teemaplaneeringu materjalidega tutvunud ning kinnitab, et hetkel ei ole meil eelnõude kohta lisamärkusi ega ettepanekuid. Jälgime planeeringumenetluse edasist kulgu ning vajadusel esitame täiendavad seisukohad vastavalt edasistele aruteludele ja arendustele.	seisukoha kujundamise vajadus puudub
Lääne-Harju Vallavalitsus	PLANEERINGU JA KSH EELNÕU 20.05.2025 nr 6-2/630-1	1. Palume üle vaadata keskmise prioriteediga Paldiski 2 ala piirid, et oleks tagatud puhver elu- ja ühiskondlikest hoonetest.	Arvestame ettepanekuga osaliselt ja vähendame Paldiski 2 ala nii, et 360 m puhver ei ulatuks alale. 500 m puhvrit alast välja ei arva, kuna ala ja elamute vahel paikneb teine oluline mürallaikas – raudtee, millest tulenevalt on olemas juba eelnev vajadus rakendada müra tõkestavaid meetmeid.
		2. Juhime tähelepanu, et Harju maakonnaplaneeringus 2030+ (kehtestatud riigihalduse ministri 09.04.2018 käskkirjaga nr 1.1-4/78) on välja toodud põhimõtted, millega tuleb ruumilise arengu suunamisel ja ettevõtluskeskkonna arendamisel arvestada. Üheks põhimõtteks on, et uute arendusalade kavandamine, kui see osutub vajalikuks, saab toimuda hästi juurdepääsetavates asukohtades terviklike ruumilahenduste alusel ja tingimustes, kus on tagatud muuhulgas ka vajalikud kommunikatsiooni- ja taristulahendused. Maakonnaplaneeringu kohaselt jääb kavandatav Paldiski 2 uuringuala Paldiski sadama ja selle arenguks vajalikule maa-alale. Maakonnaplaneeringu seletuskirja kohaselt ja arvestades vajadust tagada rahvusvahelise ning riikliku tähtsusega Paldiski sadama areng, tuleb antud piirkondades soodustada tööstus- ja logistikaalaseid	Selgitame, et ala määramisel oleme lähtunud seni teadaolevast infost. Oleme teinud koostööd Lääne-Harju vallavalitsusega ning seni ei ole Paldiski 2 ala osas viidatud võimalikule vastuolule valla arengueesmärkidega. Koostatava Lääne-Harju valla üldplaneeringu lahenduses on nimetatud ala tootmise maa-ala juhtotstarbega, mis ei ole oma olemuselt vastuolus kaevandamistegevusega. Samuti ei ole seda ka kehtiva Paldiski linna üldplaneeringu lahendus. Kehtiva Harju maakonnaplaneeringu osas täpsustab koostatav teemaplaneering selle lahendust. Lisame, et Paldiski 2 ala on teemaplaneeringus määratud keskmisesse prioriteeti, mis tähendab, et sellel alal on küll olemas lubjakivi geoloogiline potentsiaal, kuid lubjakivi kvaliteet selgub pärast geoloogiliste uuringute läbiviimist. Täiendavalt lisame, et teemaplaneeringus on keskmisesse prioriteeti määratud alased rohkem, kui pikaajalise varustuskindluse tagamiseks vajadus on. Tegemist

		<p>tegevusi. Eelnevat toetab Paldiski linna üldplaneering (kehtestatud Paldiski Linnavolikogu 14.06.2005 määrusega nr 15), mille kohaselt jääb Paldiski 2 ettevõtluse reservmaa juhtfunktsiooniga alale. Paldiski linna logistiliselt heast asukohast lähtuvalt on üldplaneeringuga ette nähtud alal intensiivistada äritegevust ja elavdada tootmistevõimet. Kokkuvõtvalt on ettevõtluse reservmaa vajalik, et tagada võimalus rahvusvahelise ja riikliku tähtsusega Paldiski sadamat toetavate tegevuste koondamiseks sobiliku taristuga alale nii, et linnalise asustusega piirkond ning rohevõrgustiku alad ei satuks surve alla. Maavara kaevandamist antud alal kehtiv üldplaneering ette ei näe ning seda ei näe ette ka koostamisel olev Lääne-Harju valla üldplaneering. Seega tuleb ala prioriteetsuse määramisel arvestada üldplaneeringute kehtivuse ajaraamiga.</p>	<p>on aladega, kus edasiste geoloogiliste või keskkonnauuringutega võib ilmuda informatsioon, mis välistab mõne ala kasutuselevõtu. Selleks, et tagada planeeringuga seatud varustuskindlus, on lahendusena kaasatud potentsiaalseid alasid rohkem. Oleme valmis jätkuvalt Paldiski 2 alale seatavaid tingimusi koostöös omavalitsusega arutama.</p>
		<p>3. Avalikel aruteludel (ja ka üldisemalt) tuleb anda selgitused Paldiskisse rajatava maa-aluse vesisalvesti materjali kasutuse võtmise võimaliku mõju kohta ehitusmaavarade varustuskindlusele</p>	<p>Selgitame, et Energiasalv Pakri OÜ poolt Pakri poolsaarele kavandatavat Vesisalvestit ja selle ehitamisega kaasneva gneissi mõju ehitusmaavarade varustuskindlusele on kajastatud põhjalikult KSH ptk-s 7.17.6.</p>
<p>Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalamet</p>	<p>PLANEERINGU JA KSH EELNÕU</p> <p>Meie 19.05.2025 nr 10-11/833 - 2</p>	<p>1. KSH aruanne ei käsitle mõju Pirita jõe hoiualale (KLO2000005), kuigi see oleks asjakohane, arvestades Vao karjäärist väljapumbatava põhjavee juhtimist Pirita jõkke. Pirita jõe hoiuala kaitse-eesmärk on tagada Euroopa Liidu nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ II lisas nimetatud liikide - hariliku hingu (<i>Cobitis taenia</i>), hariliku võldase (<i>Cottus gobio</i>), jõesilma (<i>Lampetra fluviatilis</i>) ja lõhe (<i>Salmo salar</i>) - ning I lisas nimetatud elupaigatüübi - jõgede ja ojade (elupaigatüüp 3260) - kaitse.</p>	<p>Vastusena selgitame, et Vao riigi huviga lubjakivi ala näol on tegemist olemasoleva karjääri laiendusega, mis paikneb inimtegevusest oluliselt mõjutatud alal. Pirita jõe hoiuala ja riigi huviga ala vahele jäävad 4-realine Tallinna ringtee, olemasolev raudtee ja rajamisel olev Rail Baltica raudtee ning tööstus- ja elamualad. Sellest tulenevalt ei ole ekspert näinud teemaplaneeringu staadiumis vajadust läbi viia Natura eelhindamist Pirita jõe hoiualale. Teemaplaneeringu koostamisel puudub teadmine, et Vao riigi huviga kaevandamiseks sobivalt alalt hakataks juhtima vett Pirita jõkke. Sellised küsimused lahendatakse võimaliku kaevandusloa taotlemise staadiumis, millele vajadusel algatatakse KMH (või Natura hindamine).</p>

		<p>2. Amet tegi 24.03.2023 kirjaga nr 10-11/251-2 ettepaneku välistada teemaplaneeringu koostamisel uute karjäärade rajamine ja olemasolevate karjäärade laiendamine Tallinna linna haldusterritooriumil, et säilitada väärtuslik elukeskkond ning üldplaneeringus ettenähtud rohealad. Ettepaneku aluseks olid Tallinna Linnavolikogu keskkonnakomisjoni 10. mai 2021. aasta koosoleku otsus ning Tallinna Linnavolikogu keskkonna- ja kliimakomisjoni 17. jaanuari 2023. aasta otsus. Rahandusministeerium teatas oma 24.04.2023 kirjaga nr 15-8/994, et ettepanekut kaalutakse planeeringulahenduse koostamisel. Siiski ei leidnud me esitatud materjalidest viidet sellele, et nimetatud küsimust oleks sisuliselt käsitletud.</p>	<p>Vastusena selgitame, et Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalametiga 29.10.2024 toimunud kohtumise tulemusena otsustati kompromissina välja arvata riigihuviga alade hulgast osaliselt Männiku 1 ala – Männiku teest lääne poole jääv riigikaitseala. Kompromissina toetas amet võimaliku kaevandamiseks sobiva alana oma territooriumil Saku karjääri põhjapoolseid alasid, mis kategoriseerimise tulemusel jäid rohelistesse ja kollasesse kategooriasse, ja kollasesse kategoorias olev maismaa osa, mis on orhideede kasvukoht. Nõustume, et Lasnamäe tööstusalade üldplaneeringus ei ole teemaplaneeringuga kaevandamiseks sobivatele aladele määratud mäetööstusmaad, vaid tootmis- ja ettevõtlusala. Samas on tegemist alaga, mis asub vahetult mäetööstusmaa kõrval, kahe kaevandamisala vahel ning on selgelt tööstusliku iseloomuga. Võrreldes mitmegi teise alaga, mõjutab kaevandamine piirkonnas ruumi iseloomu tunduvalt vähem ning sobib maakasutuse poolest piirkonda paremini. Pärast maavara kaevandamise lõppu on võimalik maa korrastada nii, et maa-ala saab kasutada tootmis- ja ettevõtlustegevuseks.</p>
		<p>3. Kliimaministeeriumi andmetel on 2024. aasta juuli seisuga maakonnas kehtivate keskkonnalubade alusel kasutuses piisavalt ehitusliiva, tagades varustuskindluse kuni 31 aastaks. Ka KSH aruanne märgib, et täiendavaid uusi alasid ehitusliiva kaevandamiseks ei ole vaja kasutusele võtta.</p> <p>Sellest tulenevalt küsime: miks on vajalik teemaplaneeringus määrata piirkonnad, kus oleks võimalik teostada liivauuringuid ja kaevandamist?</p>	<p>Vastusena selgitame, et teemaplaneering toob välja, et Tallinn-Saku liivamaardlas võib tekkida planeeringu kehtivusperioodi lõpuaastatel ehitusliiva puudujääk. Seetõttu näeb planeering ette maardlate laiendamiseks alad, et vältida alal looduskeskkonnast või planeeringutest tulenevaid täiendavaid piiranguid tulevikus. Kuigi riigi huviga liiva alade puhul on kontuurid selgelt välja joonistatud, siis riigi eesmärk on määratud alal võimalikult suures osas maavara ammendada ja ala terviklikult käsitleda. Varustuskindluse hinnang ei võta hetkel arvesse, et osa varust paikneb tehnoloogiliselt keeruliselt ligipääsetavas asukohas ja ei ole garantiid, et seda liiva materjali on võimalik täies ulatuses kaevandada. Samuti on Tallinna-Saku liivamaardla puhul mõistlik vaadata ala pikema ajaperspektiiviga kui ainult aastani 2050, kuna</p>

Harju maakonnaplaneeringu maavarade teemaplaneeringu ja sellega kaasnevate mõjude hindamise aruande eelnõu

			antud piirkonnas on kujunenud välja vastavad tööstused, taristu ja kaevandamise kultuur.
		<p>4. Teemaplaneeringu koostamise käigus on otsustatud turvast mitte käsitleda, kuigi teemaplaneeringu algatamise otsuse kohaselt oli üheks eesmärgiks ka potentsiaalsete turba kaevandamise alade määramine. 22. juulil 2024 jõustus keskkonnaministri määruse nr 87 muudatus, millega uuendati turba kaevandamiseks sobivate alade nimekiri. Selle muudatuse tulemusel on vähemalt aastani 2030 määratletud riiklik huvi turba kaevandamise paikade ja võimalikkuse osas.</p> <p>Arvestades, et teemaplaneeringu eesmärk on tagada maavarade varustuskindlus kuni aastani 2050, oleks otstarbekas käsitleda planeeringus ka turba kasutusvõimalusi.</p>	<p>Vastame, et teemaplaneeringu seletuskirja sissejuhatuses on selgitatud, et turba osas teemaplaneeringuga riigi huviga alade määramine ei ole enam vajalik, kuna riik on 22.07.2024 keskkonnaministri määruse nr 87 muudatusega riigi huvi turba kaevandamise osas juba ära kujundanud. Määrusega uuendati turba kaevandamiseks sobivate alade nimekirja selliselt, et Harjumaa osas ei ole turba osas midagi planeerida.</p>
		<p>5. Maves OÜ koostas 2022. a Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalameti ja Saku Vallavalitsuse tellimisel uuringu „Tallinn-Saku liivamaardla kaevandamise suundumused“. Uuringus tehtud hüdrokeoloogiline mudeldamine näitas, et olemasolevad andmed ei võimalda teha kindlaid järeldusi veetasemete säilimise kohta. Seetõttu ei saa enne piisava seire ja uue mudeldamise valmimist lubada uut veealust kaevandamist. Usaldusväärse veebilansi arvutamiseks tuleb koguda mõõtmisandmeid vähemalt 3-5 aasta jooksul kogu maardla ulatuses.</p> <p>Seire eesmärk on tagada järvede veevarude säilimine ja vältida veekadu väljapoole valgala. See nõue peab olema arvestatud Tallinna-Saku maardla võimaliku laiendamise korral. Paraku piirdub teemaplaneering hetkel üksnes üldise märkusega, et hüdrokeoloogilisi uuringuid on vaja. Samuti ei kajasta KSH aruanne Maves OÜ uuringut. Palume teemaplaneeringusse ja KSH aruandesse lisada konkreetsed juhised</p>	<p>Vastusena selgitame, et hüdrokeoloogilist uuringut teemaplaneeringu koostamise raames ei tellita, seega tänasest lahendusest oluliselt detailsemaks minna ei saa. Selliseid täpseid hinnanguid ei ole võimalik maakonnaplaneeringu tasemel anda ja seda tuleb teha eraldiseisvalt.</p>

		<p>kaevandamislubade (eriti veealuste) menetluseks ning täpsustada, kes korraldab ühtse seire: kas riik või see jääb kohalike omavalitsuste kanda. Igal juhul peab seire hõlmama kogu maardlat, kuna kumulatiivset mõju ei saa hinnata üksikute lubade või uuringute põhjal.</p>	
		<p>6. Teemaplaneeringu seletuskirja punktis 3.4. on välja toodud meetmed loomastiku, taimestiku ja rohevõrgustiku kaitseks. Palume antud meetmed üle vaadata ning nende täpsustamisel arvestada OÜ Rewild poolt 2025 aastal koostatud uuringuga „Suur- ja väikeimetajate elupaikade sidususe parandamine Tallinnas“.</p>	<p>Vastusena selgitame, et oleme läbi analüüsinud OÜ Rewildi uuringu ja toonud planeeringusse üldisi tingimusi leevendavate meetmetena. Asukohapõhiselt ei ole maakonnaplaneeringu tasandil võimalik täpsemaks minna. OÜ Rewildi uuringust lähtuvalt oleme materjale täiendanud järgmiste tingimustega: Rohevõrgustiku sidususe tagamiseks tuleb kaevandamispiirkondades vältida olukordi, kus kaevandusest tulenevad teed ja rajatised katkestavad või tõkestavad loomade ja taimede looduslike liikumis- ja levikuteid. Vajadusel tuleb kavandada eritasandilisi läbipääse, rohekoridore või muid sidusust säilitavaid lahendusi. Loomadele olulistes liikumiskoridorides tuleb projekteerida kitsad sõiduteed haljasribadega, kasutada minimaalselt piirdeid ning võimalusel rajada spetsiaalsed alt- või ülepääsud. Väikeulukite jaoks lisada varjevõimalused (hekkide ja pöösastena) ning tagada läbipääs veekogude või kuivenduskraavide kohal.</p>
		<p>7. Tallinna Linnavalitsus saab rohkelt kaebusi, mis on seotud kaevandustegevuse tagajärjel väljaspool mäeeraldist ja selle teenindusmaad, eelkõige avalikel teedel, tekkiva müra ja tolmuga (Väo karjäär). Kehtiva maapõueseaduse kohaselt reguleerib keskkonnaluba üksnes mäeeraldisel ja selle teenindusmaal toimuvaid tegevusi ning lubab kehtestada leevendusmeetmeid vaid nende alade otsestele keskkonnamõjudele.</p> <p>Kuna kaevandamisest tulenevad mõjud avalduvad sageli ka väljaspool nimetatud alasid,</p>	<p>Vastusena selgitame, et teemaplaneeringu koostamise raames on võimalik osapooltel teha ettepanekuid õigusruumi muutmiseks. Planeeringu koostamise protsessis laekunud õigusruumi muutmise ettepanekud on esitatud Kliimaministeeriumile. Teavitame, et Kliimaministeerium on algatanud maapõueseaduse väljatöötamiskavatsuse, mille raames analüüsitakse seadust tervikuna ja Teie toodud küsimustele annab see protsess vastused.</p>

Harju maakonnaplaneeringu maavarade teemaplaneeringu ja sellega kaasnevate mõjude hindamise aruande eelnõu

		<p>kuid on siiski otseselt seotud kaevandustegevusega, leiame, et kaevandajal peaks olema kohustus rakendada leevendusmeetmeid ka nende mõjude vähendamiseks. Kahjuks ei võimalda praegune keskkonnanõu menetluse praktika selliseid meetmeid ette näha.</p> <p>Seetõttu teeme ettepaneku täiendada maapõuuseadust, et võimaldada kaevandamisloas seada kõrvaltingimusi ka leevendusmeetmetele, mis jäävad väljapoole mäeeraldise piire.</p>	
		<p>8. Kuna Tallinna-Saku liivamaardla paikneb kahe omavalitsuse piiril ning liiva kaevandamisalade määramine tekitab mitmeid küsimusi, teeme ettepaneku korraldada kolmepoolne kohtumine.</p>	<p>Tervitame ettepanekut korraldada kolmepoolne kohtumine.</p>
<p>Kuusalu Vallavalitsus</p>	<p>PLANEERINGU JA KSH EELNÕU 22. mai 2025 nr 163</p>	<p>Kuusalu Vallavolikogu keskkonna- ja ehituskomisjon tutvus 13.05.2025 avalikustatud materjalidega ning otsustas toetada Harju maakonna teemaplaneeringut, eeldusel, et peale kaevanduste ammendumist taastatakse võimalikult sarnane olukord kaevandustegevusele tegevusele.</p>	<p>Vastusena selgitame, et teemaplaneeringu seletuskirja ptk-s 3.4 on toodud tingimused, mis suunavad kaevandamistegevust kavandama etapiviisiliselt ning korrastama ammendunud karjääri osa kaevandamisloa menetluses kokkulepitud kujul, kui see on tehnoloogiliselt võimalik.</p>

		<p>Kuusalu Vallavalitsus tutvus 22.05.2025 istungil avalikustatud materjalidega ja võttis seisukoha, et põhimõtteliselt on Soodla liivamaardla piirkond sobilik kaevandustegevuseks. Soodla piirkonda väljastatud kaevanduslubadest on valdavalt määratud korrastamissuunaks veekogud. Peale olemasolevate kaevandusalade ammendamist ja korrastamist tekib piirkonda mitmeid avaliku kasutusega veekogusid. Täiendavate veekogude rajamine ei tekita piirkonda lisaväärtust. Piirkonda loob väärtust olemasoleva metsase ala taastamine. Kuusalu Vallavalitsus eelistab piirkonna maardlate ammendumis järgselt maardlate taastamise uuesti metsaalana.</p> <p>Kuna piirkonnas on juba mitmed liivamaardlad, maakonnaplaneeringus toodud kaevandusala asub Kuusalu aleviku vahetus läheduses, alevikuga piirnevad metsad on aktiivses kasutuses kohalike elanike poolt ning metsamassiivid on oluliseks kaitseks ka kaitseväge keskpõlvügoonilt tuleneva müra eest, siis on tähtis, et kaevandustegevusega vähendatakse häiringuid piirkonna elanikele võimalikult suures ulatuses.</p> <p>Kuusalu Vallavalitsus, tulenevalt eelpool toodust, Kuusalu Vallavolikogu 25.03.2015 otsusest nr 9, mille kohaselt seadusega kohaliku omavalitsuse pädevusse antud küsimuste lahendamise otsustusõigus delegeeritakse Kuusalu Vallavalitsusele:</p> <p>1. Nõustuda Harju maavarade teemaplaneeringu eelnõuga tingimusel, et Soodla piirkonnas liivakarjäärade rajamisel lähtutakse etapiviisilisuse põhimõttest ning korrastamissuuna valikul lähtuda võimalikult kaevandamiseelsest seisust.</p>	
<p>Saue Vallavalitsus</p>	<p>PLANEERINGU JA KSH</p>	<p>Naistesoo ja Sõrve looduskaitsealast tulenevad piirangud:</p>	<p>Vastusena selgitame, et Naistesoo on teemaplaneeringu kaardirakenduses nii rohevõrgustiku kui Sõrve looduskaitseala</p>

	<p>EELNÕU 29.05.2025 nr 13</p>	<p>Teemaplaneeringu rohevõrgustiku analüüsis (30.06.2024) puudub Saue valda jääv Naistesoo, sealne rohevõrgustik ning sellele lasuvad võimaliku kaevandustegevuse mõjud. KSH aruande</p> <p>eelnõus on Sõrve looduskaitseala (KLO1000758) mainitud (lk 63-64) ning põhjalikult kirjeldatud seal elupaiga leidnud linnu- ja loomariigi esindajad. Mõju prognoosina on välja</p> <p>toodud „Kaevandusalade rajamine kaitseala ümber alandab tõenäoliselt põhjaveetasel suurel osal kaitsealast, muutes loodusmaastiku ja kooslused kuivemaks. Seega avalduvad alale tõenäoliselt olulised mõjud.” - Saue Vallavolikogu hinnangul on nimetatud analüüs pealiskaudne ning lõpuni analüüsimata. Eesti Geoloogiafondi aruandest „Harjumaa Harku lubjakivimaardla Naistesoo uuringuala geoloogiline uuring“ (töö nr EGF 7673) lähtub, et kogu Naistesoo uuringualal on turba paksus kuni 2,3 meetrini ning looduslik niiskus selles 88,5%. Uuringualal kasvab valdavalt madalsoomets ja keskosas siirdesoomets, mis ilmselgelt hävivad veerežiimi muutumisel. Lubjakivikarjääri rajamine otse märgala kõrvale mõjutab väga tugevalt koosluse edasist toimimist ja mitte lihtsalt ei kahjusta seda vaid suure tõenäosusega hävib kooslus täielikult. Juhime tähelepanu asjaolule, et käesoleval ajahetkel on 500 m mõjuala märgitud Naistesoo ja Sõrve looduskaitseala peale, mis tähendab, et just sinnani mõjud ulatuvad. Peatükis 7.7.2 on ära märgitud, et „Sootüüpidest on mõjudest rohkem ohustatud madalsood ja siirdesood, mis on reeglina põhjaveest ja selle tasemest otseselt sõltuvad.” ning „Soodele avalduvate oluliste mõjude ulatus jääb enamasti tõenäoliselt kaevandusaladest ca 300 m raadiusse...” Peatükkides 8.3 on välja toodud leevendusmeetmed „Pindala vähendamine</p>	<p>koosseisus. Teemaplaneering ei kavanda rohealaid, vaid on kasutanud olemasolevaid riiklikest registritest tulenevaid andmeid ja maakonnaplaneeringu ning kohaliku omavalitsuse üldplaneeringu kihte. Täiendavalt selgitame, et 500 m puhvri näol on tegemist teemaplaneeringu koostamise raames välja kujunenud mõjude puhvrit tundlikust objektist, mis tähendab kaugust elamust või õuemaast. Keskkonnamõjud on hinnatud maakonna tasandi teemaplaneeringu täpsusastmes. Jääb arusaamatuks, milles seisneb Saue Vallavolikogu hinnangul pealiskaudsus Naistesoole ja Sõrve looduskaitsealale avalduvate mõjude hindamisel. Mõjude hindamine on jõudnud järeldusele, et kaevandamine võib avaldada neile olulist keskkonnamõju. Samale järeldusele on jõudnud ka vallavolikogu ise, sest alanduslehter kuivendab soola ja avaldab sellele olulist keskkonnamõju. Mõjude vältimiseks ja leevendamiseks on KSH aruandes välja toodud leevendusmeetmed, mida saab ja tuleb võimaliku kaevandusloa taotlemise (ja selle KMH) käigus täpsustada ja täiendada.</p>
--	--	--	--

		<p>võimaldab vähendada ka häiringuala ja vähendada mõjusid veerežiimile." ning „Puhvertsooni jätmise kaitstava ala ja kaevandusala vahele. Meetme eesmärgiks on kaitstavale alale avalduvate mõjude vähendamine, viies mõjuallika kaitstavast alast kaugemale. Puhvri jätmist saab rakendada juhul kui on vajalik veerežiimile avalduvate mõjude leevendamine olukorras kus kaevandamisega kaasnev põhjavee alanduslehter võib mõjutada veerežiimi muutuste suhtes tundlikke elupaigatüüpe (eelkõige soid või soometsi) või liike." On ilmselge et soosal tekib alanduslehter, kui lubjakivikarjäär (keskmise astanguga 12m) rajatakse täpselt soola piirile.</p> <p>Eelnevast tulenevalt teeme järgmised ettepanekud:</p> <p>Ettepanek 3.1.1: Parandada kaardipilt – märkida Naistesoo asukohale samuti roheala.</p> <p>Ettepanek 3.1.2: Analüüsida ja hinnata Naistesoole ning Sõrve looduskaitsealale kaevandustegevusest tulenevaid mõjusid ning nende ulatust.</p> <p>Ettepanek 3.1.3: Kajastada mõjude leevendusmeetmed Naistesoole ning kogu Sõrve looduskaitsealale.</p> <p>Ettepanek 3.1.4: Parandada vajadusel kaardirakendusel maardla perspektiivne piir Naistesoo ja Sõrve looduskaitseala piirist.</p>	
		<p>Saue valla üldplaneeringust tulenevad kitsendused:</p> <p>Teemaplaneeringu kaardirakendusele on märgitud ala „Harku 1" koosseisu Rehaka kinnistu (katastritunnusega 72701:001:0230) ja selle lähiala detailplaneering ning sellest ida</p>	<p>Eelnevast tulenevalt palute teemaplaneeringu kaardirakenduse alalt „Harku 1" välja jätta järgnevad alad - Rehaka, Otsa tee, Otsa tee 1, Otsa tee 1a, Otsa tee 3, Otsa tee 5, Otsa tee 7, Tammi tee 61 ja Serva kinnistud. Hetkeseisuga on maavarade kaardirakendusel arvestatud iga kaardile märgitud üksikelamuga, kuid ei ole kontrollitud</p>

		<p>suunas jäävad Otsa tee (katastritunnusega 72701:001:0659), Otsa tee 1 (katastritunnusega 72701:001:0653), Otsa tee 1a (katastritunnusega 72701:001:0658), Otsa tee 3 (katastritunnusega 72701:001:0654), Otsa tee 5 (katastritunnusega 72701:001:0655), Otsa tee 7 (katastritunnusega 72701:001:0657), Tammi tee 61 (katastritunnusega 72701:001:0656) ja Serva (katastritunnusega 72701:001:0323) kinnistud. Juhime tähelepanu Saue valla üldplaneeringust tulenevatele kitsendustele, mis näeb ette sellel alal tiheasumi ning täiendavalt on sinna kehtestatud kaks detailplaneeringut (Saue Vallavalitsuse 04.03.2020 korraldus nr 248 „Vatsla küla Rehaka kinnistu ja lähiala detailplaneeringu kehtestamine“ ning 08.05.2007 korraldus nr 377 „Saue valla Vatsla küla Otsa ja Serva kinnistu detailplaneeringu kehtestamine“). Sellest tulenevalt teeme järgmise ettepaneku: Ettepanek 3.2.1: Palume teemaplaneeringu kaardirakenduse alalt „Harku 1“ välja jätta järgnevad alad - Rehaka, Otsa tee, Otsa tee 1, Otsa tee 1a, Otsa tee 3, Otsa tee 5, Otsa tee 7, Tammi tee 61 ja Serva kinnistud.</p>	<p>nende hoonete kasutatavust. Saue Vallavalitsus tegi rahvastikuregistri päringu 07.05.2025, millest selgus, et Vatsla külas Põldmäe tee 11 kinnistule (katastritunnusega 72701:001:0127) ei ole registreeritud ühtki püsivat elanikku. 12.05.2025 teostatud paikvaatlusel tuvastati, et hoone on elamiskõlbmatu ega ole kasutuses. Seega on riigi huviga alale „Harku 1“ lähim igapäevases kasutuses olev elamu Saue vallas Vatsla külas Põldmäe tee 9 kinnistu (katastritunnusega 72701:001:0174). Põldmäe tee 11 kinnistul on küll olemas olemasolevast hoonest tulenevalt ehitusõigus, kuid kuna tegemist on üksikelamuga, siis saaks vahekaugust perspektiivsest karjäärist vähendada kuni 250 meetrini. Tuginedes eelnevale, saab muuta kaardirakendust laiendades ala „Harku 1“ kagu suunal veel ligikaudu 200 m ning seeläbi vähendada ka Naistesoole ning Sõrve looduskaitsealale langevaid häiringuid (tuginedes ettepanekutele punktis 1).</p> <p>Oleme nõus, et kahetsusväärset on märkamata jäänud osa kehtestatud detailplaneeringutest ning täname sellele tähelepanu juhtimast. Täiendame KSH aruannet nimetatud kehtivate detailplaneeringutega.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rehaka kinnistul kehtib Rehaka kinnistu ja lähiala detailplaneering, millega on ette nähtud 10 äri- ja tootmishoone rajamine. Kaevandamine alal välistab detailplaneeringu elluviimise. - Otsa tee, Otsa tee 1, Otsa tee 1a, Otsa tee 3, Otsa tee 5 ja Otsa tee 7, Tammi tee 61 ning Serva kinnistutel kehtib Otsa ja Serva DP, millega on ette nähtud 7 äri- ja tootmishoone rajamine. <p>Kaevandamine alal välistab detailplaneeringute elluviimise täies mahus. Kuna kaevandamine hetkel ette nähtud Harku 1 alal välistab kehtivate detailplaneeringute</p>
--	--	---	---

		<p>Hetkeseisuga on maavarade kaardirakendusel arvestatud iga kaardile märgitud üksikelamuga, kuid ei ole kontrollitud nende hoonete kasutatavust. Saue Vallavalitsus tegi rahvastikuregistri</p> <p>päringu 07.05.2025, millest selgus, et Vatsla külas Põldmäe tee 11 kinnistule (katastritunnusega 72701:001:0127) ei ole registreeritud ühtki püsivat elanikku. 12.05.2025 teostatud</p> <p>paikvaatlusel tuvastati, et hoone on elamiskõlbmatu ega ole kasutuses. Seega on riigi huviga alale „Harku 1“ lähim igapäevases kasutuses olev elamu Saue vallas Vatsla külas Põldmäe tee 9</p> <p>kinnistu (katastritunnusega 72701:001:0174). Põldmäe tee 11 kinnistul on küll olemas olemasolevast hoonest tulenevalt ehitusõigus, kuid kuna tegemist on üksikelamuga, siis saaks</p> <p>vahekaugust perspektiivsest karjäärst vähendada kuni 250 meetrini. Tuginedes eelnevale, saab muuta kaardirakendust laiendades ala „Harku 1“ kagu suunal veel ligikaudu 200 m ning seeläbi</p> <p>vähendada ka Naistesoole ning Sõrve looduskaitsealale langevaid häiringuid (tuginedes ettepanekutele punktis 1). Sellest tulenevalt teeme järgmised ettepanekud: Ettepanek 3.2.2: Muuta Harju maakonna maavarade teemaplaneeringu kaardirakendust vastavalt teemaplaneeringus ettenähtud kaugustele ning Põldmäe tee 11 üksikelamust määrata perspektiivse karjääri kaugus 250 meetrit.</p>	<p>elluviimise, nõustume valla hinnanguga ning korrigeerime planeeringulahendust ja jätame Harku 1 alast viidatud detailplaneeringute alad välja</p> <p>Leiate, et riigi huviga alade vahetus läheduses tuleks kontrollida üle iga kinnistu tegelik kasutus, et välistada riigi huviga aladele langevaid asjatuid kitsendusi. Samas juhite tähelepanu asjaolule, et Põldmäe tee 11 kinnistule on 03.09.2024 väljastatud ehitusluba (nr 2412271/06250) päikeseelektrijaama rajamiseks. Päikeseelektrijaama ehituseks väljastatud loa tingimuseks on: kui tulevikus väljastatakse samale maa-alale maavara kaevandamise luba, siis on kohustus kinnistu igakordsel omanikul park lammutada/demonteerida.</p> <p>Vastusena selgitame, et teemaplaneeringu meetoodika ei ole tundlike objektide määramisel arvestanud sissekirjutusega, kuna pikaajaliselt on olulisem, kas antud hoone või maaüksus on seaduse järgi elamiseks mõeldud. Kui täna ei ole keegi sinna sisse kirjutatud siis homme võib juba hoone olla müüdud ja uus omanik soovib seal elama hakata. Vaid kohaliku omavalitsuse</p> <p>seisukohale tuginedes ei ole võimalik ühe maaomaniku õigusi selliselt piirata ja kitsendada seal tulevikus elamistingimusi, samas kui mujal me ei ole sissekirjutuse alusel puhvreid määranud ja seda üle kontrollinud. Seetõttu otsustasime sissekirjutuse alusel mitte korrigeerida ala piiri. Meetoodika alusel on tundlik objekt eluhoone või elamumaa.</p>
--	--	--	--

		<p>Ettepanek 3.2.3: Riigi huviga alade vahetusläheduses tuleks kontrollida üle iga kinnistu tegelik kasutus, et välistada riigi huviga aladele langevaid asjatuid kitsendusi.</p> <p>Samas juhib Saue Vallavolikogu tähelepanu asjaolule, et Põldmäe tee 11 kinnistule on 03.09.2024 väljastatud ehitusluba (nr 2412271/06250) päikeseelektriijaama rajamiseks. Päikeseelektriijaama ehituseks väljastatud loa tingimuseks on: kui tulevikus väljastatakse samale maa-alale maavara kaevandamise luba, siis on kohustus kinnistu igakordsel omanikul park lammutada/demonteerida.</p> <p>Ettepanek 3.2.4: Palume fikseerida Harjumaa maavarade teemaplaneeringus, et ala „Harku 1“ on võimalik kaevandusalana kasutusele võtta vaid juhul, kui karjäärist väljavedu toimub mööda Tammi teed (nr 1980003), et vähendada kaevandustegevusega kaasnevaid häiringuid Saue vallas asuvale Vatsla küla tiheasumile.</p>	
		<p>Lisaks annab Saue Vallavolikogu teada, et Harjumaa maavarade teemaplaneeringu koosseisu on arvestatud Saue vallas Hüüru külas asuv Mäe kinnistu (katastritunnusega 72701:001:0860), millel on Saue Vallavolikogu poolt 28.06.2001 kehtestatud detailplaneering otsusega nr 108. Detailplaneering näeb ette kinnistu kruntideks jagamise (2 väiksemat elamumaa krunti, tootmismaa ning nende varustamiseks vajalikud iseseisvate kruntidena puurkaev ja tuletõrjeveetiik. Lisaks on kinnistu osaliselt määratud Saue valla üldplaneeringuga tiheasustusalaks</p>	<p>Vastusena selgitame, et Harku 4 ala kattub tõesti Mäe kinnistuga, kus on 2001. aastal kehtestatud Mäe mü detailplaneering, millega on ette nähtud kahe väikeelamu rajamine. Samas peab siin arvesse võtma, et tegemist on 24 aastat vana detailplaneeringuga, mida ei ole asutud ellu viima. Seetõttu võib kahelda, kas detailplaneeringu elluviimiseks on jätkuvalt huvi või kas see on üldse realiseeritav, sest poolele kõnesolevast alast on 2021. aastal kehtestatud üldplaneeringu järgi määratud tootmise juhtotstarve ning elufunktsiooni pole ette nähtud. Seega ei ole tõenäoline, et detailplaneeringu elluviimise vastu jätkuvalt huvi oleks, sest isegi kui määramata juhtotstarbega osale soovitaks väikeelamuid rajada, rajataks need olemasoleva kaevanduse ning tootmise tiheasustuse vahele, mis ilmselt ei ole sobivaim asukoht</p>

		<p>3.3 Muud täiendavad tähelepanekud:</p> <p>Harju maavarade KSH ülevaade kaevanduslubadest „Mõjuallikad kaevanduslubade kaupa“ (Lisa 5.1) ei ole Saue Vallavolikogu hinnangul ülevaatlik, sest tegemist ei ole kõigi kehtivate lubadega Eestis ja Harjumaal (tabelis on esitatud 79 karjääri üle Eesti). Samuti oleme seisukohal, et tegemist ei ole ka olulisemate mõjudega lubadega. Näiteks Saue vallast ei ole valimis esitatud mitte ühtki karjääri, kuigi Eesti üks suurimaid lubjakivikarjääre asub just Saue vallas. Lisaks on jäetud välja ka kõik teised Eesti suurimad lubjakivikarjäärid (nt Vão ja Vasalemma). Analüüsis on esitatud kõigest 8 lubja- ja dolokivikarjääri. Seevastu kruusa- ja liivakarjääre on valimis 40, millede kaevandamismõjud on valdavalt sarnased ning mõjud elu- ja looduskeskkonnale märgatavalt väiksemad lubjakivide omast. Suurimad lubjakivikarjäärid on just need, mis asuvad oluliste taristuobjektide vahetusläheduses ning seetõttu mõjutavad väga tugevalt sealset elu- ja looduskeskkonda, millega nimetatud dokumendis ei ole arvestatud. Sellest tulenevalt teeme järgmised ettepanekud: Ettepanek 3.3.1: Selgitada täiendavalt, kuidas on tekkinud valim KSH aruande eelnõu lisasse 5.1 „Mõjuallikad kaevanduslubade kaupa“ ning miks on jäetud Eesti suurimad lubjakivikarjäärid valimist välja. Ettepanek 3.3.2: Täiendada valimit Eesti suurimate lubjakivikarjääridega Harku, Vão, Vasalemma) ning analüüsida nende mõjusid elu- ja looduskeskkonnale. Majandus- ja taristuministri 08.03.2023 käskkirjaga nr 42 on kinnitatud „Ehitusmaavarade varustuskindluse hindamise kava“, mis kajastab, et Saue vallas Harku maardlas on kõrgemargilise</p>	<p>elamuarenduseks. Seetõttu ei ole põhjendatud selles osas Harku 4 ala muuta.</p> <p>Siinkohal selgitame, et andmeanalüüsiks kasutati kaevandusloa taotluste KMH-sid, mis olid teemaplaneeringu eskiisi koostamise ajal (seisuga november 2023 a.) kättesaadavad keskkonnalubade infosüsteemis KOTKAS. Andmeanalüüs oli vajalik, et selgitada välja ülenormatiivse tolmu ja müra maksimaalsed mõjualad. See oli 360 meetrit, mis võeti teemaplaneeringu koostamisel esialgselt aluseks kui vähim võimalik vahemaa karjääri ja tundliku objekti vahel. Andmeanalüüsi täiendamine ei ole sisuliselt vajalik, sest planeeringu koostamise järgmises etapis, kui toimus lahenduse tutvustamine kohalikele omavalitsustele, otsustati omavalitsuste soovil seda vahemaad suurendada 500 meetrini. Täiendavalt selgitame, et teemaplaneering toetab olemasolevate karjääride laienduste realiseerimist esmajärjekorras - teemaplaneeringu elluviimiskavaga suunatakse ja määratakse tingimused, et ei oleks samal alal paralleelselt mitut suurtootmist. Toote välja, et teemaplaneeringu kaardirakendusel on ala „Harku 3“ põhja poolne maardlaala ebamäärase kujuga ega ole sirgjooneliselt paralleelselt Tammi teega (katastritunnusega 19814:001:0581). „Harku 3“ alast on välja jäetud nimeta märgala (ETAK koodiga 1979631), kuid selle kohta puudub seletuskirjas põhjendus.</p>
--	--	---	--

		<p>ehituslubjakivi varu - 4810,6 tuh m³, mida on võimalik kasutusele võtta lähiaastatel ja esmajärjekorras. Maavarade teemaplaneeringu kaardirakendusel on samad alad märgitud kõrge riigi huviga aladeks „Harku 3“ ja „Harku 4“. Välistamiseks olukorda, kus Vatsla küla tiheasum jääb kahe massiivse ja töötava karjääri vahelisele alale, on oluline, et kaevandustegevus ei toimuks kõigil aladel korraga. Sellest tulenevalt teeme järgmised ettepanekud: Ettepanek 3.3.3: Määrata ära alade kaevandamise tähtsuse järjekord, mis näeb ette esmalt alade „Harku 3“ ja „Harku 4“ ammendumiseni kaevandamise. Ettepanek 3.3.4: Luua teemaplaneeringu juurde konkreetne meetodika, mis näeb ette alade kasutuselevõtmise prioriteetsuse lähtudes elamualade lähedusest ning vältimaks olukordi, kus mõni asum jääb mitme kaevanduse mõjualasse. Ettepanek 3.3.5: Loodav meetodika peab teiste seas hõlmama endas rikutud ala taastamise punkte, mis tagab kas või osaliselt rikutud ala korrastamise enne uue ala kasutuselevõttu.</p>	
		<p>Saue vallas Hüüru külas Tammi tee 15 (katastritunnusega 72701:001:0139) jääv elamu on muutunud karjääri töötamise aja jooksul elamiskõlbmatuks ning Saue Vallavalitsus on korduvalt juhtinud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tähelepanu nimetatud kinnistule (Saue Vallavalitsuse 29.09.2023 kiri nr 5-8/2158-10) paludes langetada otsus nimetatud kinnistu omandiküsimuses, kuid vastust nimetatud kirjale ei ole tänase päevani laekunud. Lisaks on kõrgemargilise ehituskivi olemasolu tõendatud ka Tammi tee kinnistu piirides ning sellest põhja suunas jääval alal Harku vallas Laabi külas maardlaplokil nr 3. Nimetatud maardlaplokki on sisse arvestatud Maa-ameti maardlate kaardirakenduse järgi ka Tammi tee</p>	<p>Vastusena selgitame, et teemaplaneeringuga ei saa lahendada maaomandi küsimusi. Lisaks selgitame, et Harku maardla plokki nr 3 ei määrata riigi huviga alaks, sest seal on tegemistsedavõrd marginaalse varuga, mis ei oma strateegilisest vaatest olulist rolli varustuskindluse tagamisse panustamisel. Ploki nr 3 osas on mõistlik maavara väljata, kui Tammi tee tulevikus viiakse süvendisse ja tehakse korrastamistoiminguid.</p>

		<p>15 kinnistu. Varu nimetatud plokis kokku on 1090 tuh m³. Sellest tulenevalt teeme järgmise ettepaneku: Ettepanek 3.3.7: Arvestada teemaplaneeringu koosseisu kõrgendatud huviga alade hulka ka Harku maardla plokk nr 3. Ettepanek 3.3.8: Lahendada käesoleva menetluse raames Tammi tee 15 kinnistu omandiküsimus, arvestada see teemaplaneeringu koosseisu, kui kõrgendatud riigi huviga ala</p>	
		<p>Teemaplaneeringu kaardirakendusel on ala „Harku 3“ põhja poolne maardlaala ebamäärase kujuga ega ole sirgjooneliselt paralleelselt Tammi teega (katastritunnusega 19814:001:0581).</p> <p>„Harku 3“ alast on välja jäetud nimeta märgala (ETAK koodiga 1979631), kuid selle kohta puudub seletuskirjas põhjendus.</p> <p>Sellest tulenevalt teeme järgmise ettepaneku: Ettepanek 3.3.6: Palume „Harku 3“ ala peale jääv nimeta märgala (ETAK koodiga 1979631) alla jääv ala arvestada teemaplaneeringu koosseisu.</p>	<p>Vastame, et arvestame ja korrigeerime Harku 3 ala piiri sirgena paralleelselt Tammi teega</p>
<h2 style="color: blue;">ETTEVÕTTED, ERAISIKUD</h2>			
<p>Mefab OÜ, Arlis Roosi</p>	<p>PLANEERINGU JA KSH EELNÕU</p> <p>16.04.2025, 13-2/1619-1</p>	<p>Seoses Harju maavarade teemaplaneeringuga palume suurendada riigi huviga lubjakivi kaevandusala LISA 1-l näidatud osas. Huvitatud isikud on toodud välja LISAS 2.</p> <p>Ala suurendamisega ei lisandu mõjualale uusi elamuid ega suurene mõju keskkonnale ja inimestele. Tegemist on piirkonna ühe hõredamalt asustatud alaga.</p>	<p>Vastame Teie ettepanekule, et oleme nõus Harku 2 ala korrigeerimist kaaluma, kuid peame vajalikuks enne kohtuda ala lähedusse jäävate maaüksuste omanikega. Hoiame Teid toimuvaga kursis.</p>

		Antud ala suurendamine riigi teemaplaneeringus vastavalt LISA 1-le aitab kinnistuomanikel kokku hoida nii aega kui ka ressursse, mida muidu kuluks hilisemaks eraldiseisvaks kaevandusala suurendamise menetluseks.	
E. P.	PLANEERINGU JA KSH EELNÕU 28.04.2025, 13-2/1403-7	<p>Tänan kirja eest! Jah, soovin olla kaasatud.</p> <p>Näen, et plaan kaevanduse teema edasi liikuda, on jõus ja mõnisada meetrit siia sinna küll minu heaolu kaevanduse korral ei suurenda.</p> <p>Elukeskkonna muutumine kehvaks- müra, tolm, heitgaasid, liikluskoormus, põhjavee voolusuunad, mis tuleb kaevanduse poolt üles minu maja poole, kinnisvara väärtuse langus. Jätakuvalt ei ole vastuseid, kuidas siis kohalikud oma elu seal kaevanduse lähedal jätkata saavad, mis on kompensatsioonimeetmed?</p> <p>Mina olen küsinud Keskkonnaametilt, kes on küsimused suunanud vastamiseks Limestone Factories of Estonia OÜ. Miks see nii on? Limestone Factories of Estonia OÜ vastab oma vaatenurgast ju? Kas Keskkonnaamet on valinud endale esindajaks Limestone Factories of Estonia OÜ?</p> <p>Ometi on KKA kodulehel:</p> <p>NB! Keskkonnamõju on oluline, kui see võib:</p> <ul style="list-style-type: none"> • eeldatavalt ületada mõjuala keskkonnataluvust, • põhjustada pöördumatuid muutusi, • seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara. <p>Ma ei ole kindel, et neid piire taas ei muudeta, täna nii-homme naa nagu see elu kipub olema.</p>	<p>Kinnitame, et olete lisatud teemaplaneeringu kaasatavate nimekirja ning selgitame, et oleme lubjakivi alade puhul rakendanud 500 m puhvrit. Sellest tulenevalt on riigi huviga ala piir võrreldes varasemaga nihkunud ka Teie kinnistust 500 m kaugusele. Selgitame, et teemaplaneering ei sea kompensatsioonimeetmeid, küll kehtestab võimalikke leevendusmeetmeid riigi huviga aladel kaevandamistegevustest tulenevate mõjude leevendamiseks. Kaevandamise mõju kinnisvara väärtusele on käsitletud teemaplaneeringu KSH aruande eelnõus ptk-s 7.19.6. Täiendavalt selgitame, et teemaplaneering on oma olemuselt strateegiline planeering, mis ei anna uuringu- ega kaevandamislube. Konkreetsele kaevandamistegevusele seatakse tingimused ja leevendusmeetmed loamenetluse raames. Keskkonnalube menetleb Keskkonnaamet.</p>
Energiasalv, Markus Vihma	PLANEERINGU JA KSH	Olen tutvunud uute planeeringu dokumentidega, tubli töö! Mul on väga väike kommentaar - tahtsin ära märkida, et KSH	Vastame, et korrektne ristviide on peatükile 7.20 „Võimalikud koosmõjud“. Täname, et juhtisite

	<p>EELNÕU 09.05.2025, 13-2/1867-1</p>	<p>aruande peatükk 7.17.6. Gneiss tekstis on lk 143 eelviimase lõigu lõpus viide ebatäpne. Seal on kirjas: "/.../ See aitab vähendada uute riigi huviga lubjakivi alade kasutuseevõttu ja vähendab lubjakivi kaevandamise vajadust gneisskillustiku turustamise perioodil. Vt ka peatükk 7.13.4.", kuid viidatud peatükk räägib müra koosmõju arvestamisest. Palun täpsustage, milline oleks korrektne viide.</p>	<p>tähelepanu ebatäpsusele. Korrigeerime KSH aruannet vastavalt esitatud tähelepanekule</p>
<p>L. V.</p>	<p>PLANEERINGU JA KSH EELNÕU 13.05.2025</p>	<p>I. Vastuväite sisu Käesolevaga esitan vastuväite Harju maakonna koostamisel olevale maavarade teemaplaneeringule, kuivõrd minu esindatava omandis olev kinnistu Veski põik 2, Maardu küla jääb planeeringu kaasamise/mõjualasse ning on vahetus (ca 450 m) läheduses kavandatavale karjäärile.</p> <p>II. Vastuväite põhjendus Kinnistu väärtuse ja kasutuspotentsiaali oluline langus kaevanduse läheduse tõttu. Ümbritseva elukeskkonna oluline halvenemine.</p> <p>Hetkel on kinnisvasi osaliselt kasutusel aiamaja maatükina ja põllumaana. Olemas on elektriliitumine. Vara omanikul on pooleli maatüki korrastustööd, mille järel on planeeritud taotleda kinnistule ehitusõigust. Planeeritud on maatükile potentsiaalne üksikelamu. Lähtudes ümbruskonna hoonestusest (teisel pool teed on olemas 6 üksikelamut) on teoreetiline võimalus algatada üldplaneeringut muutev detailplaneering Veski põik 2 jagamiseks 2-3 elamumaa kinnistuks. Jõelähtme valla uus üldplaneering on menetluses.</p> <p>Vara omanik on konsulteerinud kinnisvara hindajaga vara potentsiaalse väärtuse vähenemise osas. Arvestades asjaolu, et teisele poole teed võib tulla kaevandus, siis oleks antud kinnisvasja kasutamine üksikelamu maana vähe</p>	<p>Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ei saa nõustuda Teie vastuväitega. Selgitame, et planeerimisalase tegevuse korraldaja peab tasakaalustama erinevaid huve, sealhulgas avalikke huve ja väärtusi, kaaluma neid vastavalt planeerimise põhimõtetele ja planeeringu eesmärkidele. Erinevate huvide kaalumiseks võimalikult objektiivselt on kõigepealt rakendatud välistavaid kriteeriume ning hinnatud ja võrreldud võimalikke riigi huviga alasid omavahel, kasutades erinevaid kriteeriume eri valdkondades. Maardu III ala puhul ei ole väheoluline asjaolu, et praegu ei jää alast 500 m raadiusse ühtki eluhoonet. Seega ei saa väita, et tegemist on tihedas asustuses kaevandamisega; planeeringulahenduses on mitmeid teisi alasid, mis asuvad lähemal eluhoonetele ja asustusele ning millega võib kaasneda suurem sotsiaalne mõju kui Maardu III ala puhul. Maardu III ala on valdavas osas maatulundusmaa ning asub kaugemal tihedamast asustusest ja sotsiaalsest taristust. Alal asub kaks äri- ja tootmismaad, kus asuvad sönnikuhoiulad. Võrreldes Maardu III ala teiste riigi huviga aladega, on potentsiaalseid konfliktikohti vähem kui teiste alade puhul.</p> <p>Lisaks selgitame, et kaevandamistegevusega kaasnevate müra, õhusaaste ja maavõngete häiringute võimalike mõjualade leidmiseks viidi planeeringu KSH raames läbi olemasolevate</p>

		<p>atraktiivne. Arvestades kaevandamisest tulenevat müra ja tolmu taset, probleeme kaevu puurimisega, rasketehnika liikumisega piirkonnas jne. Hinnanguliselt võib kinnistu väärtus langeda praegust seisust arvestades ca 30%. Rahaliselt võib tegemist olla omaniku jaoks kuni 20 000 € kahjuga, lisaks emotsionaalne kaotus maatüki kehvema kasutuspotentsiaali osas. Kui lähtuda vara jagamis potentsiaali, siis võib kahju olla rahaliselt ka kordades suurem. Arvestades maatüki paiknemist kaevandusest ja kehtivat üldplaneeringut võib vald seada takistusi ehitusõiguse taotlemiseks.</p> <p>Kaevandamisega kaasneb mürareostus, probleemid veega, raskeliiklus, õhusaaste ja visuaalne mõju, mis muudavad kinnistu ebasobivaks püsivaks elamiseks või rekreatsiooniks. Naabrusesse jääv planeeringuline tegevus ei ole kooskõlas Jõelähtme valla senise arengu loogika ja piirkonna hajusa asustuse põhimõtetega.</p> <p>Omanikuna on mul olnud õiguspärane ootus kinnistu edasisele arengule ja selle kasutusele kui üksikelamu või väike arenduse alaks. Samuti on raskendatud vara hetkeline kasutus aiamaja maana. Kavandatav kaevandus oluliselt piirab omaniku huvisid ning toob kaasa väärtuse languse, mille kompensatsioonimehhanisme ei ole planeeringuga välja töötatud.</p> <p>Lisaks minu kinnistule on planeeritud kaevandusele oluline mõju kogu ümbruskonna meeldiva elukeskkonna säilimisele. Arvestades, et kaevanduse vahetus läheduses on 6 üksikelamu kinnistut ning mõnevõrra eemal asub haja küla põhimõttel mitmeid elamutega kinnisasju. Kaevandamine sellises tihedas asutuses ei ole kuidagi kooskõlas riigi keskkonna- ja inimsõbralikku käitumisega. Eelkõige ei ole pakutud välja mingeid kompensatsiooni meetmeid, mis leevendaksid</p>	<p>keskkonnalubade KMH-de analüüs. Planeeringu koostamise korraldaja otsuse kohaselt arvestatakse planeeringus maksimaalsete müra ja õhusaaste võimalike mõjualade ulatustega, mis lubja- ja dolokivi kaevandamisel on 360 meetrit ning liiva ja kruusa kaevandamisel 250 meetrit (vt seletuskirja ptk 2.1.2.1.). Otsuse lähtuda maksimaalsest mõjualast tegi planeeringu koostamise töögrupp põhjusel, et see on mõjualasse jäävatele inimestele müra ja vibratsiooni seisukohalt soodsam. Me mõistame, et kaevandamine toob endaga kaasa häiringuid ning seega võib tekitada vastumeelsust inimestes, kelle kinnistuid planeering puudutab. Teie kinnistu asub planeeringus ette nähtud riigi huviga alast vähem kui 500 m kaugusel. Praegu kinnistul eluhoonet ei asu, kuigi saame aru, et on plaan taotleda kinnistule ehitusõigust. Mõistame, et võimalik kaevandamine Teile kuuluva kinnisasja läheduses tekitab hirmu ja teadmatust. Samuti võib kaevandamine vähendada kinnisvara väärtust, nagu on välja toodud ka KSH aruande eelnõus (ptk 7.19.6). Seda on käsitletud ka Maardu III alal läbi viidud KMH-s („Maardu III uuringuruumis lubjakivikarjääri rajamise ja lubjakivi kaevandamisega kaasneva keskkonnamõju hindamine“, Inseneribüroo Steiger 2024, töö nr 21/3450). Seega oleme Teiega nõus, et kaevandamine võib kinnisvara väärtust vähendada.</p> <p>Kahjuks on täpsemat kinnisvara väärtuse muutust keeruline maakonnaplaneeringu tasandil täpsemalt prognoosida, sest konkreetset alal kaevandamise tingimused ning leevendusmeetmed koostatakse kaevandamisloa menetluses ehk järgmises etapis. Seda on ka KSH aruande eelnõus põhjendatud. Lisaks märgime, et kaevandamisloa menetluses selgub ka tegevuse ajaline perspektiiv ning pärast kaevandamistegevuse lõppu ala korrestatakse. Oleme jätkuvalt avatud tegema koostööd piirkonna maaomanikega seadmaks teemaplaneeringus määratud aladel kaevandamistegevuste</p>
--	--	---	--

		<p>kohalikele elanikele karjääri kõrval elamise talumist.</p> <p>Lähtudes eeltoodust palun:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tunnistada Maardu III sobimatuks alaks kaevandustegevuse jaoks arvestades selle paiknemist asustusstruktuuris ja ümbritsevas elukeskkonnas; - või kavandada mõjualale kompensatsioonimeetmed, mis kataks väärtuse languse ja võimaldaks maa arendust võimalikust potentsiaalst lähtuvalt. 	<p>kavandamiseks tingimusi ja suuniseid, mida edaspidi loamenetluses aluseks võtta</p>
M.-L. T. K.	<p>PLANEERINGU JA KSH EELNÕU</p> <p>13.05.2025 nr 13-2/1912-1</p>	<p>Meile kuulub elamumaa Keldri, Hüüru küla, Saue vald, Harju maakond (registriosa nr 358002). Kinnistul asub meie kodu. Kohalike elanikena leiame, et planeeritav tegevus tekitab mitmeid olulisi ja lahendamata keskkonna- ning elukeskkonnariske. Kinnistu soetamisel ja elama asumisel olime teadmises, et karjäär töötab tollaegsetes piirides ja see ei laiene meie eluaseme suunas. Laienemist nähti ette lääne suunas. Tegemist ei ole üksiku elamuga, vaid elamumaade grupiga. Piirkonnas on elamumaana kasutatav veel järgmised kinnistud: Suurekivi, Hüüru küla, Saue vald, Harju maakond (registriosa nr 845302); Harku tee 6, Hüüru küla, Saue vald, Harju maakond (registriosa nr 6880302); Harku tee 4, Hüüru küla, Saue vald, Harju maakond (korteriomand). Kavandatav laiendus kujutab endast ulatuslikku tööstuspiirkonna laienemist, millel on juba täna negatiivne mõju (tolm, müra, vibratsioon) elukeskkonnale ning mille edasine laienemine eelpool nimetatud kinnistute suunas toob kaasa elukvaliteedi olulise languse.</p> <p>Müra ja vibratsioon. Karjääri tegevusega kaasnev müra (sealhulgas killustiku tootmine, lõhketööd ja raskeveokite liiklus) on juba täna selgelt tajutav ning ületab kehtivaid päevaseid piirnorme. Samuti tekitab lõhkamine vibratsiooni, mis võib kahjustada hoonete</p>	<p>Vastusena selgitame, et Teie kinnistu asub Harku 4 ala ääres ning me oleme nõus, et Harku 4 alale ulatuvad mitmete eluhoonete 500 m puhvrid. Seda on käsitletud KSH aruande eelnõu peatükis 7.19.3.4, kus on ka välja toodud kõik konfliktikohad, millele ka Teie tähelepanu juhite. Kuna tegemist on maakonnaplaneeringuga, ei ole planeeringus väga täpseid tingimusi sätestatud, kuid Harku 4 puhul on mõju hindamisest tulenevalt ette nähtud tingimus: Kaevandamisloa menetluses tuleb hinnata täpsemalt mõju lähedal asuvale sotsiaalsele taristule, elamutele ning tiheasustusala toimimisele. Kaevandamisel peab rakendama müra ja vibratsiooni norme tagavad meetmed lähiala elamute suhtes. Seega on planeeringulahenduse tingimustes kui ka KSH aruande eelnõus juhitud tähelepanu sellele, et tegemist on sotsiaalselt keerulise alaga, kus lähedal asub palju eluhooneid ja asustust. Lisaks anname teada, et tulenevalt mitmest asjaolust oleme korrigeerimas Harku 4 ala piire ja soovime selles osas ka Teiega edaspidi koostööd teha, et selgitada välja optimaalne lahendus.</p>

		<p>konstruktsioone. Eeldame, et planeeringus nähakse ette:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sõltumatu seire- ja hindamissüsteem müra- ja vibratsioonitasemete mõõtmiseks; - konkreetne ja automaatne kahjuhüvitamise mehhanism elamute võimalike kahjustuste korral; - tööaja piirangud (nt nädalavahetustel ja õhtusel ajal kaevandustegevuse peatamine). - müra piirnormidest (päevane ja öine) kinnipidamist. <p>Tolm ja õhukvaliteet. Kaevandustegevusest tingitud tolmu kandub elamukruntidele ning mõjutab negatiivselt õhukvaliteeti ja meie vara seisukorda. Planeeringus tuleb ette näha kohustus rakendada kaasaegseid tolmutõrjetehnoloogiaid (nt tolmuvaip purustamistehnoloogia kasutamist, kokkuveoteede pidev kastmine, lõhkamisel katemattide kasutamist, tolmu kontrolli seadmed) ning teostada regulaarselt tolmu seiret elamupiirkonna servas.</p> <p>Mõju põhjaveele. Meie kinnistul asub registreeritud puurkaev (reg nr 14328), mis on kodumajapidamise ainuke joogiveeallikas. Karjääri laienemine 120 meetri kaugusele puurkaevust võib suure tõenäosusega põhjustada veetaseme langust kuni vee kadumiseni. Koduomanik ei peaks riigi "kõrge" huvi tõttu elama edaspidi teadmatuses, kas tal on ligipääs veele või mitte. Eeldame, et planeeringus nähakse ette:</p> <ul style="list-style-type: none"> - konkreetne ja automaatne kahjuhüvitamise mehhanism kaevu võimalike kahjustuste korral. <p>Kumulatiivsed mõjud. Lisaks karjäärile on kavandatud ka ulatuslik tee-ehitus (Tabasalu–Juuliku ühendustee), mille trass kulgeb elamupiirkonna vahetust lähedusest. Koosmõjus kujutavad need kaks arendusprojekti endast pöördumatut sekkumist</p>	
--	--	---	--

		<p>kujunenud elukeskkonda. Palume hinnata nende projektide kumulatiivset mõju terviklikult ning vajadusel näha ette õiglase kompensatsioon või võimalus kinnisasjade väljaostmiseks juhul, kui häiringuid ei ole võimalik piisavalt leevendada ja seda õiglase hinna eest.</p> <p>Tänaseks ei ole olnud selgelt kommunikatsioonis ega planeeringumaterjalides käsitletud, millisel viisil on arvestatud tiheasustusalal elavate inimestega. Peame oluliseks, et planeeringus kehtestataks karjääri ja elamute vahel mõistlik puhverala ning määrataks kõrgendatud nõuded keskkonnamõjude leevendamiseks elamumaade vahetus läheduses. Selleks peame sobilikuks praegust kaevandusala piiri. Siinkohal juhime tähelepanu ka avalikkuses ja ametkondlikus suhtluses kohati ilmnevale suhtumisele, mille kohaselt peaksid elanikud, kes juba elavad karjääri lähedal, olema tekkinud ja kasvavate häiringutega „harjunud“. Selline hoiak on mitte ainult sobimatu, vaid ka õigusriigi ja hea halduse põhimõtetega vastuolus. Tegemist ei ole üksnes varasema olukorra talumisega, vaid uue ja ulatusliku häiringu tekkega, mille puhul tuleb kohalike elanike õigusi ja huve käsitleda täie tõsidusega. Arvestades, et tegemist on elamupiirkonnaga, kus elab mitmeid perekondi, tuleb riigi „väga kõrget huvi“ hinnata koosmõjus põhiseaduslike õigustega eraelu puutumatusse ja kodu kaitsele. Kui riik soovib sellises asukohas realiseerida olulist kaevandushuvi, tuleb tagada, et sellega kaasnevad leevendusmeetmed ja hüvitusmehhanismid on proportsionaalsed ja tõhusad.</p>	
<p>K. K.</p>	<p>PLANEERINGU JA KSH EELNÕU</p>	<p>Soovime selgitust või täpsustust olukorrale, kus kaevandustegevuse jaoks kasutusel kohalik tee on tegevuse käigus muutunud sõiduautodele läbitamatuks, olles sealjuures kohalikele ainus</p>	<p>Selgitame, et planeeringu koostajad on kursis väljatoodud murekohtadega. Teemaplaneering saab seada üldisi tingimusi ja anda soovitusi, kuid tee seisukorra peab tagama tee omanik.</p>

	14.05.2025	<p>juurdepääs enda kodudesse? Küsimus on konkreetselt Tammi teest Laabi külas, tee asub Harku vallas, külgnev kaevandus aga Saue vallas.</p> <p>Olukord on probleemne olnud pikalt, kuidas kavatsetakse selle kordumist vältida ning võimalusel olemasolevat olukorda leevendada?</p>	
<p>MTÜ Vahtra Aed, Stepan Romanov</p>	<p>PLANEERINGU JA KSH EELNÕU</p> <p>14.05.2025</p>	<p>Mittetulundusühing Vahtra Aed, mille liikmed kasutavad oma aiamaid juba aastaid Jõelähtme valla aianduspiirkonnas – täpsemalt Võerdla, Kallavere ja Ülgase külade aiandusala territooriumil, esitab siinkohal oma ettepaneku seoses Harju maakonna maavarade teemaplaneeringu koostamisega.</p> <p>Meie aiandusühistu liikmete kasutuses olevad maatükid asuvad aadressidel Aia (katastritunnus: 24501:001:1756) ja Vahtra (katastritunnus: 24501:001:1737).</p> <p>Kahjuks kuulusid need maatükid 2020. aastal veel riigimaa reformimata maade hulka ning seetõttu ei saanud meie ühistu koos naaberühistutega samal ajal maad omandada. Samal ajal läheduses asuvad aiandusühistud said oma kasutatavad maad kohalikult omavalitsuselt välja osta. Nüüdseks on nimetatud maatükkidele määratud katastritunnused ja reformimine on lõpule viidud. Pärast seda oleme korduvalt pöördunud maa omaniku esindaja Maa-ameti poole ettepanekuga</p> <p>müüa meile need kinnistud või anda need meile kasutusse rendilepingu alusel. Siiani ei ole me saanud positiivset vastust. Maa-ameti esindajad viitavad asjaolule, et ala on ette nähtud tulevikus kasutamiseks ehituskivi kaevandamiseks.</p> <p>Tuginedes ajaloolistele andmetele ja kohalikele uuringutele märgime, et kõnealune ala on täidetud pinnase ja jäätmaga, mis toodi 1980.</p>	<p>Vastusena selgitame, et nimetatud maaüksused asuvad Maardu aluskorra ehituskivi maardla alal. Harju maakonnaplaneeringu maavarade teemaplaneering paraku aluskorra ehituskivi ei käsitle.</p> <p>Lisaks selgitame, et teemaplaneeringuga ei ole võimalik maardlaga seotud piiranguid maha võtta. Teavitame, et Kliimaministeerium on algatanud maapõueseaduse väljatöötamiskavatsuse koostamise, mille raames analüüsitakse maardlatega seotud maavara kaitse piiranguid ja nende leevendamist. Teie esitatud arvamus on edastatud Kliimaministeeriumile</p>

		<p>aastatel Maardu fosforiidikaevanduste järel fosforiiditööstuse jääkide ladustamiseks. Meie andmetel puuduvad sellel alal tänapäeval väärtuslikud maavarad ja selle kaevandamise perspektiiv on ebausutav.</p> <p>Seetõttu palume:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Eemaldada kõik kehtestatud piirangud, mis takistavad meie ühistul maa riigilt väljaostmist või rentimist; 2. Tunnustada antud ala (katastritunnused 24501:001:1756 ja 24501:001:1737) aianduspiirkonnana koos Võerdla, Kallavere ja Ülgase külade teiste aiandusühistute territooriumidega; 3. Teha kõik vajalikud muudatused teemaplaneeringus, et tagada võimalus nimetatud kinnistute välja osmiseks või kasutusse andmiseks rendilepingu alusel. <p>Palume võtta meie ettepanek arvesse ning kajastada see Harju maakonna maavarade teemaplaneeringu lõppdokumendis. Meie eesmärk on jätkata piirkonna rohealade ja kogukondliku aiandustegevuse säilitamist, mis on kooskõlas kohaliku eluviisi ja Jõelähtme valla arengupõhimõtetega.</p>	
<p>Köögiljajaianduse Ühistu Kadakas, Stepan Romanov</p>	<p>PLANEERINGU JA KSH EELNÕU 14.05.2025</p>	<p>Köögiljajaianduse Ühistu Kadakas, mis asub Jõelähtme valla Kallavere külas, tänab võimaluse eest osaleda Harju maakonna maavarade teemaplaneeringu avalikul arutelul. Ühistu liikmetele kuuluvad kinnistud paiknevad Maardu graniitmaardla piiranguvööndis. Seoses sellega esitame järgmise ettepaneku:</p> <p>Palume teemaplaneeringu kehtestamisel arvestada järgnevaga:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Eemaldada piirangud elamute ehitamisele alljärgnevatel kinnistutel; - Lubada sihtotstarbe muutmine maatulundusmaast elamumaaks. <p>Ettepanek puudutab järgmisi kinnistuid:</p>	<p>Vastusena selgitame, et Harju maakonnaplaneeringu maavarade teemaplaneering aluskorra ehituskivi ei käsitle. Lisaks selgitame, et teemaplaneeringuga ei ole võimalik maardlaga seotud piiranguid maha võtta. Teavitame, et Kliimaministeerium on algatanud maapõueseaduse väljatöötamiskavatsuse koostamise, mille raames analüüsitakse maardlatega seotud maavara kaitse piiranguid ja nende leevendamist. Teie esitatud arvamus on edastatud Kliimaministeeriumile.</p>

		<p>Katastritunnus 24501:001:1927, aadress: Luige tee 4</p> <p>Katastritunnus 24501:001:1925, aadress: Kure tee 47</p> <p>Katastritunnus 24501:001:1924, aadress: Kure tee 37</p> <p>Ettepaneku põhjendus:</p> <p>1. Omanike kavatsused ja arenguvalmidus:</p> <p>Kinnistuid ei ole seni kasutatud elamuehituseks vaid soovivad omanikud tulevikus sinna ehitada elamud – kas püsivaks elamiseks või pikaajalise arendusplaanina. Sihtotstarbe muutmine võimaldab kinnistute otstarbekamat kasutamist kooskõlas omandiõigustega.</p> <p>2. Infrastruktuur ja asukoht:</p> <p>Kinnistud asuvad elamupiirkonna vahetus läheduses Kallavere alevikus. Osa kinnistutest on ühendatud elektrivõrguga ning kõigile kinnistutele on tagatud juurdepääsuteed. Olemasolev taristu loob eeldused elamuarenduseks planeeringuliste võimaluste olemasolul.</p> <p>3. Reaalse kaevandamistegevuse puudumine:</p> <p>Kuigi tegemist on Maardu graniitmaardla piiranguvööndiga, ei toimu nendel kinnistutel hetkel kaevandamist ega ole teadaolevalt selliseid tegevusi ka tulevikus planeeritud. Seetõttu ei ole kehtivad piirangud proportsionaalsed ega põhjendatud ning need takistavad piirkonna arengut.</p> <p>4. Omanike õiguste kaitse:</p> <p>Kinnistud kuuluvad eraomanikele, kellel peab olema õigus oma maad sihipäraselt kasutada – sealhulgas sihtotstarbe muutmiseks ja elamuehituseks. Nende õiguste tagamine on osa õiguspärasest ja tasakaalustatud arengu toetamisest.</p> <p>Kokkuvõttes palume:</p>	
--	--	---	--

		<p>☐Eemaldada nimetatud kinnistud maavarade kaitsevööndi piirangute alt;</p> <p>☐Muuta teemaplaneeringut nii, et võimaldatakse nende kinnistute sihtotstarbe muutmine elamumaaks;</p> <p>☐Toetada Kõogiviljaaianduse Ühistu Kadakas maa-alal jätkusuutliku ja inimsõbraliku elukeskkonna kujundamist kooskõlas kinnisvaraomanike huvide ning Jõelähtme valla arengustrateegiaga.</p>	
<p>AS Harku Karjäär</p>	<p>PLANEERINGU JA KSH EELNÕU</p> <p>14.05.2025</p>	<p>1. Riigi huvi alade tähistamine ja põhjendus</p> <p>Kaardirakendusest Harku lubjakivimaardlas Harku karjääride puhul on ebaselge kes ja milliste kriteeriumite järgi määratles selliste keerukate piirjoontega „riigi huviga“ alad ja ka muudetud juba menetluses olevate mäeeraldise piiride kujundust. Üheski dokumendis pole Harku lubjakivimaardlas olemasolevad karjäärid, sh esitatud kaevandamisloa taotlused, analüüsitud.</p> <p>Vt. kaardirakendusest tõmmis (Lisa 1 - Harku 4). Küsimus: Kas teie arvates on loogiline selliste mitte sirgejooneliste piiridega alad tähistada? Kuidas teie arvates selliseid alad saab tehniliselt kaevandada ja kinni pidada kõverusest? Kas olete mõelnud selle peale ka kuidas seda korrastada? Võib olla sellele on mingi põhjendus/seletus – ühtegi seletuskirjast pole seda kirjeldatud. Miks on jäetud välja alad, millele juba tänapäeval on geoloogilised uuringud tehtud, varud selged ja muuhulgas isegi käivitatud KMH protsess? Konkreetne koht: Harku IV lubjakivikarjääri laiendamiseks esitatud keskkonnaloa muutmise taotlus.</p> <p>Siinsamas, näeme, et nn üle tee (Tammi tee) Laabi külas on „riigi huvina“ tähistatud ristkülikukujuline ala. Kas sellele on põhjendus ja alus? Miks sarnaselt ei ole Harku karjääridele tehtud, vähemalt juba menetluses olevatele aladele teha sirgejooniliselt tähistatud alad?</p>	<p>Vastusena selgitame, et riigi huviga alade puhul on planeeringulahenduses tegemist meetoodika tulemusel välja joonistunud ruumikujudega. Ruumikuju kujunemist on mõjutanud valdavalt teemaplaneeringu meetoodika alusel kaardistatud piirangud. Kuna maakonnatasandi planeering on oma olemuselt strateegiline planeering, siis reaalset taotletavad alad ei pea vastama täpselt samale ruumikujule. Loa taotluse menetluses täpsustatakse kaevandamise ala piire. Teemaplaneeringu seletuskirjas on samm-sammult selgitatud, kuidas ja miks teemaplaneeringu kaardile joonistatud alad on tekkinud (vt seletuskirja ptk 2 ja 3).</p>

	<p>Meie ettepanek:</p> <p>1. Kaevandamisloa taotluste menetluses olevaid alad peab jätma tähistatuna kui riigi huvi taotluses esitatud piirides. „Hall tsoone“ taotletavatele alade jätmine on täitsa absurdne.</p> <p>2. Lisada selgitused ja põhjendused miks riigi huvi tähistatud piirid ei saa sirgjooneliseks teha?</p>	
	<p>3. Harku III lubjakivikarjäär</p> <p>Tutvudes kardirakendusega (vt Lisa 2 - Harku 3) selgus, et aprill 2025 versiooni kohaselt on Harku III lubjakivikarjäär kaotanud riigi huvi staatust, kuidas nii? Seda ala vist ka pole keegi hinnanud ja suvaliselt ehk aluseta tühistatakse varasemalt tehtud otsused (kaks ministeeriumit on tunnistanud sellel alal „riigi huvi“). Juhul kui teil puudub selle kohta info, lisame kirjale (Lisa 3) Keskkonnaameti kirja nr 16.09.2021 nr 12 1/21/19782, millega Keskkonnaamet palus Majandus ja Kommunikatsiooniministeerium majandus ja taristuministril hr Taavi Aas anda arvamust ja nõusoleku menetluses olevate maapõuelubade taotluste edastamiseks Vabariigi Valitsusele arvamuse saamiseks ja taotleda loa andmiseks nõusolekut Vabariigi Valitsuselt.</p> <p>Harku III lubjakivikarjääri taotlus on nende seas ka. Allpool on väljavõtted pöördumisest ja soovime rõhutada ning pöörata teie tähelepanu, et Harku III lubjakivikarjääris kaevandamiseks on riigi huvi juba tuvastatud. Tekib küsimus: Kuidas käimasolevas Harju maakonna maavarade teemaplaneeringus riigi huvides see ala on nüüd välja jäetud? Me ei ole sellega nõus ning Harku III lubjakivikarjäärile riigi huvi peab jätma. Meie arvates riigi huvi ärajätmisel ametlik ja juriidiline alus puudub.</p>	<p>Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium nõustub, et Harku III lubjakivikarjääri osas on ministeeriumid varasemalt väljendanud seisukohti, mis viitavad riiklikule huvile. Samas selgitame, et vastavat otsust Vabariigi Valitsus langetanud ei ole ning seega puudub hetkel valitsuse tasandi kinnitatud ülekaaluka riigi huvi olemasolu. Toetudes varasemale halduspraktikale rõhutame, et riigi huvi olemasolu või puudumine võib konkreetse menetluse käigus ajas muutuda sõltuvalt uutest asjaoludest, avalikust huvist või muude osapoolte ettepanekutest. Sellised muudatused on ka varasemates menetlustes aset leidnud, mille tulemusel on jõutud kaalutletud kokkulepete või muude lahendusteni. Teemaplaneeringu koostamisel on kasutatud ühtset ja põhjendatud meetodikat, mille alusel ei ole Harku III lubjakivikarjääri ja Harku VII lubjakivikarjääri alased teemaplaneeringus käsitletud kui riigi huviga alasid. Täiendavalt anname teada, et täpsustame teemaplaneeringu seletuskirjas eraldi võimaluse käsitlust, mille korral võib tulevikus Tammi tee ja Harku III lubjakivikarjääri alalkaevandustegevus toimuda, arvestades kohaliku omavalitsuse ettepanekuid. Antud asukohas võib maavara kaevandamine osutada otstarbekaks paralleelselt koos võimaliku Tammi tee süvendamisega.</p>

		<p>kirjast nr 16.09.2021 nr 12 1/21/19782 väljavõtted:</p> <p>Taotlejad on teinud ettepaneku taotleda loa andmiseks nõusolekut Vabariigi Valitsuselt. 3.5 Aktsiaselts Harku Karjäär on 04.06.2019 kirjaga nr 75 (registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 04.06.2019 nr 12-2/19/306-4 all) ja 21.10.2020 kirjaga nr 65 (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 22.10.2020 nr DM-109239-4 all) avaldanud soovi pöörduda Harku III lubjakivikarjääri kaevandamisloa taotluse osas Vabariigi Valitsuse poole.</p> <p>4. Taotluste osas on riigi huvi esinemine tuvastatud.</p> <p>4.7 Harku III lubjakivikarjääris kaevandamiseks on riigi huvi tuvastanud nii Majandus-ja Kommunikatsiooniministeerium (registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 04.11.2019 nr 12-2/19/306-6 all) kui ka Keskkonnaministeerium (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 21.01.2021 nr DM-109239-7 all).</p> <p>3. Harku VII lubjakivikarjäär kui riigi huvi ala Harku VII lubjakivikarjääri kaevandamisloa taotlus on esitatud 2021. a ja tänapäeval on käivitatud KMH.</p> <p>Harku lubjakivimaardla üks suurimatest maardlates, kus leidub kõrgemargiline lubjakivi. Mitmed geoloogilised uuringud on seda kinnitanud, kuid tutvudes teemaplaneeringu kaardirakenduses oleva infoga jääb selgusetuks, miks juba uuritud ja menetluses olevale lubjakivikarjäärile, eriti riigimaal, hinnatud kui „võimalikud alad“ ja mitte „riigi huvi“ alad?</p> <p>Küsimus: Kas sellele on ka ametlik põhjendus ja loogiline selgitus?</p>	<p>Vastusena selgitame, et Harku VII alal kaevandamise riigi huvi võimalusi teemaplaneeringu meetoodika kohaselt ei esinenud. Täiendavalt peame vajalikuks rõhutada, et maavara kaevandamisloa taotlemine riigile kuuluvale maale ei tähenda, et antud asukohas antud tegevusele määratakse automaatselt riigi huvi. Riigi huvi selgitatakse välja igakordselt läbi erinevate asjaolude kaalumise</p>
--	--	--	---

		<p>Palume meie küsimustele vastata ja tehtud ettepanekud hinnata ja arvesse võtta.</p>	
<p>MTÜ Laiduscae</p>	<p>PLANEERINGU JA KSH EELNÕU 14.05.2025</p>	<p>MTÜ Laiduscae ja tema liikmed on Teemaplaneeringuga seoses oma seisukohti juba väljendanud 12.12.2024 kirjas. Jääme kõigi nimetatud seisukohtade juurde.</p> <p>Olles tutvunud 14.04.2025 avalikustatud materjalidega, leiame täiendavalt järgmist.</p> <p>Teemaplaneering kasutab vääralt mõistet „ülekaalukas riigi huvi“</p> <p>1. Teemaplaneeringu eelnõu (edaspidi: Eelnõu) lk 10 annab „ülekaaluka riigi huvi“ järgmise määratluse: „teemaplaneeringu raames Vabariigi Valitsuse tasandil määratud riigi huvi maavara kaevandamiseks konkreetsel määratud alal“. Eelnõu p 15 kordab üle: „Teemaplaneeringu kehtestamisel loetakse selles määratud riigi huviga alad MaaPS mõistes ülekaalukaks riigi huviks“. Rohkem nimetatud küsimust Eelnõus ei käsitleta. Kõnealusel regulatsioonil oleks selle jõustumise korral erakordselt oluline ning uuringu- ja kaabelubade menetlust põhimõtteliselt muutev tähendus.</p> <p>2. Nimelt MaaPS § 35 lg 3 ja § 55 lg 4 järgi juhul, kui KOV ei ole uuringuloa või kaevandusloa andmisega nõus, võib loa taotleja taotleda nõusolekut Vabariigi Valitsuselt, kes ülekaaluka riigi huvi olemasolul selle annab. Nii MaaPS § 35 lg 3 kui § 55 lg 4 sõnastus „annab loa andmiseks nõusoleku, kui selleks on ülekaalukas riigi huvi“, ei jäta Vabariigil Valitsusele mitte mingisugust kaalutusruumi juhuks, kui riigi huvi on ülekaalukas, sellisel juhul tuleb nõusolek anda. Sellele vaatamata on kohtupraktikas leitud, et nõusoleku andmine toimub kaalutusõiguse alusel. Riigikohus on leidnud, et MaaPS § 55 lg 4 kohaldamisel lahendab Vabariigi Valitsus „kaevandamise kasuks rääkiva riigi huvi ning kohalike huvide</p>	<p>Täname selle ettepaneku eest ja täiendame selles osas planeeringu seletuskirja. Täiendavalt selgitame, et Vabariigi Valitsusel tuleb ka edaspidi igakordselt riigi huvi sisustada. Küll on, tulenevalt asjaolust, et Vabariigi Valitsus teemaplaneeringu kehtestab, selle lahendus riigi huvi sisustamisel peamiseks alusdokumendiks. Lisaks anname teada, et Kliimaministeerium on alustanud maapõueseaduse väljatöötamiskavatsuse koostamist, mille raames analüüsitakse muu hulgas ka riigi huvi mõiste täpsustamist ja ajakohastamist.</p>

		<p>vahelist konflikti" (Riigikohtu halduskolleegiumi 02.03.2023 otsus kohtuasjas nr 3-20-1717, p 22) ning on selgitanud järgmist:</p> <p>Vabariigi Valitsus peab sõnaselgelt näitama nõusoleku andmisel, millised on need ülekaalukad üleriigilised sotsiaalsed, keskkonnahoiu- või majandushuvid, mis tingivad vajaduse kaaluda loa väljastamist just konkreetse omavalitsusüksuse territooriumi kohta.</p> <p>/.../</p> <p>Kehtiva MaaPS § 55 lõike 4 kohaselt peab Vabariigi Valitsus oma nõusoleku andmiseks ära näitama, milles seisneb „ülekaalukas riigi huvi“. Tegemist on määratlemata õigusmõistega, mille sisustamine ja niisuguse huvi tuvastamine on kohtulikult kontrollitav. Seejuures saab kohus vajaduse korral analüüsida ka seda, kas Vabariigi Valitsusel on nõusoleku andmisel PS § 5 täitmiseks nägemus asjassepuutuvate maavarade kui rahvusliku rikkuse säästvast kasutamisest, millest riigi ülekaaluka huvi kindlaksmääramisel lähtuda. Selles kohtumenetluses saab ka hinnata, kas Vabariigi Valitsus on õigesti arvesse võtnud, et omavalitsusüksuse nõusolekust keeldumise aluseks on üldplaneering, eriplaneering või nendega kooskõlas kehtestatud detailplaneering kui suurt hulka erinevaid huve, õigusi ja vajadusi tasakaalustavad pikaajalised arengudokumendid on antud Vabariigi Valitsuse pädevusse (MaaPS § 55 lg 4).</p> <p>(Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi 26.05.2020 otsus kohtuasjas nr 5-20-2, p 37-38)</p> <p>3. Seega hoolimata asjaolust, et ülekaaluka riigi huvi tuvastamisel Vabariigi Valitsuse kaalutusõigus lõppeb ja nõusolek tuleb anda, siis tagab asjaomaste sätete kohaldamisel siiski kaalutusõiguse olemasolu see, et riigi huvi ei ole juba ette ülekaalukana määratletud, vaid</p>	
--	--	---	--

		<p>selle „ülekaal“ või „ülekaalu puudumine“ tulebki tuvastada konkreetse menetluse raames kaalumisel kohalike huvide, sh kohalike elaniku huvide suhtes. Teisisõnu on riigi huvi „ülekaalus“ mitte kaalumise eeldus, vaid selle tulemus, s.t. hinnang sellele, et konkreetset juhul saab asjaomast riigi huvi pidada ülekaalukaks muude huvide ja õiguste suhtes.</p>	
		<p>Paldiski 2 ala määratlemine riigi huviga alana on vastuolus Eelnõu meetodikaga ja motiveerimata</p> <p>8. Eelnõu lk 54 on välja toodud 6 kriteeriumi, mis said määravaks esmaste riigi huviga alade välja arvamisel. Kuna neist esimese järgi jäeti välja kõik madalamargilise lubjakivi alad, siis kõrgemargilise lubjakivi alade osas kohalduvad neist 5 ehk järgmised:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Sotsiaalsed aktsepteeritavust kogukondadega ei leitud (vt ptk 2.6); 2) Alast 500 m raadiusesse jäid kompaktsamad asustusalaad või suuremal hulgal eluhooneid; 3) Esmased mõjude hindamise tulemused tuvastasid olulisi negatiivseid keskkonna, sotsiaalmajanduslikke ja kultuurilisi mõjusid; 4) Esinesid olulised konfliktid muude maakasutustega (sh üldplaneeringutega); 5) Koostöös kohalike omavalitsustega leitud kompromissi tulemusel. <p>9. Eelnõust nähtuvalt ei ole kõrgemargilise lubjakivi alade riigi huviga alade hulgast välja arvamiseks vaja kõigi nimetatud kriteeriumi samaaegne esinemine, pigem jääb mulje, et väljaarvamiseks piisav kasvõi ühe mainitud kriteeriumi esinemisest. Eelnõus on selliseid alasid välja toodud kokku kaheksa (Kuusalu 1, Kuusalu 2, Naage, Väana-Jõesuu, Vatsla, Kiia-Vahi, Jägala 5 ja Jägala 1), seejuures mitte ühegi väljaarvamise põhjendusena ei ole</p>	<p>Oleme seisukohal, et Paldiski 2 ala riigi huviga alade hulgast välja ei arvata. Selgitame, et oleme teinud koostööd Lääne-Harju vallavalitsusega ning seni ei ole Paldiski 2 ala osas viidatud võimalikule vastuolule valla arengueesmärkidega. Koostatava Lääne-Harju valla üldplaneeringu lahenduses on nimetatud ala tootmise maa-ala juhtotstarbega, mis ei ole oma olemuselt vastuolus kaevandamistegevusega. Samuti ei ole seda ka kehtiva Paldiski linna üldplaneeringu lahendus. Kehtiva Harju maakonnaplaneeringu osas täpsustab koostatav teemaplaneering selle lahendust. Lisame, et Paldiski 2 ala on teemaplaneeringus määratud keskmisesse prioriteeti, mis tähendab, et sellel alal on küll olemas lubjakivi geoloogiline potentsiaal, kuid lubjakivi kvaliteet selgub pärast geoloogiliste uuringute läbiviimist. Täiendavalt lisame, et teemaplaneeringus on keskmisesse prioriteeti määratud alasid rohkem, kui pikaajalise varustuskindluse tagamiseks vajadus on. Tegemist on aladega, kus edasiste geoloogiliste või keskkonnauuringutega võib ilmuda informatsioon, mis välistab mõne ala kasutuselevõtu. Selleks, et tagada planeeringuga seatud varustuskindlus, on lahendusse kaasatud potentsiaalseid alasid rohkem. Lahenduse osas vähendame Paldiski 2 ala selliselt, et 360 m puhver ei ulatuks alale. 500 m puhvrit alast välja ei arva, kuna ala ja elamute vahel paikneb teine oluline müraallikas – raudtee, millest tulenevalt on olemas juba eelnev vajadus rakendada müra tõkestavaid meetmeid</p>

		<p>viidatud sotsiaalse aktsepteeritavuse puudumisele ega KOVi-dega saavutatud kompromissile. Kõigi välja arvatud alade puhul on väljaarvamise põhjuseks eelmainitud kriteeriumid 2, 3 ja 4, enamasti vähemalt kaks neist, mõningal juhul ka kõik kolm.</p> <p>10. Sarnaselt välja arvatud aladega kehtib neist kolmest kriteeriumist kaks ka Paldiski 2 ala osas. Nagu Eelnõu lk 83 välja toodud, asub alast 500 m raadiuses mitukümmend eluhoonet (väljaarvamise kriteerium 2). Millegipärast ei maini Eelnõu üldse aga seda, et esineb oluline konflikt muude maakasutustega, sh üldplaneeringuga (väljaarvamise kriteerium 3). Eelnõu koostajatele ei saa olla teadmata asjaolu, et nimetatud ala suhtes on juba alates 16.05.2022 käimas geoloogilise uuringuloa menetlus. Nimetatud menetluse raames on korduvalt küsitud Lääne-Harju valla seisukohta, kes on selle suhtes andnud seisukoha (Lisa 1), mille järgi on välistatud sinna tulevikus kaevandamisloa andmine põhjusel, et see „takistaks ühemõtteliselt antud ala strateegiliselt planeeritud otstarbel kasutada“. Lääne-Harju Vallavolikogu seisukoha järgi oleks kõnealusele alale kaevandamise planeerimine vastuolus nii Harju maakonnaplaneeringu kui Paldiski linna üldplaneeringuga. Muuhulgas tuuakse välja, et ala jääb tervikuna Paldiski sadama ja selle arenguks vajalikule maa-alale. Kõnealuse planeeringu kohase ettevõtluse reservmaa eesmärgiks on tagada Paldiski sadamat kui rahvusvahelise ja riikliku tähtsusega sadamat toetavad tegevused ja taristu. Eelnõust ei nähtu, kuidas Teemaplaneeringu koostajad on kaalunud kõnealuse kriteeriumi kohaldamist.</p> <p>11. Lisaks eksisteerib Paldiski 2 riigi huviga alade hulgas väljaarvamiseks ka kolmas kriteerium, nimelt sotsiaalse aktsepteeritavuse puudumine (väljaarvamise kriteerium 1). Nii</p>	
--	--	---	--

		<p>kohalik kogukond kui kohalik omavalitsus on väljendanud selget ja ühemõttelist vastuseisu antud ala kaevanduseks planeerimisele. Paraku pole seda asjaolu Paldiski 2 osas mainitud. Arvestades, et kogu Eelnõust ei leia ühtegi ala, mille osas selle kriteeriumi kohaldamist konkreetse ala osas mainitakse, jääb paraku mulje, et see on Eelnõusse toodud pelgalt „ettenäitamiseks“, s.o. põhistamaks Eelnõu väidet, mille järgi „Teemaplaneering on kogu maakonda hõlmab ühiskondlik strateegiline kokkulepe“. Kõnealuse kriteeriumiga luuakse eksitav mulje, justkui oleks riigi huviga alade puhul sotsiaalne aktsepteeritavus olemas ehk kaasamise abil ühiskondlik kokkulepe saavutatud. See ei vasta tegelikkusele, vähemalt Paldiski 2 osas on nii valla kui kohaliku kogukonna vastuseis kõnealuse ala kaevandamisalana planeerimisele olnud selge ja järjekindel.</p> <p>12. Kokkuvõttes näib Paldiski 2 ala määratlemine riigi huviga alana meelevaldne. Eelnõu enda metoodika järgi kohalduvast viiest väljaarvamise kriteeriumist kohaldub Paldiski 2 ala puhul vähemalt kolm, ent Eelnõus on neist kaks (sotsiaalse aktsepteeritavuse puudumine ja vastuolu planeeringutega) jäetud lihtsalt mainimata. Eelnõus puuduvad mistahes põhjendused sellele, miks needsamad väljaarvamise kriteeriumid, mis kohalduvad nii kaheksa väljaarvatud ala kui Paldiski 2 ala osas, põhjendavad ühel puhul välja arvamust, teisel puhul pole aga isegi mainimisväärseid. Palume Paldiski 2 ala riigi huviga alade hulgast välja arvata.</p> <p>Paldiski 2 ala määratlemine keskmise prioriteediga alana on vastuolus Eelnõu metoodikaga ja motiveerimata, samuti puudub asjakohane ja nõuetekohane mõjuhinnang</p>	
		<p>13. Alternatiivina leiame, et isegi kui Paldiski 2 ala riigi huviga alana määratlemine</p>	<p>Täiendame vastavalt KSH aruannet ja käsitleme Paldiski osas kahte ala eraldi. Asjakohaste mõjude</p>

	<p>oleks põhjendatud, siis põhjendatud ei ole selle määratlemine keskmise prioriteediga alana. Eelnõu viitab prioriteetsuse määramise põhjendusena keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande (KSHA) punktile 7.19. Nimetatud punktiga tutvudes paraku selgub, Paldiski 2 ala ei ole eraldi hinnatud, vaid on hinnatud ala „Paldiski“, mis koosneb Eelnõus kaheks (Paldiski 1 ja Paldiski 2) jagatud aladeks. Ainuüksi seetõttu ei ole kõnealune hinnang asja-ega nõuetekohane. Lisaks selgub selle hinnanguga tutvudes, et ka selles pole käsitletud sotsiaalse aktsepteeritavuse küsimusi ega kaevandamise koostõla Harju maakonnaplaneeringu kui Paldiski linna üldplaneeringuga. See toetab käesoleva seisukoha esimeses alajaotuses välja toodud muret seoses Eelnõu taotlusega lugeda riigi huvi Teemaplaneeringu jõustumisel kõigi riigi huviga alade osas ülekaalukaks. Tutvumine mõjuhinnanguga kinnitab, et ei riigi huvi määratlemisel ega prioriteetsuse määramisel ei ole Paldiski 2 ala osas toimunud mitte mingisugust kaalumist küsimuses, kas riigi huvi kaevandada kaalub üles Harju maakonnaplaneeringus ja Paldiski linna üldplaneeringus sätestatud eesmärgid ja KOV huvi antud ala suhtes.</p> <p>14. Eelnõu ja KSHA on ebajärjekindlad ja vastuolulised küsimuses, millisel alusel üldse alade prioriteetsus seatakse. Eelnõu p 3.1.3 järgi „Madalasse prioriteeti on määratud alad, kus ei ole teada omandiõigusest lähtuvalt juurdepääs hinnangulisele lubjakivi levialale või esinevad muudest riigi huvidest tulenevad kitsendused, mis välistavad kaevandamistegevuse“. Nimetatud määratluse järgi saavad asjakohased kitsendused, mis määravad riigi huviga ala jäämise madala prioriteetsusega kategooriasse, olla vaid riigi huvidest tulenevad. Sellega on vastuolus KSHA punkt 7.19.4, millest nähtuvalt põhjendatakse</p>	<p>hindamise tulemus jääb samaks ja Paldiski 2 ala jääb keskmisesse prioriteeti. Maaomandi küsimuses selgitame, et kuna maakonna tasandi planeeringu puhul on tegemist strateegilise planeeringuga, mis ei sea kinnisomandile kitsendusi, ehk ei anna uuringulube ega kaevandamislube, vaid määrab kindlaks kaevandamistegevuste arendamiseks strateegiliselt sobilikud alad, siis koostatakse lahendus omandiülesest. Täpsustame, et eraomandis olev osa moodustab Paldiski 2 alast vähem kui 10 % ning tulevikus sellel osal kaevandamistegevuste edasiseks kavandamiseks on vajalik maaomaniku nõusolek.</p>
--	--	---

		<p>madalat prioriteeti ka sotsiaalsete mõjudega. Mõjuhinnangutest nähtuvalt saab madala prioriteedi põhjenduseks siiski ilmselgelt olla ka sotsiaalsed mõjud ja muude isikute, mitte üksnes riigi huvidest tulenevad kitsendused.</p> <p>15. Eelnõu lk 82 järgi on keskmise prioriteedi määramise põhjenduseks muuhulgas see, et „olemas on omandiõiguslik ligipääs lubjakivi kaevandamiseks“, lk 86 järgi aga „Madalasse prioriteeti on määratud alad, kus ei ole teada omandiõigusest lähtuvalt juurdepääs hinnangulisele lubjakivi levialale või esinevad muudest riigi huvidest tulenevad kitsendused, mis välistavad kaevandamistegevuse. Viidatud kitsendused kaduda antud planeeringu eluea jooksul, kuid selles osas puudub kindlus.“ Eeltooduga kookõlas on ka Paldiski 2 ala puhul keskmise prioriteedi põhjendusena märgitud, et „olemas on omandiõiguslik ligipääs lubjakivi kaevandamiseks“. Paraku ei vasta see Paldiski 2 ala kohta esitatud väide tegelikkusele. Alast märkimisväärne osa asub kinnistul katastriosa numbriga 58001:001:0129 (registriosa nr 7198002), mille omanikuks on eraisik (Lisa 2). Seega tegelikult puudub „omandiõiguslik ligipääs“ Paldiski 2 alale ning kooskõlas Eelnõus endas välja toodud metoodikaga tuleks Paldiski 2 ala, kui see üldse riigi huviga alana määratletakse, määrata madalasse prioriteeti.</p>	
		<p>16. Palume juhul, kui Paldiski 2 ala siiski määratletakse riigi huviga alana, määrata see madala prioriteediga alana. Madala prioriteedi põhjenduseks on omandiõigusliku ligipääsu puudumine kaevandamiseks ning vastuolu kohalike elaniku huvidega ja kehtivatest planeeringutest tulenevate plaanidega Paldiski sadama arendamisel.</p> <p>Teemaplaneeringus puudus kaevanduste planeerimisest kinnisvara hindadele tuleneva mõju analüüs ja käsitus selle kompenseerimise meetmetest</p>	<p>Vastusena selgitame, et teemaplaneeringu KSH-s on mõju kinnisvara väärtusele hinnatud maakonnaplaneeringu täpsusastmes. Lisaks juhime tähelepanu asjaolule, et Paldiski 2 ala on koostatavas Lääne-Harju üldplaneeringus määratud tootmise maa-alaks. Erinev tootmistegevus omab erinevat mõju, sealjuures on olemas tootmistegevusi, mille negatiivne mõju lähedal asuvate kinnistute väärtusele võib osutada kaevandamistegevusega võrreldes suuremaks. Samuti toome välja, et kaevandamistegevus on</p>

	<p>17. KSHA punktis 7.19.6 hinnatakse kaevandamise mõju kinnisvara väärtusele. Paraku on KSHA koostajatel jäänud tähelepanuta asjaolu, et kinnisvara väärtust mõjutab mitte pelgalt kaevandamine ise, vaid ka vastaval alal kaevandamiseks riigi huvi määratlemine (iseäranis juhul, kui riigi huvi on juba ette määratletud „ülekaalukana“). On endastmõistetav, et elamu vahetus naabruses asuva ala suhtes Teemaplaneeringust tuleneva kaevandamise kavatsuse olemasolu on kinnistu väärtust mõjutav asjaolu, mida selle müügi korral tuleb ostjale teatavaks teha. Seejuures erinevalt juba toimivast kaevandusest, mille puhul selle tulenevate mõjude iseloom on üldjoontes teada ja kontrollitav, ei ole alles pelgalt Teemaplaneeringuga kavandatavast kaevandusalast tulenev mõju ei teada ega kontrollitav. Sellises olukorras lähtub mõistlik ostja pigem kõige mustemast stsenaariumist, s.t. võimaliku kaevandusala kõige suuremast ulatusest ning selle mõjude maksimaalsest võimalikust intensiivsusest. Seetõttu võib arvata, et sellisest planeeringust tuleneb mõju kinnisvara hindadele on samaväärne, kui mitte suurem juba eksisteerivast mõjust.</p> <p>18. KSHA punktis 7.19.6 on viidatud erinevatele uuringutele kaevanduste mõjust kinnisvara hindadele, seejuures enamikus nendest hõlmab kaevanduslähedaste elamute kategooria elamuid, mis asuvad kaevandustest märksa kaugemal (1,6-2 km) kui Paldiski 2 ala vahetusse lähedusse jäävad elamud, sh MTÜ Laiduscae liikmete elamud. Sellele vaatamata on negatiivne mõju mitme uuringu kohaselt üle 20%. Viidatud uurinute põhjal võib pidada väga tõenäoliseks vähemalt 20% suurust negatiivset mõju Paldiski 2 alast vähem kui 500 m kaugusel asuvatele majapidamistele. Teemaplaneering seda võimalikku mõju ei analüüsi ega selle kompenseerimise meetmeid ette ei näe.</p>	<p>tähtajaline tegevus, mille lõppedes ala korrastatakse.</p>
--	---	---

		<p>19. Palume juhul, kui Paldiski 2 ala siiski määratletakse riigi huviga alana, täiendada mõjuanalüüsi analüüsiga selle kohta, kuidas mõjutab Teemaplaneeringu kehtestamine Paldiski 2 ala vahetus läheduses asuvate kinnistute turuväärtust, samuti näha ette meetmed nende kinnistute turuväärtuse languse kompenseerimiseks.</p> <p>Lisad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lääne-Harju Vallavalitsuse 21.12.2022 kiri koos Lääne-Harju Vallavolikogu 28.06.2022 arvamuse ja Energiasalv Pakri OÜ 19.12.2022 kirjaga 2. Registriväljavõtte kinnistu registriosa numbriga 7198002 kohta 	
<p>K. V.</p>	<p>PLANEERINGU JA KSH EELNÕU 14.05.2025</p>	<p>Üldise tähelepanekuna toon välja, et riigiasutused ja erinevad valdkonnad ei tee omavahelist koostööd piisavalt. Antud juhul on tegemist väga laiamahulise tööga seoses maapõues leitava varu ammendumise ja kättesaadavusega, vaadates vaid suunas, kuidas ja millist varu paremini väljata, et ehitussurvet ja maavarade vajadusi rahuldada, samal ajal ka kasutades väljendit „ringmajandus“.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. On kahetsusväärne, et ringmajandust vaadeldakse kitsalt, vaid maavarade vaates, mitte ehitusjäätmete taaskasutamise vaates. <p>On pikalt tegeletud ja otsitud pidevalt lahendusi ehitusjäätmete taaskasutamiseks s.h ringlussevõtuks, seda praktiseeritakse palju teistes riikides nii Euroopas kui kaugemalgi, Eestis kahjuks veel mitte eriti. Koostöö mingil määral eksisteerib Kliimaministeeriumi, erinevate ülikoolide, Ringmajandusettevõtete Liidu ja ehitusettevõtjate jmt asutuste ja organisatsioonide vahel. Ikka veel ei leia materjalide uurimine piisavalt rahastust ja</p>	<p>Vastusena selgitame, et ringmajanduse võimalusi on käsitletud KSH aruande ptk 7.17. Muuhulgas on seal välja toodud ehitus- ja lammutusjäätmed (ptk 7.17.4) ja põlevkivi aheraine (ptk 7.17.1).</p> <p>Lisaks veel paljud muud materjalid. Meetmed ringmajanduse soodustamiseks on välja toodud KSH aruande ptk-s 8.15: Peamine meede ringmajanduse soodustamiseks ja alternatiivsete ehitusmaterjalide kasutamiseks keskkonnahoidlike riigihangete süsteemi arendamine ja laialdane kasutamine, sest just suurte riiklike taristuobjektide ehitamisel tarbitakse valdav enamus ehitusmaavaradest. Oluline on, et hangete läbiviimisel arvestataks ka ehitusmaterjalide kasutusea ja sellest tulenevalt kogu olulusringi mõjudega. Muuhulgas on seal välja toodud ka meede vajaliku teadmisebaasi loomiseks. Ehitusmaavarade kasutamine ja varustuskindluse tagatuse asjaolud ning hinnangud on toodud Kliimaministeeriumi kodulehel: https://kliimaministeerium.ee/energeetikamaavarad/maavarad/ehitusmaavarad. Ehitusmaavarade peamiseks tarbijaks on avalik sektor, moodustades ligikaudu 70-80 % kogu tarbimisest. Kuni 20 %</p>

	<p>taaskasutamisse suunamine sh ringlussevõtt on probleem, sest toodete standardite väljatöötamine ja standardiseerimine võtab aega ning on kulukas ettevõtmine. Riigi ülesanne peaks olema päriselt leida lahendusi ringmajanduse toomiseks ehitustegevusse, tehes minimaalselt kahju looduskeskkonnale.</p> <p>Tähelepanuväärne on, et mõlema teemaga tegeletakse, kuid neid teemasid ei arutata koos. Ehitusjäätmete taaskasutamine peab oluliselt leevendama uute karjääride avamise vajadust. Miks korrastatakse (täidetakse) karjääre ehitusjäätmega, millel võiks olla materjalina potentsiaal? Iga uus karjäär rikub ja lõhub välja kujunenud looduskeskkonda ning Eestis ei ole varsti tõesti enam kohta, mida inimene ei lõhuks. Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumilt ootame eelkõige paremat juhtimist teiste riigiasutuste omavahelisele koostööle suunamisel. Iga loodusesse puutuv olukord tuleks põhjalikult analüüsida, kas on vaja, milleks on vaja ja kas saab ka teisiti ja kuidas teisiti.</p> <p>Sellise hinnangu annab nt ka kliimamõjude analüüsi punkt 8.1.1., milles osundatakse, et kõrgemargilise lubjakivi asendamine põlevkivi aherainega on ringmajandusliku võttena välja toodud, samas on toodud välja, et klaviteedinõuete tõttu pole alati võimalik kasutada, kuid üldjuhul tundub, et teemat selles osas käsitletakse. Küll aga ei ole lahendust, kui sellist laiemalt esitatud materjalides käsitletud.</p> <p>Kohati tundub, et olulisemaks on peetud pigem maavara kaevandava ettevõtte tööga kindlustamist. Riik ise otsib võimalust neid ettevõtteid selles osas toetada. Samas ei ole ettevõtte absoluutselt huvitatud maavarade asendamisest ehitustegevuseks. Kuigi nad toovad pidevalt välja varustuskindluse vajadust seoses Tartu-Tallinna maantee ja Rail Balticu ehitamisega, on üldteada, et väljatud maavarad</p>	<p>moodustab erasektor peamiselt betooni ja ehitustoodete tootmiseks kohalikule turule. Ehitusmaavarade või nendest toodetud materjalide eksport on väga väike osa tervest valdkonnast, moodustades maksimaalselt 1-2 % kogumahust, mis ei mõjuta riigisisest varustuskindluse tagatust ega pakkumist.</p>
--	---	--

		<p>müüakse oluliselt laiemalt Eestisse ja isegi ekspordiks.</p> <p>Palun selgitada järgmiseid asjaolusid:</p> <p>1.1. Kuidas peetakse riigitaristu jaoks vajalike materjalide ja koguste üle arvestust?</p> <p>1.2. Millised tellimused on tehtud kaevandamisega tegelevale ettevõttele riigitaristu ehitamise varustuskindluse tagamiseks?</p> <p>1.3. Millistel kaalutlustel on lubatud maavarade eksport, kui siseriiklikud vajadused on rahuldamata?</p>	
		<p>2. Üks laialdasem probleem on Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi vastavalt ka KMH või KSH) kvaliteet.</p> <p>Ettevõtted on kohustatud või vabatahtlikult läbi viinud KMH või KSH hindamise. Hindamise aluseks on Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus (lühend - KeHJS).</p> <p>Seadus kohustab seda järgima ja toob välja ka vastutuse osa.</p> <p>Samal ajal ei pea riik oluliseks, et KMH või KSH hindamine oleks reaalselt koha peal läbi viidud. Nt võib KMH või KSH läbiviija võtta aluseks EELIS keskkonnas leitud andmed, mis sageli on puudulikud. Samuti on ette tulnud olukordi, kus taimestiku analüüsiks on koha peal käidud vaid ühel korral ning seega jäävad märkamata kõik need liigid, mis sel hetkel ei ole nähtaval. Näiteks viisid 2025 Tartu ülikooli tudengid läbi KMH aruande "Maardu III uuringuruumis lubjakivikarjääri rajamise ja lubjakivi kaevandamisega kaasneva keskkonnamõju hindamine" analüüsi, mille hinnangu lõpuosas on tudengid andnud omapoolse hinnangu järgnevas sõnastuses:</p> <p>„Samas on ka valdkondi, kus meie hinnangul koostatud KMH jäi puudulikuks ning seeläbi ei</p>	<p>2.1 Vastusena selgitame, et riik tagab mõjude hindamise läbiviimiseks vajaliku alusandmestiku läbi Keskkonnaagentuuri poolt hallatava Keskkonnaportaali. Seal olev Eesti Looduse Infosüsteemi andmekogu on kontrollitud ja tõepärane. Iga mõjuhindamise programmi koostamise käigus analüüsib ekspert alusandmete piisavust ning kui selgub, et andmeid ei ole piisavalt, siis tuleb läbi viia asjakohased alusuuringud. Oma seisukoha selles osas esitavad ka pädevad ametkonnad ja kohalik omavalitsus. Täiendavalt lisame, et tudengid viivad analüüsi läbi ja annavad oma hinnanguid õppetstarbel.</p> <p>2.2 Vastusena selgitame, et kaevandamisloa andmise otsustab Keskkonnaamet, kuid kohalik omavalitsus on kaasatud menetlusse arvamuse andjana. Kui kohalik omavalitsus ei ole nõus kaevandamisloa andmisega, siis kaevandamisloa andmisest keeldutakse (MaaPS § 55 lg 2 p 11). Omavalitsus esindab menetluses kohalikku huvi (kui omavalitsus ei ole kaevandamisloa andmisega nõus, võib taotleda Vabariigi Valitsuselt otsust, kas antud juhul on olemas ülekaalukas riigi huvi, mis prevaleerib kohaliku huvi üle). Tegemist on kohaliku omavalitsuse olemusliku ülesandega ehk õigusega otsustada, milleks omavalitsuse territooriumil ruumi planeeritakse (KOKS § 6 lg 1). Seetõttu peab ka kulud ülesande täitmiseks kandma</p>

	<p>pruugi keskkonnanariske täielikult vältida või leevendada. Näiteks oli see meie arvates kõige märgatavam elurikkusega seotud teemade puhul. Kavandatud tegevuse mõju loomadele on üldiselt arvestatud asjakohaselt. Mõju lindudele on õigustatult kirjeldatud lõuna poole liikudes suurenevana, sama kehtib kahepaiksetele, keda põhjaosa põllumaal ei esine, ning ka imetajate puhul on välja toodud, et tähtsamad alad paiknevad uuringuruumi lõunaosas, mis piirneb rohevõrgustiku tuumalaga. Hinnatud ei ole roomajate esinemist ega mõju roomajatele ning ka selgrootuid ei mainita ning meie teadmiste järgi oli juulikuus (2024) ka tolmeldajate arvukus ja mitmekesisus märgatavalt suur. Elustiku kirjelduses (peatükk 4.12) räägitakse põhjaosas paiknevast mägra urulinnakust, mida potentsiaalselt kasutavad elupaigana rebased ja varje- ning puhkepaigana kährikud, aga mõju analüüsi juures (peatükk 6.15) imetajate elupaiga olemasolu põhjaosas ignoreeritakse, väites et imetajate jaoks kaovad (ainult) toitumisalad ning varje- ja puhkepiirkonnad. Et mõlema alternatiivi puhul teadaolevad imetajate elupaigad hävivad, tuleb välja lugeda ridade vahelt. Vaatamata läbivale muljele, et kohati on KMH koostajad püüdnud valitud faktide esitamise abil luua 1. alternatiivi sobivust tõestavat narratiivi, vastavad KMH järeldused loomastiku osas suures plaanis tõele. Lisaks, näiteks taimestiku hindamise raames näiteks ei kontrollitud kaitsealuste liikide esinemise tuvastamisel PlutoF andmebaasi. KMH teostamisel rakendati Eesti looduse infosüsteemi, mis on küll riiklik andmebaas, kui teadlased kasutavad pigem PlutoF keskkonda, mis on ka tavalise loodusvaatleja jaoks kasutamise osas mugavam. Taimestiku välitööd viidi läbi vaid ühe päeva jooksul, 8. juunil 2021, mis on ebapiisav kõigi taimeliikide tuvastamiseks, kuna taimede õitseajad on kevadest sügiseni. Näiteks kaitsealustest</p>	<p>omavalitsus ise. Olukord oleks erinev, kui tegemist oleks kohalikule omavalitsusele pandud riikliku ülesandega - sel juhul tuleks vajalik raha ette näha riigieelarvest, kuid antud juhul sellega tegemist ei ole. Seda, kuidas kõnesolevat ülesannet täita ning mida on vaja arvamuse andmiseks teha (nt kas omavalitsusel on vaja tellida täiendavaid uuringuid või analüüse) ja kui palju ressursse ülesande täitmiseks suunata, otsustab omavalitsus ise.</p>
--	---	--

		<p>orhideedest suurem osa õitseb juuni keskpaigast juuli alguseni ning ei oleks olnud 8. juunil hästi märgatavad. Piirkonnas kasvab vähemalt viis liiki käpalisi (vööthuul- sõrmkäpp <i>Dactylorhiza maculata</i> subsp <i>fucshii</i>, kahelehine käokeel <i>Platanthera bifolia</i>, suur käopõll <i>Neottia ovata</i>, laialehine neiuvaip <i>Epipactis helleborine</i>, nende enda mainitud hall käpp <i>Orchis militaris</i>). Seetõttu kõik III kategooria, võib-olla II kategooria liigid jäidki tuvastamata vähese vaatlemise tõttu. Samuti kasvab piirkonnas maokeel. Seega ei vasta KMH järelused taimestiku puhul täielikult meie rühma teadmistele."</p> <p>Sellest hinnangust lähtuvalt, palun selgitada järgmisi asjaolusid:</p> <p>2.1. Kuidas riik tagab, et KMH või KSH läbiviimisel lähtutakse tegelikust looduslikust olukorrast?</p> <p>2.2. Kui läbiviidud KMH või KSH alusel on tegemist puuduliku andmestikuga ning kohalik omavalitsus (edaspidi KOV) on olnud sunnitud kasutama oma vahendeid välja uurimaks, kas KMH või KSH on piisavalt läbi viidud. Kes need kulud katab?</p>	
		<p>3. Esitatud eelnõude materjalidest ei saa piisavat selgust, kuidas selgitatakse välja võimalikud kahjud elanikele (kaevude kuivamine, veekvaliteedi langus, tekkinud praod hoonetele, sõidukite rikkumine jms. ning kuidas need kahjud kompenseeritakse. Kuidas selgitatakse välja võimalik kahju ka siis, kui KMH viiakse läbi, ja mõju ulatus on hinnatud, kuid piirkond on valitud kaevandaja ja uuringu teostaja poolt (nt kaevude kaugus) ja peetud piisavaks. Kui probleem tekib, siis millist abi saab piirkonna elanik, kelle elukoht on mõjualast välja arvatud. KMH käsitluses ei nähta piisavalt probleemi teedelt tuleneva tolmu, müra ja hiigelsuure autode arvu suurenemisega maanteel - kuidas</p>	<p>Vastusena selgitame, et kaevandamisloa menetluses määratakse kindlaks kaevandamise tingimused, seire- ja leevendusmeetmed ning esialgne korrastamise plaan. Seega pannakse elukvaliteeti ja olmevajadusi tagavad tingimused paika kaevandamisloa menetluses. Kui kaevandamise (või uuringute läbiviimisega) tekitatakse Teile kahju, on Teil õigus nõuda kaevandajalt kahju hüvitamist maapõueseaduse § 92 (uuringuga tekitatud kahju) või § 93 (kaevandamisega tekitatud kahju) alusel. Probleemide tekkimisel peaks pöörduma kaevandaja poole ning kindlasti ka Keskkonnaameti poole, kes teeb kaevandamise üle riiklikku järelevalvet.</p>

		<p>karjäärialadele lähedal asuvate hajakülade elanikud saaksid ohutult teid ületada, et jõuda ühistranspordi peatustesse ja kasutada kergliiklusteid. Sooviksime näha eluliste ja isikupõhiste olukordadele reaalseid ettepanekuid ja lahendusi. Palun selgitada järgmisi asjaolusid:</p> <p>3.1. Kuidas tagatakse elanikele elukvaliteet, kinnisvara väärtus, olmevajadused?</p> <p>3.2. Kelle poole saab elanik pöörduda probleemi tekkimisel ning kuidas tagatakse, et inimene siis ka saab asjakohast abi ning kelle kulul?</p> <p>3.3. Millised on kompensatsioonimeetmed ja leevendusmeetmed, kui tegevusega kaasnevad kahjud?</p>	
		<p>4. Eenõudes tuuakse välja, et teemaplaneering ei anna maavara uurimiseks ega ka kaevandamiseks lube. Kõik vajalikud täiendavad uuringud, täpsemad mõjude hindamised ja loa taotluse menetlused viiakse läbi järgmistes etappides.</p> <p>MaaPS kohast riigi huvi ei hinnata maavara kaevandamise loa taotluse menetluses kõrgemargilisele lubjakivile, kui teemaplaneeringuga määratud aladel on lubjakivi kaevandamisega tagatud vajalik varustuskindlus.</p> <p>Seoses suure ehitustegevusega ja pideva nõudlusega ehitusmaavarade järele hakkavad pikaajaliselt varustuskindlust taganud Harju maakonna kõrgemargilise lubjakivi karjäärid ammenduma. Kaevandamislubadega tagatud kõrgemargilise ehituslubjakivi varustuskindlus on jõudnud kriitilisele piirile.</p> <p>Lahenduse kohasel eelistatakse eelisjärjekorras tulevaste karjääridena neid alasid, mis on olemasolevate karjääride laiendused. Neid saab eelistada vaid juhul, kui nii geoloogilised,</p>	<p>Vastusena selgitame, et maakonnaplaneeringuga kehtestatakse pikaajaline vaade. Teemaplaneeringu seletuskirjas on seda ka selgitatud, et olemasolevad karjäärid ammenduvad.</p> <p>Tänaste olemasolevate karjäärialade laiendamise võimalused on väga piiratud. Laiendamine on igakordne otsustamise koht eraldi loamenetlusega. Igakordselt tuleb rakendada ka leevendavaid meetmeid. Otstarbekas on võimalusel ammendada maavara maksimaalselt juba avatud karjäärides.</p>

		<p>keskkonnavalasid ja sotsiaalsed tingimused seda võimaldavad.</p> <p>4.1. Paraku on planeeringus toodud välja ka mitmeid selliseid alasid, mis on täiesti eraldiseisvad alad nagu eelpool nimetatud Maardu III. Maardu III näol on tegemist metsase, lindude poolest rikka piirkonnaga. Karjääri avamiseks tuleb rajada tingimused väljaveoks, elanikele turvalise elukeskkonna lahenduste leidmiseks, eluliselt oluliste teenuste nagu puhas joogivesi varustuskindlus tagamiseks, vara kahjustamise vältimiseks. Ala asub rohevõrgustikus, mitmete kaitsekategooriat omavate liikide vahetus läheduses või nendel aladel (esitatud KMH ei sisaldanud andmeid taimeliikide osas, mida vabatahtlikud oma vaatluse raames leidsid).</p> <p>Kas sellest võiks saada aru nii, et kui nüüd need sellised alad, mis on hetkel täiesti eraldiseisvad ja ei ole olemasolevate karjäärade küljes, saavad loa kaevandamiseks, on tegemist juba nõ olemasolevate karjääridega ning avatud on võimalus laiendamise vajaduse nime all neid alasid omakorda laiendada?</p>	
		<p>5. Eraldi juhin tähelepanu asjaolule, et mõned viited dokumentidele või käimasolevatele menetlustele on vananenud. Nt oli KSHs kirjas, et Rebala kaitsekord on koostamisel. Tegelikult on see aga juba vastu võetud ja seda mitu kuud tagasi. Agnese kommentaar: Sellele tuleb ka vastata</p>	<p>Vastusena selgitame, et teemaplaneeringu koostamisel on aluseks võetud andmed andmebaasidest teatud ajahetkel. Täname tähelepanu juhtimast ning võimalusel ajakohastame käsitletud alusandmeid.</p>
<p>Jõelähtme valla Kallavere, Võerdla ja Ülgase külade aiandusühistud</p>	<p>PLANEERINGU JA KSH EELNÕU 14.05.2025</p>	<p>Kuna teemaplaneeringu ja KSH aruande eelnõude avalikustamise tulemusi tutvustatakse avalikel aruteludel, on loodetavasti võimalik ka neile küsimustele täiendavad vastused saada.</p>	<p>Teavitame, et Kliimaministerium on algatanud maapõueseaduse väljatöötamiskavatsuse koostamise, mille raames analüüsitakse maardlatega seotud maavara kaitse piiranguid ja nende leevendamist. Teie esitatud arvamus on edastatud Kliimaministeriumile.</p>

<p>J. K.</p>	<p>PLANEERINGU JA KSH EELNÕU 19.05.2025</p>	<p>Just sain teada et toimub KSH aruande eelnõu väljapaneku ja kogutakse ühiskonna arvamused. Kahjuks mina jäin hiljaks oma arvamuse esitamisega kuna sain alles teada et selline algatus on alanud ja lõpenud just.</p> <p>Tegelikult mul on olemas hea mõte kuidas saab vähendada negatiivset mõju seoses karjääri tegevusega: ma arvan et tuleb rahvaga kartuseta suhelda! Eelmisel nädalal toimusid kaks lõhkamist Vao karjäärist just 100 meetri kaugusel minu korterist mis asub 8 korrulises majas. 100 meetrit on hästi lähedal on ju? Ja sellest keegi ei teatanud! Keegi elanikkest ei teadnud et lõhkamised toimuvad ohuteavise testi toimumise päeval. Kuigi ma ei pea teile seletama, et lõhkamistöödest teavitakse ette seaduse järgi.</p> <p>Ja nüüd, palun teid vastata, kuidas mina pean suhtuma kaevandusse ja maavara arengusse? Mina suhtun negatiivselt kuigi hariduselt olen mäeinsener.</p> <p>Ametnike tegevusetus ja seaduse rikkumine just viivad teie töö lõpmatusse kuna inimvastuseis on põhjendatud!</p> <p>Oleks viisakas suhtlemine elanikega, oleks arvestatud tagajärjete vähendamine ei oleks teil praegu probleemi maavara karvandamisega!</p> <p>Palun võtta arvesse minu arvamus!</p>	<p>Vastusena selgitame, et mõistame Teie muret seoses kaevandamisega kaasnevate negatiivsete häiringutega. Teemaplaneering ei anna riigi huviga alade määramisega antud aladele kaevandamisluba. Selleks tuleb eraldi taotleda kaevandamisluba ja viia läbi täpsem mõjude hindamine, sh määrata konkreetsed leevendusmeetmed. Maakonnaplaneeringu koostamisel ei ole teada täpne kaevandamise tehnoloogia, ala suurus, ajaline kestvus ja sellest tulenevalt häiringute täpne ulatus. Teemaplaneering annab soovitusi ja määrab üldised tingimused, millega arvestada. Täiendavalt selgitame, et karjäärides toimub lõhkamine lõhkematerjaliseaduse kohaselt. Vastavad load väljastab Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet. Lõhkamisest teavitatakse vastavalt seaduses sätestatule või vastavale loale. Juhul kui Teid ei teavitatud või on muud küsimused antud teemal siis palume pöörduda nimetatud ameti poole</p>
<p>J. L.</p>	<p>PLANEERINGU JA KSH EELNÕU 19.05.2025</p>	<p>Lugesime läbi kõik avalikustatud materjalid ja meil tekkisid järgmised küsimused:</p> <p>1. Kes selle planeeringu ja KSH koostasid? Planeeringu II etapi lk 6 on toodud ühed nimed, aga KSH aruanne kl 8 hoopis teised. Kas need ei peaks omavahel klappima? Väidetavalt ei tea Valdur Lahtvee sellest tööst midagi. Miks tema</p>	<p>Vastame, et KSH eksperdigrupp on välja toodud aruande ptk-s 2 ja see on korrektne. Valdur Lahtvee oli eksperdigrupi liikmeks arvatud eelmises, KSH VTK etapis, kuid ta siiski ei osalenud mõjude hindamisel. Vastavad selgitused ja põhjendused on KeHJS nõuetest tulenevalt ptk-s 2 toodud</p>

		nime niivisi ära kasutatakse? Või kinnitage, et ta ikka tegi seda planeeringut.	
		2. See segadus ajendab asja täpsamalt uurima. Planeerimisseaduses on kirjas, et planeerija on geograafia, arhitektuuri või maastikuarhitektuuri eriala magistritasemele vastava kõrgharidusega või vastutava spetsialisti taseme kutsetunnistusega isik või isik, kellele on antud ruumilise keskkonna planeerija kutse. Sa Kutsekoja andmetel ei ole kõigil II etapi koostajatel planeerija kutset. Kuidas nad siis on planeerijad?	Vastusena kinnitame, et töögrupi meeskond vastab planeeringu hankes toodud nõuetele.
		3. Materjalides on kirjas, et koostati ka teede ja liikluse analüüs. Miks seda ei avalikustatud, kas seal on midagi, mis ei kannata avalikustamist?	Lisame analüüsi planeeringudokumentide juurde
		4. II etapi töös on palu tühjasi lehti. Kas tegemist on tehnilise praagiga või on seal kirjas midagi, mida meile ei näidata?	Vastusena selgitame, et tühjade lehtede eesmärk ei ole midagi varjata. Tühjad lehed tulenevad sellest, et sama digitaalsel kujul loetud aruanne tuli esitada avalikule väljapanekule ka väljatrükina ja antud tühjade lehtede jaotus tagas aruande väljatrüki parema loetavuse
Laabi küla elanikud (Ü. L.)	PLANEERINGU JA KSH EELNÕU 03.06.2025	Meie, Laabi küla elanikud Harku vallas, soovime avaldada oma sügavat muret ja vastuseisu Harku karjääri plaanitavale laienemisele meie küla piiridesse katastriüksustele 19801:002:0981, 19801:002:0939, 19801:002:0938 ja 19801:001:3282. Oleme veendunud, et selline areng süvendaks oluliselt juba olemasolevaid probleeme ning tooks kaasa uusi, mis mõjutaksid meie elukeskkonda, tervist, piirkonna üldist arengut ja loodust negatiivselt. 1. Olemasoleva karjääri mõjud Juba praegu põhjustab Harku karjäär meie kogukonnale mitmeid probleeme: Tolm ja müra: Kaevandustegevusest leviv tolmu levib küla peale, mõjutades õhukvaliteeti ja elanike tervist ning katab kõik ühtlase kihina ka	Vastusena selgitame, et planeerimisalase tegevuse korraldaja peab tasakaalustama erinevaid huve, sealhulgas avalikke huve ja väärtusi, kaaluma neid vastavalt planeerimise põhimõtetele ja planeeringu eesmärkidele. Erinevate huvide kaalumiseks võimalikult objektiivselt on kõigepealt rakendatud välistavaid kriteeriume ning hinnatud ja võrreldud võimalikke riigi huviga alasid omavahel, kasutades erinevaid kriteeriume eri valdkondades. Me mõistame, et kaevandamine toob endaga kaasa häiringuid ning seega võib tekitada vastumeelsust inimestes, kelle kinnistuid planeering puudutab. Samuti nõustume, et kaevandamine võib vähendada kinnisvara väärtust, nagu on välja toodud ka teemaplaneeringu KSH aruande eelnõus (ptk 7.19.6). Lisaks selgitame, et teemaplaneeringu KSH aruande eelnõu ptk-s 7.19.3.2. on Teie poolt

	<p>siseruumides. Müra, eriti lõhkamiste ajal, häirib igapäevaelu. Lõhkamised: Regulaarsete lõhkamiste tagajärjel vappuvad majad, mis põhjustab struktuurseid kahjustusi ja tekitab majade konstruktsioonidesse mõrasid ning lõhub kiviseinu nii, et seintest kivide vahelt sideaine välja tuleb. Teede kahjustused: Rasketehnika liikumine on kahjustanud Tammi teed, muutes selle ohtlikuks ja raskesti läbitavaks. Harku karjäär ei paranda teed vaid veab sinna peent tolmu moodi materjali, mis muutub vihmaga suurte aukudega mülkaks. Kirja kirjutaja on ühe oma auto seal nii lõhkunud, et see tuli maha kanda. Kohutav tee olukord on kestnud aastakümneid ja mitte midagi muutunud ei ole. Lisaks kuiva ajaga tolmaab tee kohutavalt lisaks karjäärile. Joogivee kvaliteet: Mitmete kaevude vesi on muutunud joogikõlbmatuks, mis viitab võimalikele põhjavee reostustele või taseme langusele. Vesi on lihtsalt hall ja isegi filtrisüsteem ei aita. Lisaks on suvel vett vähe. Kirjadele vee kvaliteedi osas Harku karjäär ei reageeri.</p> <p>2. Karjääri laienemisega kaasnevad riskid</p> <p>Karjääri laienemine Laabi külla võimendaks ja pikendaks probleeme veelgi:</p> <p>Kinnisvara väärtuse langus: Karjääri lähedus elamualadele vähendab kinnisvara turuväärtust, mõjutades elanike majanduslikku heaolu. Kuna üks planeeritav ala piirneb kohe elamumaaga, siis sealse omaniku maa, mis on ligi 4 ha, kaotaks kogu oma väärtuse (Kadaja tee 8 ja 9). Ka järgmise kinnistu Kadaja tee 6, mis jääks planeeritavas karjäärist natuke üle 100 m kaugusele, väärtus väheneks tunduvalt jne.</p> <p>Siin kaardil on näha Harku VII uuringuruum. Lähim elamumaa katastriüksus (19801:001:4258) on sealt 14 m kaugusel, järgmine (19801:002:0673) 105 m kaugusel, kanalad kohe kõrval. Ülejäänud elamud jäävad</p>	<p>väljatoodud mõjusid hinnatud ning toodud välja võimalikud leevendusmeetmed. KSH aruande eelnõus on juhitud tähelepanu sellele, et tegemist on sotsiaalselt keerulise alaga, kus lähedal asub eluhooneid ja asustust. Paraku on tegemist maakonnatasandi planeeringuga, mis jääb oma strateegilise tasandi tõttu üsna üldiseks. Konkreetset alal kaevandamise tingimused ning leevendusmeetmed koostatakse kaevandamisloa menetluses ehk järgmises etapis. Küll toob planeering üldiste tingimustena välja, et rakendada tuleks etapiviisilist kaevandamist ja korrastamist. Samuti nõustume, et igati mõistlik on kõigepealt ammendada olemasoleva karjääri osas allesjäänud varu võimalikult suures mahus ning alles siis liikuda järgmisesse asukohta. Lisaks anname teada, et tervitame Teie valmisolekut konstruktiivse dialoogi osas ja soovime ka omaltpoolt Teiega teha planeeringulahenduse ja tingimuste kujundamise osas koostööd, et selgitada välja optimaalne lahendus</p>
--	---	--

		<p>u 200-400 m kaugusele (punased täpid). Elukeskkonna halvenemine: Suurenev tolm, müra ja liikluskoormus halvendavad elukvaliteeti ja elukeskkonda tunduvalt ehk tõenäoliselt ei ole seal enam võimalik elada, kui karjäär on üle Tammi tee ja ka Laabi külla tuleks.</p> <p>Keskkonnamõjud: Laienemine kahjustab kohalikke ökosüsteeme, sealhulgas kaitsealuseid liike (näiteks sookured) ja looduslikke elupaiku. Antud piirkonnas on Natura 2000 elupaigad ja alvarid (heleroheline). Lisaks on seal pärandkultuuri kiviajad ja muistne talukoht (EELIS). Uue karjääri rajamine rikuks suure ala elamiseks mõeldud maad ja ümbruskonda, kus võiks olla hajaasustus või ettevõtlus. Kuna mahajäetud karjääri alasid ei taastata, siis taastamata tühermaa ainult suureneks ja elu kaoks sealt. Lisaks on planeeritavale karjäärile väga ligidal kanalad (planeeritavast alast u 40 m) ja lõhkamistega hukkub palju kanu seoses paanikaga.</p> <p>Vatsla küla elanikud on oma pöördumises ministeeriumile kirjutanud, et juhul kui kaevandamiseks luba siiski väljastatakse, nõuame Keskkonnaametilt vastutuse võtmist elu- ja looduskeskkonna säilitamise ja taastamise osas, mis on ühtlasi ka ameti missiooniks. Nimelt nõuame Harku Karjäärile kohustuslikuks määramist, et enne uues piirkonnas kaevandustööde alustamist tuleb ammendavalt kaevandada olemasolevast maardlast, kuni kõik varud on lõppenud ning enne uues piirkonnas kaevandamise alustamist tuleb heakorrastada ning taastada olemasolev karjäär, et piirkonna elanikel oleks elamisväärsem keskkond ning inimestel usku ja kindlust, et Harku Karjäär on võimeline tagama jagatavate lubaduste täitmist ka uue taotletava ala osas. See tingimus kanda sisse KMHsse koos konkreetse taastamiskava ja vastavate tähtaegadega. Ka Laabi küla sooviks, et enne</p>	
--	--	---	--

		<p>kaevandataks vanad alad tühjaks ja taastatakse need, kui hakatakse uusi alasid kaevandama. Lisaks on olemasoleval karjääril veel suur maa-ala kaevandamata praeguses asukohas. Puud on küll juba maha võetud ja tehtud ettevalmistused kaevandamiseks. Lisaks on laiendamiseks ruumi kuni Harku teeni. Ka vana Harku vallas aastakümneid tühermaana seisnud karjääripõhi võiks olla üks võimalus kaevandamiseks, sest seal ei ole asustust ja lubjakivi on seal veel küll. Muidugi võiks karjääripõhja kaevandamine toimuda külast vähemalt 500 m kaugusel. Omandiküsimused ja töö tegija leidja ei tohiks olla ettekääne, et mitte tühermaana seisvat vana karjääripõhja korralikult tühjendada ja hiljem see korda teha, säästes nii Laabi küla ja ümbruskonna elukeskkonda nii, et see ei muutuks samasuguseks tühermaaks kus on karjääriaugud. Ka Riigikontrolli audit rõhub keskkonnamõjude, nagu müra ja tolmu, vähendamise ning karjääride kiirema korrastamise olulisust. Riigikontroll soovib, et karjääride korrastamine peaks toimuma etapikaupa ning alata juba kaevandamise ajal. See aitaks vältida olukordi, kus karjääri korrastamine venib või jääb lõpuks riigi kanda. Need järeldused viitavad selgelt vajadusele arvestada kohalike elanike soovidega uute karjääride avamisel ning seada rangemad nõuded keskkonnamõjude vähendamiseks.</p> <p><i>Kokkuvõte</i></p> <p>Arvestades eeltoodut, palume tungivalt kaaluda meie muret ja vastuseisu Harku karjääri laienemisele Laabi külla. Oleme valmis konstruktiivseks dialoogiks ning ootame võimalust esindada meie kogukonna huve selles olulises küsimuses.</p>	
--	--	--	--